

27228

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YAKINÇAĞ TARIHİ
ANABİLİM DALI

1890 ERTUĞRUL FACİASI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tez Danışmanı : Prof. Dr. KEMAL BEYDİLLİ

Hazırlayan : MEKİYE MİHRİBAN ARSLAN

NO : 81

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İSTANBUL - 1992

27228

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	1-2
KISALTMALAR	3
BİBLİYOGRAFYA	4-8
GİRİŞ	9
A- ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ	9-11
B- ARAŞTIRMALAR	11-12
C- TÜRK-JAPON İLİŞKİLERİNE BİR BAKIŞ	12-19
I.19.yy.de Osmanlı İmparatorluğu'nun Ortadoğu'daki Siyâsi Durumu	12-16
II.19.yy.da Japonya'nın Uzakdoğu'daki Siyâsi Durumu	16-17
III.Türk-Japon İlişkilerinin Başlaması ve Gelişmesi	17-19
I. BÖLÜM	20-57
A- GEZİ ÖNCESİ	20-34
I. Amaç ve Hazırlık	20-28
II. Ertuğrul Fırkateyni'nin Nitelik ve Personel Durumu	28-33
III. İstanbul'dan Ayrılışı	33-34
B- GEZİ SAFHASI	35-57
I. Gezi'nin Başlaması ve Uğradığı Limanlar	35-46
II. Vazifesi ve Geri Dönüşü	46-51
III. Geminin Batışı	51-57
II. BÖLÜM	58-96
A- BATIŞINDAN SONRAKİ GELİŞMELER	58-96
I. Kazadan sonra İstanbul	58-96
II. Ertuğrul Fırkateyni Hakkında Japonya Hükümeti tarafından Osmanlı Devleti'ne Gönderilen Rapor	59-90

	<u>Sayfa No</u>
III. Kazadan Kurtulanların İstanbul'a Getirilmesi	90-93
IV. Kazada şehit olanların Ailelerine Yapılan Yardımlar	93-96
a) Osmanlı Hükümeti tarafından maaş bağlanması	93-96
b) Japon halkı tarafından yapılan yardım	96-
III. BÖLÜM	97-98
A- ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ'NİN BATIŞINDAN SONRAKİ TÜRK-JAPON İLİŞKİLERİ	97-98
SONUÇ	99-100
EKLER	101-169
I. Haritalar	101-106
II. Fotoğraflar	107-115
III. Geminin Batışının Yerli ve Yabancı Basındaki Etkileri	116-133
IV. Vesikalar	134-167
V. Sözlük	168-169

1890 " ERTUĞRUL FACIASI "

ÖNSÖZ

Osmanlı imparatorluğu'nun son dönem tarihinde, istib-
dâdı, şahsi yönetimi ile özel bir konuma sahip olan II.
Abdülhamid'in kendisi ve saltanatı hakkında yurt içinde
yurtdışında pek çok eserler yazılmış olmakla beraber o
devre ait Türkçe olarak "Ertuğrul Fırkateyni Faciası" ile
ilgili sadece bir esere tesâdüf edilmiştir. Bu eser de Sü-
leyman Nutkî Bey tarafından kaleme alınmıştır.

Biz, yüksek lisans tez konusu olarak "Ertuğrul
Fırkateyni Faciası"nı seçmekle, bu konuya dair yazılanla-
rı, bulabildiğimiz diğer kaynaklarla takviye ederek bir
araya getirmeyi istedik.

Kanaatimize göre; konuya derinlik kazandıracak
unsurlar, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Müzesi Komu-
tanlığı, Tarihi Deniz Arşivi'ndeki vesikalar ve Deniz
Müzesi Kütüphanesi'ndeki yazma eserleridir.

Yukarıda adı geçen arşiv vesikaları ve yazma eser-
lerin kullanılmasıyla deniz tarihimize ilgi duyanların
son devir deniz tarihimizi gerçeklere uygun olarak tetkik
edip, malûmât sahibi olmaları sağlanmıştır. Bu noktadan
hareketle tez konumuzu hazırlarken arşiv vesikaları
birinci plana alınmış ve bunlar arasındaki farklı noktalar
gösterilmeğe çalışılmıştır.

Ertuğrul Fırkateyni ve hadisenin ceryan ettiği saha
hakkında bir fikir vermesi açısından yararlı olacağı
düşüncesi ile bir takım denizcilik tâbirlerinin açıklama-
ları, haritalar, fırkateynin fotoğrafı, bazı arşiv vesika-
ları ve Deniz Müzesi Komutanlığı, Anateşir-Binası-Şehitler
Odası'ndaki konu ile ilgili objelerin fotoğraflarını da
ilâve etmeyi uygun bulduk.

"Ertuğrul Fırkateyni Faciası"nı tez konusu olarak veren ve yakın dönem deniz tarihimizin bir noktasının gerçeklere uygun şekilde incelenmesini sağlayan, çalışmaların esnasında her türlü yardımı gösteren, danışmanım Prof.Dr.Kemâl BEYDİLLİ'ye. ve bu çalışmam sırasında destek, kolaylığı gösteren Dz.K.K. Deniz Müzesi Komutanlığı Personeline burada teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Mekiye Mihriban ARSLAN

KISALTMALAR

a.g.e	: Adı geçen eser
a.g.m	: Adı geçen makale
Bk.	: Bakınız
B.O.A	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	: Cilt
Def	: Defter
Dz.K.K.	: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı
Dz.K.K.Dz.Miz.K.	: Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Müzesi Komutanlığı
İD	: İrâde Tasnifi Dahiliye
İH	: İrâde Tasnifi Hariciye
İMM	: İrâde Tasnifi Meclis-i Mahsûs
İst.Üniv.Ktb	: İstanbul Üniversitesi Kütüphânesi
nr.	: Numara
S	: Sayı
s	: Sayfa
TD	: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Tarih Dergisi
TDA	: Tarihi Deniz Arşivi
TDAD	: Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi
vd	: Ve devamı
yy	: Yüzyıl

BİBLİYOGRAFYA

I. ARŞİV VESİKALARI

A-Başbakanlık Osmanlı Arşivi

a) İrâde Tasnifi, Hâriciye 1306

Nr: 17570, 17594, 19588, 19671, 19745, 19847, 20045
20990

b) İrâde Tasnifi, Hâriciye Teltifat 1310

Şaban 1310 nr. 127, Şevval 1310 nr. 127
Cumâde'l-ûlâ 1310 nr. 64

c) İrâde Tasnifi, Dahiliye 1306

Nr. 197, 544, 1273, 82442, 89354, 93997

d) İrâde Tasnifi, Dahiliye 1310

Nr. 93295, 93673, 94308, 95017

e) İrâde Tasnifi, Meslis-i Mahsûs

Nr. 4835

B- Tarihi Deniz Arşivi

a) Mektûbî Bölümü:(1).

Def.Nr.167, 560, 577, 584, 589, 590, 597, 605, 609,
612, 624, 625, 637, 641, 646, 653, 670, 711, 713,
725, 731

b) Erkân-ı Harbiye-i Bahriye Bölümü

Def.Nr.21

---

(1) Tarihi Deniz Arşivi'ndeki defterlerin sayfa numaraları dipnotla-
rında gösterilmiştir.

c) Şûrâ-yı Bahriye Bölümü

Def.Nr.253, 325, 325-A, 331, 335, 341, 342, 347, 354
355, 360.

II. YAZMA ESERLER:

- a) Japonya Hükümeti Tarafından Bahriye Nezâreti'ne gönderilen Raporun Tercümesi, 15 Temmuz 1315, Dz.K.K. Deniz Müzesi K.lığı Kütüphanesi, Yazma Eserler Nr.38/D.
- b) Ertuğrul Fırkateyni Faciasından Kurtulan Kazazedenin Raporu 18 Eylül 306, Dz.K.K.Deniz Müzesi K.lığı Kütüphanesi, Yazma Eserler Nr:38/C.
- c) Kaymakam Tekfurdağlı Ali Bey'in Süleyman Nutki Bey'e Yazdığı Mektûb Dz.K.K.Deniz Müzesi K.lığı Kütüphanesi, Yazma eserler Nr:38/E.
- d) Collection of Newspaper Articles Relating to the Wreck of the Turkish Frigate "Ertougroul" 1890, Dz.K.K.Deniz Müzesi K.lığı, Yazma Eserler Nr:38

III. GAZETELER:

- a) Ceride-i Bahriye: 11 Temmuz 1305,15, Temmuz 1305,28
Teşrin-i sâni 1305 2 Mart 1305,3 Nisan 1305,29 Mayıs
1306,12 Haziran 1306,10 Temmuz 1306,4 Eylül 1306,12
Eylül 1306,2 Teşrin-i Sâni 1306.
- b) Sabah Gazetesi: 16 Cumâde'1-01â 1307

IV. SALNAMELER:

- Salnâme-i Bahriye, İstanbul, 1294
- Salnâme-i Bahriye, İstanbul, 1304

V. MATBU ESERLER-MAKALELER:

- Akarlı;Engin Deniz "The Problems of External Pressures, Power Struggles and Budgetary Deficits in ottoman Politics under Abdülhamid II.(1876-1909)" Origins and Solutions, Princeton Univ, 1976 (Basılmamış Doktora Tezi).
- Akcura, Yusuf. Osmanlı Devleti'nin Dağılma Devri Ankara 1988
- Ali Fuad, 1294 Osmanlı-Rus Seferi, İstanbul, 1326.
- Altuğ, Ekrem.Türk-Japon Münasebetleri, İstanbul, 1972. (Basılmış Lisans Tezi), İst.Üniv.Ktb.Nr.6902
- Armaoğlu, Fahir.20.yy.Siyasi Tarihi (1915-1980),Ankara, 1985.
- Büyüktuğrul,Afif.Osmanlı Deniz Harp Tarihi ve Cumhuriyet Donanması, C.III.,İstanbul, 1983.
- Büyüktuğrul,Afif."Okul Kitaplarına Eklenmesi Gerekli Bilgiler". VIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Tebliğler, Ankara,1973.
- Çoker,Fahri.Ertuğrul ve Refah Faciaları ve Şehitlerimiz. Dz.K.K.Dergisi Ek Nr.78,Ankara,1972.
- Erim,Nihat.Devletler Arası Hukuk ve Siyasi Tarih Metinleri, C.I., İstanbul, 1970.
- Gerede,R.Hüsrev.Mübarek Ertuğrul Şehitlerimiz ve Muhteşer Anıtları, Dz.K.K.Dergisi Ek Nr.413,İstanbul,1956.

IV. SALNAMELER:

- Salnâme-i Bahriye, İstanbul, 1294

-Salnâme-i Bahriye, İstanbul, 1304

V. MATBU ESERLER-MAKALELER:

- Akarlı;Engin Deniz "The Problems of External Pressures, Power Struggles and Budgetary Deficits in ottoman Politics under Abdülhamid II.(1876-1909)" Origins and Solutions, Princeton Univ, 1976 (Basılmamış Doktora Tezi).

-Akcura, Yusuf. Osmanlı Devleti'nin Dağılıma Devri Ankara 1988

- Ali Fuad, 1294 Osmanlı-Rus Seferi, İstanbul, 1326.

-Altuğ, Ekrem.Türk-Japon Münasebetleri, İstanbul, 1972.
(Basılmış Lisans Tezi),İst.Üniv.Ktb.Nr.6902

-Armaoğlu, Fahir.20.yy.Siyasi Tarihi (1915-1980),Ankara, 1985.

-Büyüktuğrul,Afif.Osmanlı Deniz Harp Tarihi ve Cumhuriyet Donanması, C.III.,İstanbul, 1983.

-Büyüktuğrul,Afif."Okul Kitaplarına Eklenmesi Gerekli Bilgiler". VIII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Tebliğler, Ankara,1973.

-Çoker,Fahri.Ertuğrul ve Refah Faciaları ve Şehitlerimiz.
Dz.K.K.Dergisi Ek Nr.78,Ankara,1972.

-Erim,Nihat.Devletler Arası Hukuk ve Siyasi Tarih Metinleri, C.I., İstanbul, 1970.

-Gerede,R.Hüseyin.Mübarek Ertuğrul Şehitlerimiz ve Muhteşer Anıtları, Dz.K.K.Dergisi Ek Nr.413,İstanbul,1956.

- Gürsoy, Lütfi. Gemici Dili, İstanbul 1943.
- H. Hüsnü. "Ertuğrul'un Ziyâ'ı Fecî", Donanma Dergisi, İstanbul, 1326.
- İnal, Nail. Abdülhamid II. Devrinde Osmanlı Bahriyesi, (Basılmamış Lisans Tezi), İst. Üniv. Ktb. Nr. 1761., İstanbul, 1949.
- İrtem; Süleyman Kâmî; "Saray ve Babıâli'nin İç yüzü" Akşam Gazetesi, 1935 Tefrika No 496 vd.
- İlgaz, Hasene, Ertuğrul Fırkateyni, İstanbul, 1990.
- Karapınar, Şeref. "Ertuğrul Şehitlerine Dikilen Son Abide", Dz.K.K. Dergisi, İstanbul, 1940.
- Karal, Enver Ziya. Osmanlı Tarihi, C. IV., Ankara, 1983.
- Koloğlu, Orhan. Abdülhamid Gerçeği, İstanbul, 1987.
- Lee, Hee-Soo. İslâm ve Türk Kültürünün Uzakdoğu'ya Yayılması, Ankara, 1988
- Lewis, Bernard. Modern Türkiye'nin Doğuşu, Ankara, 1984.
- Mahmud Celâlettin. Mir'at-ı Hakikat. (Haz. Doç. Dr. İsmet Miroğlu), İstanbul, 1983.
- Naito, Chishu-Nitto Koshoshi. Türk-Japon Münasebetleri Tarihi. Tokyo, 1931.
- Özcan, Abdülkadir. "Abdülhamid II'nin Husûsi Mektub ve İlhan Şahin Telgrafları", Tarih Dergisi, İstanbul, 1983

- Said Paşa. Said Paşa'nın Hatıratı.C.I., İstanbul, 1328..
- Süleyman Nutki. Ertuğrul Fırkateyni Faciası, İstanbul, 1326.
s.5-133.
- Şehsuvaroğlu, Y. Halûk. "Ertuğrul", Deniz Tarihimize Ait Makaleler, İstanbul, 1965.
- Takahashi, Tadahisa. "Türk-Japon Münasebetlerine Kısa Bir Bakış 1871-1945", Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi, İstanbul, 1983.
- T.C. Tokyo Büyükelçiliği, Türk-Nippon Dostluğunun Sonsuz Hatırası, "Ertuğrul", Tokyo, 1937.
- Türk-Japon Ticaret Cemiyeti. "Ertuğrul'un Meşum Kazası", Donanma Mecmuası, İstanbul, 1933.
- Uçarol, Rıfat. Siyasi Tarih. İstanbul, 1985.
- Uçarol, Rıfat. 1878 Kıbrıs Sorunu ve Osmanlı-İngiliz Antlaşması, İstanbul, 1978.
- Eberhard, W., Uzakdoğu Tarihi, Ankara, 1957.
- Yeniay, İ. Hakkı. Yeni Osmanlı Borçları Tarihi, İstanbul, 1984
- Zaloğlu, Mustafa. Gemici Dili. İstanbul, 1943.

1890 "ERTUĞRUL" FACIASI

GİRİŞ:

A.ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ

Türk denizcilerinin hafızasında elemli bir anı olarak yaşayan "Ertuğrul Fırkateyni" Faciası hakkında şimdiye kadar muhtelif yazılar yazılmıştır. Bu sebeple, hadisenin esasını aşağıda anlatacağımızdan dolayı burada kısaca Ertuğrul Fırkateyni'ni tanıtmaya çalışacağız:

Asırlardan beri devam eden siyâsi ihtilafların doğurduğu bir düşmanlıkla çarlık Rusya'sı ile devam eden savaşlardan bıkmış olan Osmanlı İmparatorluğu tazyik halini bu harplere mukavemet edemeyecek hale gelmiştir. Bu sırada Uzakdoğu'da 300 senelik kapalı bir devir yaşadından sonra 1866 yılında imparator Meiji'nin tam yetki ile bütün devlet idaresini eline alması ile Japonya bugünkü tekâmülünün ilk temellerini atmış oluyordu.⁽¹⁾ Rusya'nın bütün Avrupa ve Asya'nın kuzeyini ele geçirdikten sonra hâlâ devam eden empriyalist emellerine set çekecek müttefik bir kuvvet olacağı düşüncesiyle İngilizler de Japonya'nın yükselmesine yardım etmekte idiler.⁽²⁾

II. Abdülhamid, Büyük okyanus kıyılarındaki deniz aşırı komşulukları sebebiyle bir gün Japonya'nın çarlık Rusya'sına karşı önemli bir kuvvet olabileceğini idrak ederek⁽³⁾ bu devletle dostluk tesisine ve bu amaçla da 1889 yılında Japon imparatoru nezdinde Japonya'ya bir

(1)Şeref Kurapınar;"Ertuğrul Şehitlerine dikilen son Abide"Dz.K.K.Dergisi,İstanbul,1940,s.41;Rıfat Uçarol;Siyasî Tarih; İstanbul,1985,s.229

(2)Şeref Kocapınar;a.g.e.,s.42

(3)Afif Büyüktuğrul;Osmanlı Deniz Harp Tarihi ve Cumhuriyet Donanması, İstanbul,1983,C.III.,s.272. II.Abdülhamid Dış Politikası hakkında geniş bilgi için bk. Engin Deniz Akarlı;"The Problems of External Pressures, Power Struggles and Budgetary Deficits in ottoman Politics under Adülhamid II. (1876-1909)" Origins and Solutions, Princeton Univ 1976, (basılmamış Doktora Tezi).

nezâket ziyâretinde bulunmak üzere özel elçisi Mîralay Osman Bey'i göndermeye karar verdi.⁽⁴⁾

Selefi Abdülaziz'in hal'inde büyük rolü olan Osmanlı Donanması'ndan çekinen Abdülhamid; o tarihte harp gemilerini Haliç'e bağlatmış, kıymetli elemanlarını Yemen, Basra ve Trablus denizlerine sürmüştür ve personel yetiştirme sistemlerini değiştirmişti. Bu suretle Osmanlı Donanması kifâyetinden biraz daha kaybetmekte idi ki bu sırada Japonya meselesi ortaya çıktı.

Japonya'ya gidecek geminin seçimi için uzun uzun tartışmalar yapılmış ve sonuçta mevcudun en kifâyetlilerinden Ertuğrul Fırkateyni'nin gönderilmesine karar verilmişti.⁽⁵⁾

Bu geminin evsâfı şöyle idi:

İnşâ edildiği yer: İstanbul Tersânesi

İnşâ tarihi: 1290/1874⁽⁶⁾

Geminin boyu: 25x60 kadem

Derinliği: 25,6 kadem

Çektiği su: 20,6 kadem

mâ-i mahreci: 2344 ton

Makinası: 600 Buhar Beygiri

Sürati: 10 mil⁽⁷⁾

---

(4) TDA.Erkân-ı Harbiye-i Bahriye, Def:Nr;21/86 Şûrâ-yı Bahriye, Def.Nr.335/34A, Mektûbî Bölümü:Def.Nr. 609/135

(5) TDA. Erkân-ı Harbiye-i Bahriye, Def.Nr.21/86; Süleyman Nutkî; Ertuğrul Fırkateyni Faciası, İstanbul, 1327.s.4

(6) Geminin İnşâ tarihi hakkında çeşitli tarihler vardır. 11 Temmuz 1305 ceride-i Bahriye (1290), Süleyman Nutkî, a.g.e s.15 (1270), Hüsrrev Gerede, Mübarek Ertuğrul şehitlerimiz ve Muhteşem Anıtları, Dz.K.K. Dergisi Eki, s.413, İstanbul, 1956 s.1 (1861)

(7) Süleyman Nutkî, a.g.e. s.15

Büyük önem taşıyan bu seyahatin başarılı olması için gemiye yeni bir kadro tanzim edildi.

B. ARAŞTIRMALAR

Ertuğrul Fırkateyni Faciası hakkında çeşitli kitaplar yayınlanmakla beraber hadiseyi toplu olarak anlatan yalnızca bir esere tesadüf edilmiştir. Bu kitap, Süleyman Nutkî Bey tarafından kaleme alınan 1327'de İstanbul'da neşredilen Ertuğrul Fırkateyni Faciası adlı eserdir. Bu eserinde Nutkî olayın başlangıcından sonuna kadar ki safahatini anlatırken devrin padişahı II. Abdülhamid ile o zamanın Bahriye Naşırı Bozcaodalı Hasan Hüsnü Paşa'yı sağlam olmayan Ertuğrul Fırkateyni'ni Japonya'ya göndererek 500 kişinin ölümünün müsebbibi olarak göstermekte ve gayet hissi bir şekilde hadiseyi aktarmaktadır.⁽⁸⁾

Nutkî hadiseyi, Ertuğrul Fırkateyni'nden Bahriye Nezâreti'ne gönderilen telgraflar ve ceride-i Bahriye'den derlediği haberlere dayanarak anlatmıştır. Fakat ilmî bir çalışma olamadığı için gerçek ile yazarın tahminini ayırt etmek güçtür.

Yukarıda değinildiği gibi Ertuğrul Fırkateyni Faciası adlı eserin haricinde de başka kitaplar yazılmıştır. Başlıcaları şunlardır:

1) Türk-Nippon Dostluğunun sonsuz Hatırası Ertuğrul Tokyo, 1937

(8) "... bahriyemizin tecdidine bir mukaddime-i hayriye addolunduğu halde böyle müthiş ve feci bir netice alınması, milletin, can mal ve emekle bunca zamanda yetiştirdiği 500 kıymetdâr hayatının çürük bir tekne içinde kasden gibi gırdaba fırlatılması Abdülhamid devrinin en ziyâh cinayât-ı müdhîşesindedir. Hakikatte facianın mürettepleri Abdülhamid ile Bahriye Nâzırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa'dır." Süleyman Nutkî, a.g.e, s.1

2) Hüsrev Gerede; Mübarek Ertuğrul Şehitlerimiz ve Muhteşem Anıtları, Dz.K.K.Dergisi Ek;s.413, İstanbul, 1956

3) Fahri Çoker; Ertuğrul ve Refah Faciaları ve şehitlerimiz Dz.K.K.Dergisi Ek.Nr.78, Ankara, 1972

4) Hasene Ilgaz; Ertuğrul Fırkateyni, İstanbul,1990

(1), (2), (3), (4) no'lu eserlerin hiç birisi hadiseyi tek başına aktarmamış, Türk-Japon ilişkileri ile bağlantılı olarak işlemiş olup kazaya kadar olan gelişme ise yalnızca Nutkî'nin kitabında özetlenmiştir.

C. TÜRK-JAPON İLİŞKİLERİNE BAKIŞ

I. 19.YY.DA OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN ORTADOĞU'DAKİ SİYASİ DURUMU:

Osmanlı İmparatorluğu'nda XIX.yy başlarına kadar isyan ve ihtilâller eksik olmamakla beraber, ihtilâlcilerin bağımsız devlet kurma düşüncelerine de pek rastlanmamaktadır. XIX.yy.dan itibaren Osmanlı tebeasından bazıları; dinî, bağımsızlık iddiaları ile ayaklanmışlar ve Avrupalı Hristiyan devletlerin yardımı ile de bağımsızlıklarını kazanıp Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrılmışlardır. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılması husûle gelmiştir.⁽⁹⁾

Böyle bir ortamda Osmanlı İmparatorluğu'nun ortadoğu'daki siyâsi durumu bu İmparatorluğun Avrupa devletleri ile olan münâsebetlerinden anlaşılmaktadır.

---

(9) Geniş bilgi için bk.Yusuf Akçura;Osmanlı Devleti'nin Dağılma Devri 1988, s.10 vd; Rifat Uçarol; a.g.e, s.97 vd; Enver Ziya Karal;Osmanlı Tarihi, Ankara, 1983, C.VIII, s.544 vd.

O sırada Ortadoğu'daki siyasi üstünlük "Şanayi İn-
kılâbı"nı tamamlayan, hammadde kaynakları temin edebilmek
için yarış halinde olan İngiltere ve Fransa'dadır. (10)

Asya'ya giden yolu Hindistan'ı ele geçirmek bakımın-
dan açık tutmak gerekmektedir. Bu sebeple Mısır üzerinde
ve dolayısıyla Ortadoğu'da üstünlük tesis etmek isteyen
iki devlet İngiltere ve Fransa Osmanlı topraklarında karşı
karşıya geldiler. Her iki devlette Mısır ve Ortadoğu'ya
stratejik bakımdan önem vermeğe başlamışlardı. Nihayet 2
Temmuz 1798'de Napoleon Bonapart komutasındaki Fransız or-
dusu Mısır'a saldırdı. Napoleon Bonapart'ın Mısır'ı istilâsı
ile Rusya'ya yönelik istilâ korkusu diğer Avrupa'lı
büyük devletlere de yayılmıştır. Bu gelişmeler Osmanlı
imparatorluğu'nun Avrupa ile olan siyasi ve askeri ilişki-
lerinde yeni bir dönem açılmıştır. (11) Bu hadise Avrupalı
iki büyük devletin Osmanlı imparatorluğu'na tecavüzlerinin
başlangıcı olmuştur.

19.yy.ın II.yarisında Avrupalılar Osmanlı Devleti-
ne karşı amaçlarında birleşmişlerdi. Geleneksel güneye
inme politikasında Rusya; Osmanlı Devleti'nin Balkanlar da
ıslahat yapması hakkında 31 Mart 1877 Londra Protokolü ile
bu yönde kararlar alınmasını başardı. Ancak bu istekler
ağır olduğundan Osmanlı Devleti bunu reddetti. Böylece, bu
siyasi ortamdan yararlanan Rusya Osmanlı Devleti'ne karşı
savaş açtı. (12) Tarihte "93 Harbi" (13) olarak bilinen bu

(10) E.Z;Kara; a.g.e, C.IV,s. 203vd; Tadahisa Takahashi;"Türk-Japon
Münâsebetlerine Kısa Bir Bakış" TDAD, İstanbul, 1982,s.124vd; R.Uçarol
a.g.e., s.43

(11) Y.Akçura, a.g.e.s.30vd;T.Takahashi;a.g.e,s.127; Hee-Soo-Lee;İslâm
ve Türk Kültürünün Uzakdoğuya Yayılması, Ankara,1988 s.181 vd.

(12) R.Uçarol;a.g.e;s.272vd;Hee-Soo Lee;a.g.e,s.182, E.Z. Kara;
C.VIII. s.39-40

(13)1876-1877 Osmanlı-Rus Harbi, İstanbul ve Boğazları ele geçirmek
isteyen Rusya'nın Osmanlı sınırları dahilindeki Slavları koruma baha-
nesi ile başlamıştır. (Fazla bilgi için bk.Ali Fuad, 1294 Osmanlı-Rus
Seferi, İstanbul, 1326)

harp sonucunda 3 Mart 1878'de Ayastefanos Antlaşmasının (14) imzalanması ile Rusya'nın politikası başarıya ulaşmış oluyordu. Ancak İngiltere Balkanlar, Doğu Anadolu ve tüm Anadolu üzerindeki Rus insiyatifini azaltmayı çıkarları yönünden uygun buluyordu. Bu siyasi ortam içinde İngiltere, Ayastefanos Antlaşmasının devletlerarası bir konferansta ele alınarak düzeltilmesi önerisini destekleyerek hazırlıklara girişti. (15) Avrupalı Devletler içinde Osmanlı Devleti'nin bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı koruma politikasını izleyen İngiltere; 1876 - 1877 Osmanlı-Rus Harbı sonrasında Akdeniz ve Doğu çıkarlarının tehlikeye düştüğünü görünce harekete geçmiştir. Bunun sonucunda 4 Haziran 1878 tarihli antlaşma ile Kıbrıs'a yerleşmiştir. (16)

Ayastefanos Antlaşmasını yeniden gözden geçirmek için toplanan Berlin Kongresi 13 Haziran 1878'de toplandı (17) ve 13 Temmuz 1878'de Ayastefanos Antlaşması'nın yerine geçmek üzere Berlin antlaşması (18) imzalandı. (19)

Ayastefanos antlaşması ile karşısında yalnızca Rusya'yı bulan Osmanlı Devleti, Berlin Kongresi'nde Avrupalı büyük devletlerin hedefi haline gelmiştir. Bu siyasi problemler yanında Osmanlı Devleti mali kriz içinde bulunuyordu. Bilhassa Balkan bunalımı ile içine düştüğü siyasi

---

(14) Metni için bk. Nihat Erim; Devletlerarası Hukuku ve Siyasi Tarih Metinleri, İstanbul, 1970, C.I. s.387 vd.

(15) E.Z.Karal;a.g.e, s.67vd;R.Uçarol;a.g.e.s.282

(16) Mahmud Celâleddin; Mir'at-ı Hakikat (Hz.Doç.Dr.İsmet Miroğlu) İstanbul, 1983,s.614wd;E.Z. Karal;a.g.e.s.71;R.Uçarol;1878 Kıbrıs Sorunu ve Osmanlı-İngiliz Antlaşması, İstanbul, 1978,s.76

(17) Mahmud Celâleddin; a.g.e.s.622;E.Z.Karal;a.g.e.s.75.

(18) Mahmud Celâleddin;a.g.e.s.625;E.Z.Karal;a.g.e.s.76 R.Uçarol; Siyasi Tarih, İstanbul, 1985,s.289

(19)Antlaşma Metni için bk. N.Erim; a.g.e.s.403-424; 425-427

çıkamazlar, ekonomik ve mali durumu da kötüye götürmüştür. (20)

1977-1978 Osmanlı-Rus Harbi'nde de Rusya'ya yenilerek ağır bir savaş tazminatı ödemesi Osmanlı maliyesini daha da problemlili hale getirmiştir. II. Abdülhamit bu siyâsi ve mali buhranlar karşısında Avrupa'da önemli bir güç dengesi oluşturan Almanya'ya yakınlaşma politikası izlemiştir. (21)

Bu durumda II. Abdülhamid ise milliyetçilik akımları, iç ayaklanmalar ve dış müdahaleler yüzünden toprak kaybettiğinden, dış siyâsi güçler arasında denge oyunlarına başvurarak kendini terk eden Avrupalı devletler arasında yeni bir dayanma unsuru olarak Almanya'yı görmüştü. Bu sıralarda İngiltere'nin Kıbrıs, Mısır'a, Fransa'nın Tunus'a yerleşmesi Osmanlı Devleti'ni Almanya'ya daha da yakınlaştırmıştır. (22)

Bu sırada islâmî siyâsi yönden nüfûzlu bir temsilcisi olan Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika, Mısır ve Ortadoğu'daki topraklarında Avrupalı devletler lehine siyâsi gelişmeler mevcuttu. Ortadoğu'da İslâm dünyası tekrar eski gücünü kazanmalıydı. (23) Zaman padişahı II. Abdülhamid

(20) Osmanlı Devleti ilk borçlanmayı Kırım Savaşı (1853-1856) sırasında yapmıştır. 1874 yılına gelindiğinde borçlarının toplamı 238.773.272 liraya varmıştı. Kaldıramayacağı kadar ağır yükün altına giren Osmanlı Devleti, 1875 yılında borçlarının faiz ve taksit ödemelerini beş yıl süre ile yarıya indirdiğini resmen açıklamıştı. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. İ. Hakkı Yeniay; Yeni Osmanlı Borçları Tarihi, 1984, s.22 vd.

(21) E.Z.Karal; a.g.e., s.79; Hee-Soo Lee; a.g.e., s.181; R.Uçarol; a.g.e. s.322 vd.

(22) Hee-Soo Lee; a.g.e., s.184

(23) E.Z.Karal; a.g.e., s.545-546; Bernard Lewis; Modern Türkiye'nin Doğuşu, Ankara, 1984, s.339; T.Takahashi, a.g.e., s.127

müslümanların tekbir siyâsi çatı altında toplanması ve bir gücü simgelemesi için pan-islâmizm fikrini ortaya attı. (24)

Ancak bu fikir düşüncede kaldı. Siyâsi yönden tam bir başarısızlıktı.

II.19.Y.Y.DA JAPONYA'NIN UZAKDOĞU'DAKİ SİYASİ DURUMU:

1639 tarihine kadar kendi kendine yeterli olmağa çalışan ve dış dünyaya kapalı Japonya, bu tarihten itibaren yaptığı ikili anlaşmalarla dış dünyaya kapılarını açmıştır. Ancak neticede ticaret ve dostluk anlaşmaları onu Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'nın yarı sömürgesi durumuna düşürmüştür. (25)

Feodal sisteme dayanmakta olan Şogun yönetimine son vererek 1867'de tahta çıkan İmparator Mutsihito Mikado dışa açılma politikasını devam ettirdi. Bundan sonra Japonya'da "Meiji Restorasyonu" denilen köklü değişiklikler devri başladı. (26) İmparator Meiji (1868-1912) Japonya'yı çağdaşlaştırma hareketlerinin başlangıç devri olarak kabul edilebilir. Bu çağdaşlaşma da ülkenin ekonomik yönden kalkınması ile gerçekleşebilirdi. Bu gayeye yönelik olarak Japonya, Dışişleri Bakanlığı tam yetkili (24) B.Lewis, a.g.e., s.340; II.Abdülhamid'in Pan-İslâm politikası hakkında ayrıntılı bilgi için bk.Orhan Koloğlu; Abdülhamid Gerçeği, İstanbul, 1987, s.226-228. Bu arada II.Abdülhamid döneminde Java ve Afrika'ya İslâm'ı tanıtmaya gayesiyle bir takım elçilerinde gönderildiği bilinmektedir.

(25)Ekrem Altuğ; Türk-Japon İlişkileri, İstanbul, 1972 (Basılmamış lisans tezi)s.3; T.Takahashi; a.g.m., s.125;Hee-Soo Lee;a.g.e., s.206; Japonya 1854'te İngiltere ve Rusya, 1855'te Hollanda ve Fransa, 1857'de Amerika Birleşik Devleti ile Skimota antlaşmasını yaptı. W.Eberhard, Uzakdoğu Tarihi, Ankara, 1957, s.200

(26) R. Uçarol;a.g.e., s.229, W. Eberhard; a.g.e., s.201 Fahir Armaoğlu, 20.yy.Siyasî Tarihi (1915-1980), Ankara, 1983, s.91.

olarak İwakura Tomoni başkanlığında bir heyeti 8 Ekim 1871 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa'ya gönderdiyse de Avrupa'nın tavrı Japonya'nın isteği paralelinde olmamıştır.

1873-1885 yılları ikinci bir deneme safhası olarak kabul edilir. Avrupa devletleri ile yeniden müzakerelere girişilmiştir. Rusya ve İtalya haricindeki devletlerin tepkileri anlaşmaları kendi lehlerinde tanzim etmek şeklinde tebeyyün etmiştir. Halbuki Japon halkı mevcut kapitülasyonların tümden kalkmasından yanadır. (27)

Japonya, 1894-1895 Çin-Japon Savaşı'nı zaferle noktaladıktan sonra dikkatini Asya kıtası üzerinde yoğunlaştırdığı yıllarda artan gücüne karşı, Rusya, Almanya ve Fransa birlikte hareket ederek Doğu Asya üzerindeki ilerlemesini durdurma kararı almıştır. Rus tehlikesine karşı İngiltere ve diğer Asya ülkeleri, özellikle de Osmanlı imparatorluğu ile sıkı işbirliği kurmağa çalışmıştır. (28)

O sırada devrin padişahı II. Abdülhamid Pan-İslâmizm politikasını izlediğinden Japonya ile sıkı münasebetler tesis etmek istiyordu.

III. TÜRK-JAPON İLİŞKİLERİNİN BAŞLAMASI VE GELİŞMESİ:

Japonya'nın Osmanlı Devleti ile ilk teması Fukuchi-Geniçhiro'nun Japon Dışişleri Bakanı'nın emri ile 1871'de,

---

(27) T. Takahashi., a.g.m., s. 126; H.S. Lee; a.g.e., s.207.

(28) R. Uçarol; a.g.e., s. 231 - 232; H.S. Lee; a.g.e., s. 207.

İstanbul'a gelmesiyle olmuştur. (29) Bu arada Japonya'nın Avrupalı devletlere verilen kapitülasyonları kaldırmak istemesi ve Osmanlı imparatorluğu'nun da "Pan - İslamizm" Politikasını takip etmeye başlaması, iki devlet arasındaki ilişkilerin gelişmesi için başlangıç noktasını teşkil etmiştir. (30)

Fukuchi'nin ziyaretini müteakib 1881 yılında Japon Dışişleri Bakanlığı, kâtiplerinden Yoshida Masahura'yı (31) Osmanlı Devleti ile iyi siyâsi ilişkiler tesis etmek için İstanbul'a gönderdi. Yoshida, Osmanlı Devleti'nin siyasi ve ekonomik durumunu inceleyip Petersburg'daki Japon ortaelçisi Yanagihara Yoshimitsu'ya vermiştir. Yanagihara, bu raporuna Rusya'daki Türk elçisi Şakir Paşa'nın Osmanlı Devleti hakkındaki raporuna da ekleyip Dışişleri Bakanlığı'na sunmuştur. Bu raporda, Osmanlı-Japon dostluk ve ticaret anlaşmasının imzalanabileceği (32) vurgulanmasına rağmen iki devlet arasında bir anlaşma imzalanamamıştır.

Bu arada 1871'de Fukuchi Genichiro ve 1881'de Yoshida Masahura'nın İstanbul'u ziyaretleri Türk-Japon ilişkilerinde beklenen neticeyi verememiştir. Diğer yandan Rusya'nın sıcak denizlere çıkmak isteğinde Türk Boğazlarından vazgeçip deniz politikasını Uzakdoğu'ya yöneltmesi İngiltere'nin Japonya'ya yardımının başlangıç noktasını teşkil etmiştir. Japonya ise çıkabilecek bir Rus-Japon harbinde Karadeniz'deki Rus Donanmasının Uzakdoğu'ya

(29) Fukuchi Genichiro, 1871'de Japon Hükümeti tarafından kapitülasyon anlaşmalarını düzeltmek için Avrupa'ya gönderilen heyet içinde olup Büyükelçi İwakura Tomoni'nin emriyle İstanbul'a gelmiştir. Naito Chishy; Türk-Japon Münasebetleri Tarihi, Tokyo, 1931, s.15; T. Takahashi; a.g.m., s.127

(30) H.S. Lee; a.g.e., s.210; T. Takahashi; a.g.m., s.128

(31) BOA. İH. nr. 17570; Bu isim Tadahisa Takahashi'nin makalesinde "Yoshida Masahoru" olarak geçmektedir.

(32) BOA. İH. nr. 17594; Bu konuda fazla bilgi için bk. Sait paşa, Sait Paşa'nın Hatıratı, İstanbul, 1328, C.I, s.38 vd.

gönderilmesini önlemek için II.Abdülhamid'in sempatisini kazanmak istemiştir.⁽³³⁾ Hatta bu gaye ile Ekim 1887'de Japon imparatoru Mikado'nun amcası Prens Komatsu⁽³⁴⁾ ve eşi İstanbul'a gelmişlerdir. II.Abdülhamid, Prens Komatsu ve heyetine büyük alâka gösterdi. Dolmabahçe Sarayı'nda ağırlanan Prens Komatsu, II.Abdülhamid'i ziyâreti esnasında Japon İmparatorluğu'nun büyük nişanı olan "chrysanthemum" (Kikuki-Daijusho)'u ve Mikado'nun mektubunu padişaha sunmuştur.⁽³⁵⁾

Prens Komatsu'nun İstanbul'u ziyâretinden sonra iki devlet arasındaki münasebetler gelişmeğe başladı. Prens Komatsu ülkesine döndükten sonra başta Sadrazâm Kâmil Paşa olmak üzere Prens Komatsu'ya hizmet eden ilgili Osmanlı memurlarına dereceye göre Japon imparatorunun nişânlarını verdi.⁽³⁶⁾ II.Abdülhamid'e de gösterdiği ilgiden dolayı hediye ve teşekkür mektubu gönderdi.⁽³⁷⁾

Bunun üzerine Osmanlı Padişahı II.Abdülhamid iki devlet arasındaki dostâne münasebetleri geliştirmek için Ertuğrul Fırkateyni'ni Japonya'ya göndermeğe karar vermiştir.⁽³⁸⁾

---

(33) Afif Büyüktuğrul; a.g.e., s.277

(34) Prens Komatsu'nun Avrupa ve A.B.D'deki gelişmeleri incelemek için sık sık dış gezilere çıktığı görülmektedir. H.S.Lee; a.g.e., s.211.

(35) T.Takahashi; a.g.m., s.130; Nail İnal; Abdülhamid II. Devrinde Osmanlı Bahriyesi, İstanbul, 1949 (Basılmamış Lisans Tezi) s.34 İst. Üniv. Ktb.Nr.1761; H.S.Lee; a.g.e, s.212.

(36) BOA.İH.nr.19588, 19745, 19847, 20054

(37) H.S.Lee; a.g.e., s.213

(38) TDA.Erkân-ı Harbiye-i Bahriye; Def.Nr.21/86; H.Hüsnü; "Ertuğrul'un Ziya'ı Fecî" Donanma Dergisi, İstanbul, 1326, s.1109; Halûk Şehsuvaroğlu; Deniz Tarihimize ait Makaleler, İstanbul, 1965, s.242; Fahri çoker; Ertuğrul ve Refah faciaları ve şehitlerimiz, Dz.K.K.Dergisine Ek:78 S.78 Ankara, 1972 s.2.

I. BÖLÜM

A- GEZİ ÖNCESİ

I. AMAÇ VE HAZIRLIK

II. Abdülhamid uygulamayı planladığı politikanın gereği olarak Rusya'ya karşı önemli bir kuvvet teşekkül edeceği düşüncesiyle Japonya ile dostluğu sağlamlaştırmak istiyordu. Bu sebeple 1887 tarihinde İstanbul'a Japon İmparatorunun amcası Prens Komatsu'nun ziyâretini iyi bir şekilde iâde etmek, her bakımdan gelişen bu büyük devletle siyâsi ilişkilere girişmek için meydana gelen fırsattan faydalanılarak Japon İmparatoruna bazı hediyeler, nişanlar ve imtiyazları sunmak üzere Sadrazam Kâmil Paşa'ya bir harp gemisinin gönderilmesini emretmiştir. (1) Japonya'ya savaş gemisi göndermekteki gayenin "Mekteb-i Fünûn-ı Bahriye-i Şâhâne"yi (Deniz Harp okulu) bitiren öğrencilere Okyanus ve Uzakdoğu'yu tanıtmak olduğu ilân edilmiştir. (2) Sadrazam Kâmil Paşa tarafından bu emir 2 Şubat 1304/14 Şubat 1889 tarihli bir tezkere ile Bahriye Nazırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa'ya nakledilmiştir. Bu tezkere de Mekteb-i Fünûn-ı Bahriye-i Şâhâne'den mezûn olan talebelerin nazârî bilgilerini ameliyâta tatbik etmek ve mâlûmâtlarını genişletmek üzere, bir harp gemisinin talim gemisi olarak Hind, Çin ve Japonya sularında sancak göstermesinin II. Abdülhamid'in şifahi irâdesi iktizasından olduğunu belirtiliyordu. (3)

---

(1) A. Büyüktuğrul; a.g.e., s.277; Haluk Şehsuvaroğlu; Deniz Tarihimize Ait Makaleler, İstanbul, 1965, s.242, Hasene Ilgaz; Ertuğrul Fırkateyni, İstanbul, 1990, s.11.

(2) TDA. Erkân-ı Harbiye-i Bahriye, Def.Nr.21/86, TDA. Şûrâ-yı Bahriye Def.Nr. 253/206A, 325/34A-55A,

(3)TDA. Erkân-ı Harbiye-i Bahriye, Def.Nr. 21/86, TDA Şûrâ-yı Bahriye Def.Nr.341/IA-IB, TDA. Mektûbî Def.Nr. 560/53A, Süleyman Nutkî; a.g.e. s.5

Bu tezkereye Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü Paşa imzası ile verilen 13 Şubat 1304/25 Şubat 1889 tarihli cevâpta, Ertuğrul Fırkateyni'nin bu işe elverişli bulunduğu, yelkenle harekete ve uzun yolculuğa dayanıklı olması sebebiyle seçildiği tamirât ve teçhizatı tamamlandığı takdirde Mart ayı sonunda gemi komutanına bir talimat verilerek yola çıkarılabileceği bildirilmekte idi (4)

Onbir maddeden oluşan talimata göre;

"....1) Ertuğrul Fırkateyni İstanbul'dan hareketle Marmaris'e uğrayarak oradan Port-Said'e gidecek ve kanaldan geçtikten sonra icap ederse Kızıldeniz yolu ile cidde veya Kameron limanına uğrayarak Aden'e muvâsalatla oradan Bombay'a veya Serendib (5) Adası'nda Kolombo'ya, Gale Tringomoli limanlarına gidecektir. Hindistan'ın meşhur iskelesi olan Bombay'da yeteri kadar kaldıktan sonra mevsim rüzgârları da beklenerek Hindistan'da Pondişeri ve icabında Kalküta limanlarına uğranılacaktır. Daha sonra Akebad adlı limanda bir süre kalındıktan sonra Mâlâkâ Boğazı'ndan Yemen, Mâlâkâ ve Singapur gibi limanlar görüldükten sonra kuzeye yönelerek Saygon limanına gidilecektir. Bu arada Çin'in meşhur iskelesi Hong Kong'da kalınacak ve eğer sefine heyetince uygun görülürse Amoy, Şanghoy limanlarına uğranılarak Japonya'da bulunan Nagosaki limanına gidilecektir. Oradan da Japon Hükümeti'nin merkezi olan Yokohoma limanına gidilerek ekim ayında İstanbul'a dönüş olacaktır. Yukarıda zikredilen limanlardan başka limanlara gidilmesi ve hava muhalefeti sebebiyle limanlarda fazlaca kalmak gibi husûslar Komutanın sefine heyeti ile yapacağı müzakereler sonucunda alınan kararlar sefine jurnaline kaydedilecek ve İstanbul'a dönüldüğü vakit Bahriye Nezareti'ne arz edilecektir.

2- Ertuğrul Fırkateyni'nde Kumandan olarak bulunan zat Japonya İmparatoru hazretlerine hediye edilecek nişân-ı imtiyazı takdim etmekle görevli olduğundan oraya vardıklarında bir heyetle imparatorun huzuruna çıkarak nişân ve hediyeleri sunacaklardır.

(4) Japonya'ya gönderilmek üzere ilk önce Mehmed Selim Fırkateyni'ni seçilmiştir. Fakat Akdeniz'de talim gemisi olarak bulunması ve de yelkenle hareket etmemesi sebebiyle Ertuğrul Fırkateyni'nin seçilmesi uygun bulunmuştur. TDA. Mektûbî, Def.Nr.560/54 (Ek III)

(5) Seylan Adası.

3- Yol üzerindeki bazı limanlara uğrayıp uğranılması ve bu limanlardan hareketin mevsime göre düzenlenmesi Kumandanın tercihinə bırakılmıştır.

4- Zâbitân ve Şakirdânın seyâhatlerinin esas gayesi Bahriye Mektebi'nde tahsil etmiş oldukları ilmin ve fennin tatbikiyle öğrendiklerinin pekiştirilmesidir. Talim için lâzım olacak silâhlar, alet ve edevât gemide mevcut bulundurulacaktır. Şakirdânve Zâbitan, Bahriye kanunlarına ve Erkân-ı Harbiye Dairesince hazırlanacak programa dikkat edecektir.

5-Bahriye Mektebi'nde öğrendikleri ilim ve fenni pratikte kullanmaları için gemi daima yelkenle seyr ve hareket edecektir. Hatta bazı açık limanlara dahi yelkenle girecek ve çıkacaktır. Dar boğazlardan geçişinde ve bir limandan hareket eylemekte iken yahut açık denizde ilerlemeye mani olacak derecede rûzgârın muhalif olması halinde ve de fevkalâde durumlarda makine ile hareket edilebilir. Bu iki halin haricinde makine ile seyredemez.

6-Her yerde ve her halde Fırkateyn mürettebatı islâm dininin gereğini yerine getireceklerdir.

7- Gidilecek limanların haritasının yapılmasına Yapılacak haritaların gayet itinalı ve sihhatli olması gereklidir. Fırkateyn'de fotoğraf makinesiyle alet ve edevâtı, bulundurulacak ve uğranılan mevkiilerin resimlerini çekmek için kullanılacaktır. Karada çekilecek resimler bölgenin incelenmesi sonunda olacak veya o bölgenin daha önce çekilen resimleri satın alınacaktır.

8- Ertuğrul Fırkateyni'nin uğrayacağı limanlarda özellikle ecnebf memleketlerin sularında gemiyi viziteye gelecek zevâtın keyfiyeti kabulü Bahriye Kanunnâmesinde açıklanmış olduğundan ona göre hareket edilecektir. Böyle bir mahalle gelindiği vakit, geminin içi gayet muntazam bir şekilde bulundurulacak ve gezmek isteyenlere hürmet gösterilecektir. Tahsil gemisi olması hasebiyle ecnebf memûrlar gemiyi incelemek isteyeceklerdir ki burada

yapılan konuşmaların ve hadiselerin dikkat çekici olanlarını fihrist olarak bizzat Kumandan veya süvari tarafından kaydedilecektir. Bundan başka sefer sırasında şahit olacakları olayları geri döndüklerinde Bahriye Nezâreti'ne arz ve takdim edeceklerdir.

9- Fırkateynin seyr ve hareketinde boğazlarla, limanlarda sığ ve bataklık gibi yerlerden geçişinde, lüzumlu mahallerde yerli halktan kılavuz alınacaktır. Geminin seyir ve hareket noktalarının fen ve seyr üzerinde işaretlenmesi Seyr-ü Sefain ve nöbetçi zâbitleriyle seyir zabitleri tarafından rasat vasıtasıyla arz ve tül hesabına göre yapılacaktır. Vardıkları yerlerde bahriye merâsimlerine riayet edilecek. memurlar arasında yapılması gerekli olan vizitelerin ifâsına dikkatle her halûkârda zâbitân ve şâkirdân gerek gemi içinde ve dışında kazanmış oldukları terbiyeye ve askere yakışır davranışlarda bulunmalıdırlar. Bahriye subay ve erleri her zaman yapacakları vazifeleri Bahriye Kanunnâmesine göre icrâ edeceklerdir. Vardıkları ve ayrıldıkları mahallerden bir telgrafla durumu Bahriye Nezâreti'ne bildireceklerdir. Toplanacak malûmatlar posta vapuru vasıtasıyla nezârete yazılacaktır. Gemi komutanı olan zât bu mühim görevi yerine getirmekle mükellef olduğundan gidecekleri mahallerde Fırkateyne gelecek olan memurlar ve misafirlere daha önceki maddede bildirildiği gibi Osmanlı Sancağına yakışır bir şekilde hürmetle muamele etmek görevidir.

10- Gemide bulunan Zâbitân için ta'amiyye adıyla verilecek yemek parasının onikibin kuruşun, ikibini komutana, bin kuruşu süvari ve süvari muavinine ayrılacak kalan dokuzbin kuruş diğer zâbitana dağıtılacaktır. sefer esnasında zâbitân ve erlerin maaşlarının dağıtım görevi komutanın sorumluluğunda olacaktır.

11- Ertuğrul Fırkateyni'nin uğrayacağı ecnebi limanlarda yapılacak merasim Bahriye Kanunnâmesi hükümlerine göre olacaktır. Ecnebilere verilecek ziyafetlere mukabele veya komutan tarafından verilecek ziyafetlerin masrafı yüz lirayı geçmeyecektir.

Bu talimatla Ertuğrul Fırkateyni komutanın ve mürettebatının uyacakları kurallar ve davranışlar belirlenmiştir. (6)

Bahriye Nâzarı Hasan Hüsnü Paşa tarafından yapılan teklif üzerine 20 Mart 1305/1 nisan 1889 tarihinde sadâret makamından Bahriye Nezâreti'ne gelen tezkerede; geminin Mart ayında hareketinin muvafık olduğu, Japonya İmparatoruna hediye edilecek "murassa imtiyaz nişânı"nı götürecektir lisan bilir bir zâtın tayinini istenmişti". (7) Bu irâdeye cevap olarak 25 Mart 1305/6 Nisan 1889'da gönderilen yazıda "imtiyaz nişânını takdim etmek üzere Ertuğrul Fırkateyni komutanlığına birkaç lisân bilen dirâyet ve rûyeti bütûn Bahriye camiasınca bilinen Osman Bey'in getirildiği ve yirmiaskerden müteşekkil bir musika-bando takımı meydana getirildiği" belirtilmekte idi. (8)

Sadâret makamından Bahriye Nezâreti'ne gönderilen 30 Mart 1305/12 Nisan 1889 tarihli yeni bir tezkerede de "Ertuğrul Fırkateyni'nin muntazam ve mükemmel bir halde bulundurulmasının padişahın matlûbu olduğu, Allah saklasın herhangi bir sakatlık vukû'a gelmemek için, makina ve sa'ir edevâtın noksanı olup olmadığı, istimbüt gibi diğer levâzımın da mükemmel bulunup bulunmadığının fen ve malûmât iyice muayene edildikten sonra bir rapor ile sonucun bildirilmesi ve Padişah, Japonya İmparatoruna bazı hediyeler göndereceğinden, Fırkateynin Şeker Bayramının beşinci günü İstanbul'dan hareket edecek şekilde hazırlanması istenmiştir." (9) Bu konuya dâ'ir Sadâret makamına bir cevap yazılmamakla birlikte Nezâret'ten Ma'beyn Başkitâbet Dairesi'ne yazılan 1 Nisan 1305/13 Nisan 1889 tarihli

(6) TDA Şûra-yı Bahriye;Def.nr. 342/15B-16A, 17A (Ek-IV)

(7)TDA. Şûrâ-yı Bahriye;Def.nr.335/34-34A;TDA.Mektubî; Def.nr. 609/135 (Ek-V); Süleyman Nutkî; a.g.e., s.6

(8) TDA Şûrâ-yı Bahriye; Def.nr, 335/34A(Ek-VI);Süleyman Nutkî; a.g.e, s.6-7.

(9)TOA. Mektûbî, Def.Nr.584/53 (Ek-VII); Süleyman Nutkî;a.g.e, s.8; H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s. 243

yazılan 1 Nisan 1305/13 Nisan 1889 tarihli yazıda "Mekteb-i Fünûn-ı Bahriye'den mezûn öğrencilerin eğitimi için talim gemisi olarak Hind, Çin ve Japonya sularında sancak göstermesinin padişahın irâdesi olduğu bildirilerek bu husûsla Ertuğrul Fırkateyni'ne süvari ve süvari muavini tayini konusunda gereğinin yapılması istenmiştir. (10)
2 Nisan 1305/14 Nisan 1889 tarihli Mabeyn Başkitâbet Dairesi'nden Bahriye Nezâreti'ne gelen cevaptan "Tekfurdağlı Ali ve Cemil Kapdanların rütbelerinin kaim-makamlığa (11) terfi'leriyle Ali Efendi Kaptan'ın süvari, Cemil Efendi Kaptan'ın da süvari muavirliğine tayin edildiği anlaşılmıştır." (12)

Bahriye Nezâreti ile sadâret arasındaki yazışmalardan anlaşılıyor ki; Japonya Gezisi'nin görünürdeki sebebi Bahriye Mektebi'nden mezun öğrencilerin teorik bilgilerinin pratiğe aktarılması ve Japon Prensi Komatsu'nun ziyaretine mukabele etmektir. Fakat Avrupa'yı özellikle de Rusya'yı şüphelendirmemek için siyasi bir mana taşımayan bir beyetin gönderilmesi gerekiyordu. Bu sebeple de Ertuğrul Fırkateyni'nin eksiklerinin tamamlanarak gönderilmesine karar verildi. Böylece hem Japonya ile dostluk tesis edilecek hem de geminin geçeceği ülkelerin müslüman halkının Halife adına Osmanlı İmparatorluğu'na kazandırılması açısından fayda sağlanacaktı. (13)

Ertuğrul'un Japonya'ya gönderileceği haberi üzerine Haliç'te deniz subayları arasında geminin uzun yolculuğa dayanıp dayanmayacağı konusunda bir takım tereddütler vardı. ".... Bir çok subay Japon sularındaki tayfunların ne gemiler yediğini o müthiş denizlerin ne kıymetdâr vücudlara medfen teşkil ettiğini, bu denizlerde vukû'a gelen

(10) TDA. Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr. 253/206; Süleyman Nalkı: a.g.e.s.9.

(11) Osmanlı Bahriyesinde bugünkü "Yarbay" rütbesinin karşılığı.

(12) TDA. Şûrâ-yı Bahriye; Def.nr. 253/206.

(13) H.S. Lee; a.g.e., s.219

fırtınalara mukavemet edememiş nisbetle, Ertuğrul'un seyir kabiliyetinin âdeta bir Karamürsel kayığı menzilesinde kalacağını bu gemi ile sefere çıkmanın bir cinnet, bir intihar olacağını söylemişlerdi" (14)

Ertuğrul Fırkateyni'nin bu sefere tahsisinin, bir cinâyet olduğu her tarafta konuşuluyor ve münakaşalar gittikçe etrafa yayılıyordu. Hatta Ertuğrul'un Başçarkçısı olan İngiliz Binbaşısı Hearty Bey (15) bu konudaki raporunu Bahriye Nezâretine vermiştir. (16) Hearty bu raporunda "birkaç defa tamir için havuza girip çıkan bu köhne geminin kazanının eski olduğunu kazanaltının hiç bir vakit teftiş ve tamir görmediğini, makinasının harap ve kuvvetsiz bulunduğunun, bu sebeple gemiyi sekiz, dokuz milden fazla götüremeyeceğini, yelkenler ne kadar elverişli olursa olsun Ertuğrul'un bu seferi yapmağa muktedir olmadığını" belirtiyordu. (17)

Fakat çürük olan geminin bu sefere tahammülü bulunmadığı mütehassıs Hearty Bey tarafından bildirilmişti. Ancak bu rapor padişaha ulaştırılamamış Bahriye Nezâreti'nde kalmıştır. Çünkü Bahriye Nâzırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa, Ertuğrul'un sefere çıkması yönünde padişah irâdesi almıştı. Bu arada Hearty verdiği rapordan dolayı idâre-i Mahsûsa'nın Adalar hattında çalışan vapurlarından birine çarkçıbaşı tayin edilmişti. (18) Geminin sefere tahammül edemeyeceği hakkındaki söylentiler ve sonuçta Hearty Bey'in başına gelen akıbet saraya aksetmiştir. (19) Bununla beraber rapor ve söylentilerin nasıl ve hangi vasıta ile saraya yansıdığı konusunda bir vesikaya rastlanılmakla, bu konuda Mabeyn Baskâtibi Süreyya Paşa tarafından 22

(14) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.9

(15) Binbaşı Hearty, 1855 yılında Osmanlı Deniz Kuvvetlerine katılmış bir İngiliz deniz subayıdır. Bu subay; Girit Ayaklanması'nın bastırılmasında izzeddin Vapuru'nda görev yapmıştır. Bilgili ve deney sahibi bir subaydı. Süleyman Nutkî; a.g.e., s.10; F.Çoker; a.g.e., s.2.

(16) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.10vd; T.Takahashi;a.g.m.s.130; H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.244, E.Z.Karal; a.g.e., s.526; H.İlgaz;a.g.e., s.18

(17) Hearty Bey'in raporunun aslı bulunmamıştır. Hearty'nin raporu hakkında geniş bilgi bk. Süleyman Nutkî; a.g.e, s.10-12.

(18) Süleyman Nutkî; a.g.e. s.11 H.Şehsuvaroğlu;a.g.e.,244 T.Takahashi a.g.m.s.131 H.İlgaz; a.g.e. 19

(19) H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.244; A.Büyüktuğrul; a.g.e., s.279

Mayıs 1305/3 Haziran 1889 tarihli Padişâhın irâdesi olarak Bahriye Nezâreti'ne yazılan tezkerede ⁽²⁰⁾ "Japonya'ya gidecek Ertuğrul Fırkateyni'ni çok iyi bir biçimde tamir edilmesi lüzümlü olduğunu hükümdar da bu noktaya dikkat edilmesi gereğini hissetmiştir. Ona gelen haberlere göre geminin sadece bazı yerleri tamir edilmiş ve civadıra gönderi değiştirilmiştir. Geminin kalafatı da tam olarak yapılmamıştır. Ekvatordan geçerken armuzlar açılabilir ve gemi büyük tehlikelerin içine girecektir. Geminin havuzlanmaması da Padişaha gemi teknesinin iyi olmadığı kanaatini vermiştir. Topların bulunduğu saportların da sağlam olmadığı söylenmektedir. Yirmibeş yıl önce on, oniki mil sürat yapmak üzere otuz "libre stime" tahammül edecek kudrette yapılan gemi kazanları on libre stime denizde yapılan tecrübede, dört libre stime altında bile patlamış, çıkan yangın söndürülmüştür." ⁽²¹⁾

Görüldüğü gibi bu tezkerede geminin bütün duyulan sakatlıklarından bahsedilmiş ve aynı konu hakkında 6 Haziran 1889 tarihinde Sadârete gönderilen irâdede "mezkûr fırkateynin japonya'ya kadar gidebilmesinin mümkün olacağı ve buradan hareket etse bile yolda bir kazaya uğraması melhûz olup, Hind Denizi'ne ve Japonya'ya gidecek bir geminin yolda kalmasının yâr ve ağıyâra karşı ayıp ve çirkin olacağından belirtilerek tehlikesizce 'azimet ve 'avdet edebilmek üzere ya münâsib bir geminin hazırlanması veyâhud Ertuğrul'un mükemmel şekilde tamirinin yapılması emredilmiştir" ⁽²²⁾

Bahriye Nezâreti bu irâde üzerine imâlât ve fabrikalar komisyonuna Ertuğrul Fırkateyni'ni muayene için emir vermişti. Bu heyetin verdiği raporda "Ertuğrul Fırkateyni Japon ve Hind denizlerine gidebilecek her türlü fenni şartlara haizdir" deniliyordu. ⁽²³⁾

(20) Bu irâdenin aslı bulunamamıştır. (Bk. Süleyman Nutkî, a.g.e. s.11-12)

(21) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.12

(22) BOA. İrade Dahiliye, 1306, nr.88816; H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.244

(23) BOA. Dahiliye; Nr.197, 544; TDA.Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr. 341/1A; 325A/163A

Bahriye Nâzırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşa'da saraya giderek II. Abdülhamid'e "Ertuğrul Fırkateyni çok sağlam bir şekilde tamir edildi" demiştir.

Bahriye Nezâreti'nden Mabeyn Başkitâbet Dairesi'ne gönderilen raporda ise kalafatının çok sağlam yapıldığını, nereye giderse gitsin armuzlarının açılmayacağını, Ekvator sıcağından etkilenmemesi için özel tenteler yaptırılarak gemiye verildiği, seyahat sırasında güvertelerin fazla ısınmaması için sulanacağını, makinelerinin daha üç yıl arıza yapmadan sürekli olarak çalıştırabileceğini ve son olarak İngiliz Binbaşısı Hearty'nin Ertuğrul Fırkateyni'nin Japonya'ya ecnebi bir makina subayı ile gittiğini göstermemek için Adalar hattında çalışan vapura tayin edildiği bildirilmiştir. (24)

"Sağlamdır-sağlama değildir" münakaşalarına konu olmuş bir geminin Japonya gibi uzak bir seyahate çıkmadan önce çok dikkatli olarak tekne, makina ve seyir muayenesine tabi tutulması gerekirdi. Tamir edilmesi lüzumlu yerleri tamir edilmeden "mükemmel bir şekilde onarıldı" denilerek yola çıkarılması sağlanmıştır.

II. ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ'NİN NİTELİKLERİ VE PERSONEL DURUMU:

Ertuğrul Fırkateyni'nin rumi 1290/1874 (25) tarihinde İstanbul'da inşa edildiği, evsâfı daha önce zikredilmiş olduğundan biz, burada silahları ve personel durumu üzerinde duracağız:

Ertuğrul Fırkateyni'nin teknesi ahşap olup, seyirlerini makine ve yelkenle yapıyordu. 1888'de tamir edilmiş; fakat bu tamirat tekne ve yelken donanımına inhisar ettirilememiştir. (26)

(24) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.13-14; H.Hüsnü; a.g.e., s.1109; A.Büyüktuğrul; a.g.e., s.281.

(25) Geminin İnşâ tarihi için Cerîde-i Bahriye esas alınmıştır.

(26) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.15; Ş. Karapınar; a.g.m., s.42

<u>Silâhları</u>	<u>Adet</u>
15 cm'lik Krupp Topu	8
150 Cibrelilik Armastrong Topu	5
4 Funtluk Krupp	2
3 Funtluk Krupp	2
5 Namlulu Hochkis	2
5 Namlulu Nordenfiled	2
4 Namlulu Nordenfiled	4
12 Librelilik Roket Kovanı	1
6 Librelilik Roket Kovanı	1
Torpedo Tüyübü	1
Torpedo	2
Henry Martini Tüfeği	100
Weyncisther Tüfeği	100
Rowelver	40 (27)

Elektrik Teçhizatı:

Stim Makinası 5 beygir kuvvetinde olup dakika 850 devir yapmakta idi. Garam makinası FCC usulünde elektrik gücü 50 volt, şiddeti 40 Amperdi. Köprüüzzerindeki bir adet elektrik fenerinin ışığı 800 fars lâmbası kuvvetinde idi. (28)

PERSONEL DURUMU:

Eüyük bir önem verilen bu seyahatin muvaffakiyetle başarılması gayesiyle gemiye yeni bir kadro tanzim edilmiştir. Mürettebatın tanzim işi ile bizzat meşgûl olan Bahriye Nâzırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü paşa, gemi komutanlığına bir kaç lisana aşına Miralay Osman Bey'i (29) tayin (27) Ceride-i Bahriye; 11 Temmuz 1305 tarihli nüshası; Süleyman Nutkî; a.g.e., s. 16

(28) Ceride-i Bahriye; 11 Temmuz 1305

(29) Miralay Osman Bey; 1858 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. 1876'da Bahriye Mektebi'nden mülâzım rütbesiyle mezun olup, Resma Vapuruna tayin edilmiştir. 1878'de Yüzbaşı olarak Basra'ya gitmiş, 1881'de Fransa Ateşe Navali olduğunda rütbesi solkol ağası idi. 1883'te Binbaş, 1885'te kaim-makam 1886'da Miralay ütbisine terfi etmiştir. Salname-i Bahriye; İstanbul, 1294; Salnâme-i Bahriye, İstanbul, 1304; Süleyman Nutkî; a.g.e., s. 17

etmiştir. (30) Bu arada Fırkateynin gideceği mahallerin uzak olması ve maaşlarının kendilerine yetmeyeceği düşüncesinden hareketle mürettebata onikibin guruh tahsis edilmişti. (31)

Gemide vazifeli subaylar şunlardı:

Harp Sınıfı

<u>Rütbesi ve adı:</u>	<u>vazifesi:</u>
Kâ'im-makam Ali Bey	Süvari (32)
Kâ'im-makam Cemil Bey	Süvari muavini
Binbaşı Nuri Bey	Süvari-i sâni
Binbaşı Mehmed Bey	Üçüncü Kaptan
Sağkol Ağası Ömer kaptan	Dördüncü Kaptan
Solkol Ağası Tahsin Kaptan	Seyrû sefâin Me'muru
Solkol Ağası Reşat Kaptan	Torpedo Muallimi
Solkol Ağası Tefvik Kaptan	Beşinci Kaptan
Kalyon kâtibi Mustafa Efendi	Başkâtib
Fırkateyn Kâtibi Mustafa Efendi	İkinci kâtib
Yüzbaşı Celâl Efendi	Topçu muallimi
Yüzbaşı Hamdi Efendi	Bölük Yüzbaşısı
Yüzbaşı Hulûsî Efendi	Bölük Yüzbaşısı
Yüzbaşı Nuri Efendi	Bölük Yüzbaşısı
Yüzbaşı Ömer Lütfi Efendi	Bölük Yüzbaşısı
Yüzbaşı İzzet Efendi	Bölük Yüzbaşısı
Mülâzım Saffet Efendi	Topçu Muallimi Muavini
Mülâzım Necip Efendi	Seyrû sefâin Memuru Muavini
Mülâzım Şemseddin Efendi	Seyrû sefâin Me'muru Muavini
Mülâzım İbrahim Şevki Efendi	Seyrû Sefain Memuru Muavini
Mülâzım Basri Efendi	Seyrû sefâin Memuru Muavini
Mülâzım Tahsin Efendi	Seyrû Sefain Memuru Muavini
<u>İmâm-ı sâlis Hafız Ali Efendi</u>	<u>Sefine İmami</u>

(30) TDA Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr.335/34A, 342/15-15A ceride-i Bahriye, 11 Temmuz 1305; Süleyman Nutkî; a.g.e., s.17; H.Hüsnü; a.g.m. s.1110

(31) TDA Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr.335/34A.

(32) Ali ve Cemil Kaptanların tayini hakkında bk.TDA.Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr. 259/206; Salnâme-i Bahriye, İstanbul 1304.

Çarkçılar:

Miralay İbrahim Bey
Binbaşı Ahmet Bey
Sağkol Ağası Arif Efendi
Solkol Ağası Şevki Efendi
Yüzbaşı Mehmed Said Efendi
Yüzbaşı Mehmed Cemal Efendi
Yüzbaşı Mehmet ali Efendi;
Mülâzım Ali Rıza Efendi
Mülâzım Kemâl Efendi
Mülâzım Sadık Efendi
Mülâzım Kadri Efendi
Mülâzım Haydar Efendi
İnşâiyye Mülâzımı Ali Efendi

Görevi:

Serçarkçı
İkinci Çarkçı
Üçüncü çarkçı
Dördüncü çarkçı

Torpedo Memuru

Fotoğraf Memuru

Sıhhiye Heyeti:

Miralay Hüsnü Bey
Solkol Ağası Yasef Efendi
Cerrah Şevket Efendi

Silâhendüz:

Mülâzım-1 sâni Ferdi Efendi

Silâhendâz

Musika:

Mülâzım-1 sâni İsmail Efendi

Musika

Mühendisın:

Mülâzım-1 sâni Ağâh Efendi
Mülâzım-1 sâni Rıza Efendi
Mülâzım-1 sâni Asaf Efendi
Mülâzım-1 sâni Mehmet Efendi
Mülâzım-1 sâni İzzet Efendi
Mülâzım-1 sâni Ali Efendi

Mühendisın
Mühendisın
Mühendisın
Mühendisın
Mühendisın
Mühendisın

Mülâzım-ı sâni Ahmet Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Haşim Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Mehmed Tefik Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Ali Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Şem'i Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Ahmed Ziya Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Mehmed Ziya Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı sâni Salih Efendi	Mühendisin

Neferât:

<u>Vazifesi:</u>	<u>Adet</u>
Ateşçi-i sâni	5
Ateşçi-i Sâlis	16
Kömürcü	37
Serdümen	2
Serçavuş	1
Çavuş	15
Bölük Emiri	9
Onbaşı	57
Nefer	406

Sivil Personel:

Kazancı	2
Marangoz	1
Kalafat	1
Burgucu	1 (33)

Ertuğrul Fırkateyni, altıyüzyedi kişilik mürettebatı ile sefere çıkmak için hazırlanmış oluyordu. Bu mürettebatın kırkı subay, ondördü o yıl Mekteb-i Fünûn-ı Bahriye'den mezun mühendis (asteğmen), beşi de askeri usta (33) Ceride-i Bahriye, 11 Temmuz 1305; Süleyman Nutkî; a.g.e., s.17-21

idi.⁽³⁴⁾ " Subayların hepsi Bahriyeye müteallik bir fen ve sanatta ehliyet sahibi olup, ekserisi bir kaç Avrupa lisânı ile tercüme ve te-kellüme yapacak kabiliyette idiler." ⁽³⁵⁾

III. İSTANBUL'DAN AYRILIŞI:

Bütün hazırlıkların; tamamlayan Ertuğrul Fırkateyni'nin İstanbul'dan hareketi hakkında bir tezkere Mabeyn Başkâtipliği'nden Bahriye Nezâreti'ne 11 Zilkâde 1306/10 Temmuz 1889 tarihinde gönderilmiştir. Tezkerede "Ertuğrul Fırkateyni'nin levâzım ve mürettebatçı eksigi varsa tamamlanarak önümüzdeki cumartesi olmadığı taktirde Pazar günü saat onbuçukta Kız Kulesi pişegâhına gelerek armasına efrâd çıkarılıp, orada resm-i selâm icrâ olunduktan ve de çeyrek saat kalındıktan sonra yoluna devam etmesi" istenmektedir. ⁽³⁶⁾ 14 Temmuz 1889 ⁽³⁷⁾ "Pazar günü köprüler arasındaki şamandıraya bağlanarak cebehânesini alıp saat onbuçukta köprüden çıkmıştır. Müteakiben alay sancakları çekilerek asker çimariva etmiş ve Kız Kulesi önlerinde yedi defa "Padişahım çok Yaşa" diye bağdıktan sonra gemi seyre başladı. Ahırkapı önlerinde yelken yapıp makinasını durdurup İstanbul ufkundan uzaklaştı. Burada Bahriye Liman Kumandanı Liva Amiral Hüseyin Paşa, Yeşilköy önlerine

(34) Mürettebatın toplam sayısı hakkında kaynaklarda birbirini tutmayan rakamlar vardır. Bu konuda Ceride-i Bahriye esas alınmıştır. Ceride-i Bahriye 11 Temmuz 1305, (607); Süleyman Nutkî; a.g.e., s.21 (607) Ş. Karapınar; a.g.m., s.43 (609); H.Gerede, a.g.e. s.1 (609); H.S.Lee, a.g.e., s. 213 (1092)

(35) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.21

(36) Tarihi Deniz Arşivi'nin tasnifi esnasında bulunmuş olup arşivin hangi bölümüne ait olduğu tesbit edilememiştir.

(37) BOA.İD.Nr. 89354; Ceride-i Bahriye 11 Temmuz 1305 (14 Temmuz) T.Takahashi; a.g.m., s. 131;

kadar fırkateyn içinde kalmış ve oradan stımbot ile İstanbul'a dönmüştür." (38)

Böylece Ertuğrul Fırkateyni kendisine verilen vaziyefi en iyi şekilde icrâ edebilmek için Japonya'ya doğru yol almaya başlamıştı.

---

(38) Ceride-i Bahriye, 11 Temmuz 1305; Nail İnal; Abdülhamid II Devrinde Osmanlı Bahriyesi, İstanbul, 1949 (Basılmamış Lisans Tezi) s.33.İst.Üniv.Ktb.Nr.1761 "Padişah Japonya'ya gitmek üzere Haliç'ten çıkan Ertuğrul Fırkateyni'nin Saray önünde kalmasına yalnızca yarım saat için izin vermişti." Afif Büyüktuğrul Okul Kitaplarına eklenmesi Gerekli Bilgiler, VIII. Türk Tarihi kongresi, Kongreye sunulan Bildiriler, Ankara, 1973, s.1037

B - GEZİ SAFHASI

I. GEZİ'NİN BAŞLAMASI VE UĞRADIĞI LİMANLAR:

İstanbul'dan hareket ederek, Japonya'ya yelken açan Ertuğrul Fırkateyni'nin uğradığı ilk şansızlık Süveyş Kanalı'nda oldu. "aldığı kılavuzun yanlış manevra yapması sebebiyle 29 Temmuz 1889 günü Süveyş Kanalı içinde kıç tarafından karaya vurdu ve kıç tarafı zedelendi. Gemi teknesi kıçtan karaya oturduktan sonra romörkerler tarafından çekilip kurtarılmıştı. Fakat bu kez de rihtıma bağlanırken rüzgâr ve akıntının şiddeti ile tekrar kıçtan karaya varması sebebiyle dümen bodoslaması kırılarak denize düşmüştür." (39)

Bu malumât 30 Temmuz 1889'da İstanbul'da duyulduğu vakit, endişe uyandırmış, geminin çürük bir halde sefere çıkarıldığı iddiaları tekrar canlanmıştı. Bu arada devrin padişahı II. Abdülhamid, yaptığı durum muhakemesine göre Bahriye Nezâreti'ne iletilmek üzere gerekli emirleri Mabeyn Başkitâbeti'ne vermişti. Mabeyn Başkitâbeti'nden Bahriye Nezâreti'ne gönderilen tezkerede; "Ertuğrul Fırkateyni'nin Süveyş Kanalı'nda mirür etmekte iken karaya oturduğundan bahisle, Erkân-ı Harbiye-i Bahriye Riyâseti'nde vazifeli Ferik Faik Paşa adına Süveyş'e yâverlerinden alman Amiralî Ştarki Paşa'nın gönderilmesini ve havuza alınan Ertuğrul Fırkateyni'nin tamirinin bir kaç ay süreceği, ondan sonra da yelkenle Bahr-i muhitte seyr ü sefer mevsimi geçmiş olacağından, Miralay Osman Bey'in iki zâbitle posta vapuruna binip, Padişahın nişân ve hediyelerinin Japon İmparatoruna sunması kararlaştırılmıştır." (40)

(39) Geniş bilgi için bk. Ceride-i Bahriye; 8 Ağustos 1305, (Ek-VIII); H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.245

(40) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.24-25; H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.245; N.İnal; a.g.e., s. 34

Fakat Miralay Osman Bey'den geminin karaya oturması hakkında teferruatlı bir rapor gelince, bu emirlerden vazgeçilip, lüzümlü kararların Miralay Osman Bey tarafından mahallinde alınması uygun görüldü. Hal böyle olunca Osman Bey'de kaza yeri ile Süveys'teki kuru havuz arasında onbeşmil kadar bir mesâfenin var olduğunu; gemi dümeninin de teknenin içinde olduğunu görerek gerekli tamirin bir kaçgün içinde Süveys'te yapılabileceğine karar vermiş ve Saraya Bahriye Nezâreti vasıtasıyla bu konuda bir öneride bulunmuştu. Önerisi II. Abdülhamid tarafından kabul edilmişti. (41)

Gemi, İstanbul Tersânesinde kifâyetli bir şekilde tamir edilmediğinden (42) seyâhatin daha sonra ki kısmında Süveys'tekine benzer arızalarla karşılaşp zor durumlara düşmemek için çok zaman alacak kazan sakatlığından başka bütün arızaları Süveys Tersânesi'nde tamir edilmişti. (43)

Bu arada Ertuğrul Fırkateyni Komutanı Miralay Osman; Bahriye Nezâreti ile uzun uzun telgraf muharebesi yapmış, geminin durumunu günü gününe Bahriye Nezâreti'ne bildirmiştir.

Gemi'deki arızanın süratle tamir edilmesi sebebiyle yeniden sefere karar verilmişti ki; 12 Ağustos 1305/25 Ağustos 1889 tarihli Mabeyn Başkitâbet Dairesi'nden

---

(41) A.Büyüktuğrul;a.g.e., s.284

(42) Bk. Dipnot "20"

(43) Hatta bu konuda Bâbîâli'den Mısır Fevkalâde Komiseri Gazi Ahmet Muhtar Paşa'ya bir yazı gönderilmiştir. TDA Mektûbî; Def.Nr. 577/9.

Bahriye Nezâreti'ne gönderilen tezkerede ise şöyle denilmektedir. "Ertuğrul Fırkateyni hangi sulardadır? Kumandanı Miralay Osman Bey nerededir? Gemi, Süveys'ten hareket etmedi ise kaç gün sonra yola çıkacaktır? Japonya'ya vâsıl olabilecek midir? " (44)

Bunun üzerine 31 Ağustos 1889'da Bahriye Nezâreti'nden Ertuğrul'un komutanlığına yazılalan yazıda "bir an evvel ikmâl-i nevâkısıla hareket olunmak taht-ı elzemiyette bulunduğundan her ne yapılırsa yapıp sefinenin noksanının bi'l-ikmâl Seri'an havuzdan çıkmaya gayret etmesi" istendi. (45)

Bahriye Nâzırı Bozcaadalı Hasan Hüsnü Paşada bu sorulara cevap olarak "Ertuğrul Fırkateyni, 22 Eylül 1889'da havuzdan inmiştir. Pazar günü Japonya'ya hareket edebilecektir" demiştir. (46) Nihayet, Bahriye Nâzırı, Miralay Osman Bey'e Padişahın emrine istinâden hareket emrini ve Süveys'ten hareket sonra Japonya'ya muvâsalat olunmaya kadar uğranılacak limanlardaki vukûatları telgrafla bildirmesini istemiştir. Bununla beraber Ertuğrul Fırkateyni'nin Süveys'ten hareketinden evvel Ferik Ştarki Paşa vasıtasıyla Kolombo, Singapur, Hongkong ve Yokohama gibi mahallerde kömür ikmâlinin pahalı fiatla yapılmaması için fırkateyne ziyâdece kömür mubayaasına gidilmiştir. (47) Bahriye Nâzırının hareket emri üzerine gemi 23 Eylül

(44) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.26; H. Şehsuvaroğlu;a.g.e., s. 245; A.Büyüktuğrul; a.g.e., s.285; F. Çoker, a.g.e., s.4.

(45) TDA. Mektûbî; Def.NR. 577/168A

(46) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.26; Miralay Osman Bey'den gelen telgrafta göre Bahriye Nâzırı hareket tarihini tesbit etmiştir. A.Büyüktuğrul a.g.e., s. 286.

(47) TDA. Mektûbî; Def.Nr. 577/168A

1889'da (48) Süveys'ten yola çıkarak Çidde'ye geldi. Bu sırada Komutan Miralay Osman Bey'den Bahriye Nezâretine gelen 7 Ekim 1889 tarihli telgraftan "o gün Aden'e muvâsalat olunduğu" oradan çekilen 10 Ekim 1889 tarihli (49) telgraftan Kolombo'ya doğru yol alındığı, 21 Ekim 1889'da çekilen telgrafıtan Bombay'dan Singapur'a gitmek için yola bildirilmekte idi. Bu hale göre Ertuğrul Fırkateyni Kolombo'dan geçip Singapur'a gitmek için yol alındığı ve 15 Kasım 1889'da singapur'a vâsıl olunduğu Bahriye Nezâreti'ne gönderilen telgraflardan anlaşılmıştır. (50)

Yol boyunca uğradığı İslâm ülkelerinde gemi, yerli müslüman halk tarafından büyük alâka ve sevgi ile karşılanmıştır. 29 Kasım 1889'da Miralay Osman Bey tarafından Bahriye Nezâreti'ne gönderilen telgrafta "her yerde hüsn-i kabul olduk, bu meyânda islâmlar ziyarete geldiler. Sefine'nin Singapur'a vusûlünden beri misafirlerle dolup taşıyor. İslâm Prensleri Sumatra ve Cava'dan ziyâretimize koşuyor" (51)

Ertuğrul Fırkateyni'nin Kolombo ve Bombay'ı ziyâretlerine yerel gazeteler geniş yer vermiş ve Ertuğrul'dan övgüyle söz etmişlerdir:

Bombay'da neşrolunan İngilizce "Avocat of india" adlı gazete 29 Ekim 1889 tarihli nüshasında şunları yazmıştır:

---

(48) Ceride-i Bahriye, 19 Teşrin-i evvel 1305; Süleyman Nutkî;a.g.e., s. 26; a. Büyük tuğrul; a.g.e., s. 286

(49) Aden'den gelen telgrafnâmenin aynen metni; Bahriye Nezâret Celişine "Kolomba'ya müteveccihen hareket olunduğu marûzdur" 10 Teşrin-i evvel 1889 Kumandan Miralay Osman (Adenden) Ceride-i Bahriye; 31 Teşrin-i evvel 1305

(50) Ceride-i Bahriye; 31 Teşrin-i evvel, 1305

(51) TDA. Mektûbî, Def.Nr.605/97; Ceride-i Bahriye; 28 Teşrin-i sâni 1305.

"Bugün Bombay Limanı'nda şerefli Türk Sancağının dalgalanması bize de şan ve şeref vermiştir. Osmanlı Padişahı II. Abdülhamid, bir geminin mensûb olduğu memleketteki imtiyazlarını her gittiği mahalde de haiz olmasını öngeren devletlerarası hukuk kurallarına göre Bombay Limanı'nın küçük bir kısmına hakim olmuştur. Ertuğrul Gemisi, birçok yabancı limanları dolaştıktan sonra geçen hafta limanımıza gelmiş olup, önümüzdeki Pazar günü de buradan Japonya'ya hareket etmiştir.

1877 harbi bütün dünyaya Osmanlı kahramanlarının karada ve denizde yapabilecekleri şeyleri isbat etmiştir. Şıpka muharebeleri sırasında kara askeri kahramanlıklarını gösterirken Sulira Boğazı'nda da amiral Hobart Paşa'nın komutası altında bulunan ince filo şiddetli bir mukavemet göstermiş ve Osmanlı denizcileri Amiral Hobart'a lââyık astlar olduğunu göstermişlerdi. Amiral Hobart, Türk denizcilerinin kudretli ve itaatkar olduklarını yazmıştı. Ertuğrul Fırkateyni de Hobart Paşa komutasında bu savaşa katılmıştı. Gemi komutanı Osman Bey padişahın yâveridir. Gemide 500 er, 30 subay, 14 Asteğmen, 15 de öğrenci vardır.

Ertuğrul Fırkateyni, sekizyüz tonluk mükemmel bir fırkateyndir. Çeşitli çaplarda topları vardır. Karaya çıkan mürettebatı herkesin takdirini kazanmıştır. Bu sebeple halkta da gemiyi gezme ve yakından görmek isteği uyanmıştır. Türk gemicilerinin hepsi çalışkan ve kuvvetli bünyeli aslanlardır. Üniformalarıyla kırmızı renkli fesleri özellikle takdirleri toplamıştır. Gemiyi ziyârete gidenler burada büyük bir nezâketle kabul edilmişlerdir. Gemide gezilmeye lââyık bütün yerler ziyâretçilere gösterilmiş ve hiç bir saklanmamıştır. Gemideki asker arada sırada mızıka da çalmaktadır. Glowcester Alay Komutanı ve subayları, gemi subaylarıyla Türk Şehbenderi Kadri Bey şerefine

Kalaba mevkiinde bir yemek vermiş ve alay subayları, Osmanlı Subaylarını büyük bir nezâketle ağırlamışlardır. Ziyâfet sabahın ikisine kadar sürmüş, İngiliz Alay mızıkası Marşını çalmıştır.

Fırkateynin Bombay'a gelişi Hindistan'ın müslüman halkı üzerinde geniş bir tesir bırakmış, bu halk din kardeşlerini büyük içtenlikle bağırklarına başmışlardır. Cuma günü gemi mürettebatından 150 kadar asker ve bazı subaylar gayet temiz giyinmiş oldukları halde Cuma namazını edâ etmek üzere camiilere gitmişler ve yolda kalabalık bir halk tarafından saygı ile selâmlanmışlardır.

Ertuğrul'un Bombay'da kaldığı sırada şehirde gezmek iznini almış subaylar ve erler sokaklarda takdire değer biçimde dolaşmışlardır. Polis evrakında hiç bir vukuât kaydedilmemiştir.

Osmanlıların aleyhinde konuşmak adet haline geldiğinden biz burada gördüğümüz iyi karakterli insanları yazmayı vazife saydık." (52)

Yine Bombay'da Gücerât lisânıyla yayınlanan "Kâsd-ı Bombay" adlı gazetenin 28 Teşrin-i evvel 1889 tarihli nüshasında da Ertuğrul'un ziyâreti hakkında şunlar yazılmıştı:

"Osmanlı Devleti'nin Ertuğrul adlı gemisi Bombay Limanına gelip askerlerinin çok yeknesak bir kıyafetle şehirde dolaşmalarını görenler hayret içinde kalarak bunların kimler olduklarını sorunca onların Osmanlı askeri olduklarını öğrendiler. Halk tarafından verilen ziyâfetlerde ve Cuma namazındaki tutumlarından halk, limanda bir (52) Naklen veren Ceride-i Bahriye; 28 Teşrin-i sâni 1305; Süleyman Nutkî; a.g.e., s.46-50

Osmanlı gemisinin bulunduğunu anlamış ve bütün İslâm halkı gemiyi gezmeye koşmuştur. Geçen Cumartesi günü gazetemizin müdürü kişisel olarak ayak basacak yer olmadığını görmüştür. Bazı kişiler de gemiye merdivenlerden çıkacak yer bulamadıkları için halatlara tırmanarak gemiye çıkmışlardır Gemiye müslüman halkdan başka putperestler ve ateşperestler de gittiler Geminin mürettebatı halkın ziyâretinden memnun kalmış ve onları büyük bir nezâketle kabul etmişlerdi. Bu kadar büyük kalabalığa rağmen bir kaç denizci güverteleri titizlikle temizliyor ve yeniden tanzim ediyordu.

Osmanlı denizcileri kadar kıyâfet ve tavırlı olmaktan fazla daha üstün ahlâk sahibi asker tasavvur edilemezdi. Takdire şâyân bir nokta da Osmanlı denizcilerinin hiç bir şey saklamadan gemilerini baştan aşağı gezdirmeleri idi. Bu tutum diğer ecnebi milletlerin denizcilerinde görülemezdi. Hiçbir denizci ziyâretçilerden bahşiş ya da başka bir eşya istemedi onların aldıkları terbiyeyi ne kadar övsek azdır. Gemi subaylarından bazıları İngilizce biliyorlardı. Hindistan'ın müslüman halkının Halife'ye olan bağlılıklarını bu gemiye ilgileri ile belil olmuştu. Bu hali gemi komutanı ve mürettebatı da gözleriyle gördüler. Herhalde memleketlerine döndükleri zaman bu gerçekleri Halife öğrendiği zaman Osmanlı-İngiliz münâsebetlerinin daha iyi bir hal alacağı ve buradaki müslüman halkın da daha fazla gelişeceği açıktır." (53)

Bu arada Ertuğrul Fırkateyni Singapur Limanı'nda iken Miralay Osman Bey bir telgraf "Livâ"lığa terfi ettiğini haber almıştır. (54)

(53) Naklen veren Ceride-i Bahriye; 28 Teşrin-i sâni 1305; Süleyman Nutkî; a.g.e., s. 46-53; BOA.İMM.Nr.4835

(54) TDA. Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr. 331/24A

Osman Paşa, Singapur'dan Bahriye Nezâreti'ne gönderdiği ve İstanbul gazetelerinde yer alan mektûbun belirttiğine göre, hadiselerin hiç beklemediği şekil ve ölçüde Osmanlı saltanatının propagandasına yararlı olmuştur. İstanbul'da yayınlanan Sabah gazetesinde "Devr-i saltanat-ı hazret-i hilâfet-penâhîde târih-i islâmın en parlak sahifelerini süsleyecek olaylardan birinci ve ilki Osmanlı Sancağı'nın Okyanus sularında şân ve satvetle dalgalanması, Ertuğrul Fırkateyni'nin seyâhatidir" denilmektedir. (55)

Tek bir geminin sancak göstermesinden doğan millî menfaatler açıkça belli oluyordu. Halkın ilgisi ve sevgisi de Mirliya Osman Paşa'nın gururunu okşuyordu. u

Fırkateynin Singapur'dan hareketi problem olmuştu. Çünkü Eylül ayında bölgede güney rüzgârı yerini kuzey rüzgârlarına bırakıyordu. Kuzey rüzgarlarının estiği yön ise geminin yelkenle seyretmesini menfi yönde etkileyecekti. Çünkü yelkeni yardımcı seyir vasıtası olarak kullanılan geminin zik zak rotalarla ilerlemesinin zorunlu hale sokacak ve geminin Kömür sarfiyatını çoğaltacaktı. Belki de kömür istiabi yetersiz bir hal alabilecekti. Mevsimin değişmesini beklemek de Singapur'dan hareketi Haziran ayına kadar uzatacaktı. (56) Bundan ötürü Mirliya Osman Paşa gemiyi Singapur'dan bırakıp Japonya'ya posta vapuru ile gitmeyi önermişti. Mir-livâ Osman Paşa daha sonra önerisine şunları eklemişti. "... refâkatine bir kaç zâbit alarak (55) Sabah Gazetesi; 16 Cumâde'l-ulâ 1307; Ceride-i Bahriye; 25 Şubat 1305.

(56) TDA;Şûrâ-ıy Bahriye, Def.Nr.331/2A, TDA. Mektûbî; Def. Nr. 577/168A.

o sulara mahsus seriü'l-seyir posta takiben Japonya'ya 'azimet ve hâmil olduğu nişân-ı ' alî ile emârât-ı seniyyeyi takdim ile bir ay zarfında Singapur'a ve oradan fırkateyn-i hümâyûn-ı mezbur ile Dersa'âdet'e, cavdet etmesi" şeklindeki teklifi (57) de Bahriye nezareti'nce Mabeyn Başkitabet'ne bildirilmişti.

Buna göre "... fırkateyn-i mezburun beheme-hâl Japonya'ya kadar gitmesi matlûb-ı âli buyurulduğu takdirde mevsim rüzgârlarınınin hübûbuna kadar Sîngapur'da ve muahharen 'avdet için Japonya'da tevakkuf etmek üzere kâffe-i masârif olarak vukû'u tahmin olunan kırkbin lira kadar meblağın tesviyesi veyâhûd kumandanı Osman Bey'in posta vapuruyla Japonya'ya 'azimet ve hâmil bulunduğu nişâncı âli ve emânât-ı semiyeyi takdim ile 'avdet eylemesi..... (58) hakkındaki kararı saraydan cevap alınamayınca Bahriye Nezâreti Osman Paşa'nın önerisini reddetmiş ve ona bir emir göndermiştir. (59)

---

(57) TDA; Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr.331/2B

(58) TDA; Şûrâ-yı Bahriye; Def. Nr. 331/2B

(59) TDA; Mektûbî; Def. Nr. 595/120. (Ek. IX)

Böylece Ertuğrul Fırkateyni Singapur'da üç aydan fazla kaldı. Bunun sebebi emr-i âhire kadar hareket etmemesi hakkındaki Bahriye nezâreti'nden verilen emirdir. Ertuğrul'un Singapur'da kalması ağır masraf yanında başka sakıncalarda yaratmıştır.

Seylan'da ve Hindistan'da yayınlanan "Freepress" ve "Syloan Observer" adlı gazetelerde bu kadar uzun süre kalmasının sebebi olarak "geminin ileriye gidemeyecek derecede sakatlandığına, parası ve cephânesi kalmadığına" dair havadisler neşrettiler. (60) Mirliya Osman Paşa'da bu havadisleri tekzib etti. (61)

Bu konuda Ertuğrul Fırkateyni Kumandanlığı'ndan Bâbıali'ye gelen mektupta şöyle deniliyordu. "Singapur'da tab' ve neşr olunan "Free Press" adlı gazete geçen nüshalarından birinde Fırkateynin bu kadar uzun Singapur'da kalmasının sebebini sakatlığına bağlayarak, Singapur'dan öteye gidemediğini ve Japon imparatoru'na verilecek nişân ve hediyelerini posta vapuru ile gönderildiği haberini İstanbul'dan İngiltere'ye çekilen bir telgraf havadisi olduğunu ilân etmesiyle bunun aslı ve esası olmadığı sefinenin talim gemisi olup içinde bu maksat için subay ve erlerin bulunduğunu, seyahat süresinin sınırlı olmadığı gibi her hareket edildiği ertesi günkü nüshasında tekzib ettirilmiştir.

---

(60) TDA. Mektûbî; Def. Nr. 606/25.

(61) Bahriye Nezâreti Osman Paşa'ya "Şâyed henüz tashih-i madde olunmuş ise hemen vesâit-i lâzıme ile ve lâıyk-ı veçhile tekzib ettirmekle beraber ba'demâ dahi o gibi türrehâtın tekevüne balis olabilecek ahvâlden tevakku buyurulması" hakkında bir yazı gönderdi. Bk. TDA Mektûbî; Def.Nr. 589/4

Daha sonra Kolombo'da yayınlanan "Sylon Observer" adlı gazetesinin havadisine göre Singapur'dan oraya giden iki ingiliz harp gemisinden alınan malûmâta göre Ertuğrul Fırkateyni'nin ikâmet sebebi Japonya'ya hareket için kömür parası ve deletlerarası kanunların icâp ettirdiği merâsime riâyet edecek cephânesi bulunmadığı, Şingapur'a vardıklarından beri liman rûsûmu veremediklerinden, İstanbul'dan gelecek paraya intizâren burada kaldığı anlatılmıştır.

Ertesi günü Singapur Valisi tarafından yazılan tekzibnâmede bu neşriyâtın aslı olmadığı belirtildikten sonra Sylon observer Gazetesine cevâben dost bir devletin gemisi hakkında yazdırılması teviz olunmaz sözü ile tekzib edildiği görülmüştür." (62)

Bu konunun gündemde olduğu sırada petersburg 'da intişâr eden "Novosti" adlı gazeteden naklen "Kuronşitarski" "şitarnik" ve "Journal de sinnet Petersburg" gazetelerinin Kolombo'da yayınlanan Sylon Observer gazetesinden Ertuğrul hakkındaki haberi aynen tercüme ettiklerinden Osmanlı Devleti'nin Petersburg elçiliği ataşe Novaline bu havadisleri tekzib ettirilmesi için Bâbîâlf'den bir tezkere gönderilmiştir. (63)

Bu türlü neşriyata rağmen, Ertuğrul Fırkateyni Hind ve Çin denizlerinde türlü bâdîreler atlatarak ve muhtelif limanlara uğrayarak Japonya Gezi'sine devam ediyordu. (64)

---

(62) Ceride-i Bahriye; 2 Mart 1305

(63) TDA. Mektûbî, Def. Nr. 646/79

(64) TDA Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr. 354/10A

15 Mart 1890'da Singapur'dan hareket eden gemi, 16 Mart 1890'da Saygon'a vardı. Bahriye Nezâreti'ne çekilen telgrafta "pek sert değil ise de güney rüzgârları esmekte olduğundan bir kaç gün zarfında kömür alınarak yola çıkılacağı" bildiriliyordu. (65)

Saygon'dan çıkmışken uğradığı şiddetli fırtına sebebiyle geri dönen Ertuğrul Fırkateyni bir müddet daha Saygon'da kaldıktan sonra tekrar hareketinde 26 Nisan 1890'da Hong Kong'a (66) uğranılmıştır. Formoza Kanalı sakin bir havada geçildi. Fakat Nagasaki istikâmetine henüz yönelmişken fırtına patlak verince Fuçeo limanına girilmiştir. O gün burada ikâmetten sonra müsait havanın belirmesiyle harekete geçilerek 650 millik Nagasaki yolu hadisesiz kat edilmiştir. Nagasaki'de dinlenildikten ve geminin ikmâli yapıldıktan sonra provadan esen şiddetli rüzgârlara rağmen iç deniz yolu ile 380 mil aşılıarak Kobe'ya gelindi. Bir hafta Kobe'de kalındıktan sonra yeniden hareketle 350 millik Yokohama yolu katedildiğinde tarih 7 Haziran 1890 idi. Seyahat on ay üç hafta sürmüştür. (67)

II. VAZİFESİ VE GERİ DÖNÜŞ

Yokohama limanına gelen Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk Murahhaslarını Japon halkı gayet dostâne bir şekilde karşılamıştır. Ertuğrul Fırkateyni'nin Komutanı Mirliva

(65) Ceride-i Bahriye, 3 Nisan 1306.

(66) Ceride-i Bahriye; 17 Nisan 1306, H.Hüsnü, a.g.m., s.1112; N.İnal; a.g.e., s. 32; E. Altuğ; a.g.e., s. 37

(67) Ceride-i Bahriye, 15 Mayıs 1306, 29 Mayıs 1306; H.Hüsnü; a.g.m. s.1112; Süleyman Nutkî; a.g.e., s.57-61; Ş. Kara pınar; a.g.m., s. 43

Osman paşa ve bazı subaylar Tokyo'ya giderek Japon İmparatoru Meiji'nin huzuruna çıkmışlardır. (68) Mirliwa Osman Paşa beraberinde getirdiği II. Abdülhamid'i mektubu ile "nişân-ı âlî"yi ve padişahın gönderdiği değerli hediyeleri Japon İmparatoru'na takdim etmiş ve Osmanlı Devleti'nin dostluk hislerini arz etmiştir. Padişah II. Abdülhamid tarafından Japon imparatoruna gönderilen mektubun metni şöyledir:

"Saltanat-ı Señiyemizle devlet-i fehîmeleri beyninde teyemmünen dostî muahedenâtın eser-i mahsûsu ve zât-ı haşmet-simât-ı hükümdârilerine ber-kemâl olan muhabbet-i samimiyyetimizin nişâne-i âliyyesi olmak üzere devlet-i 'aliyyemiz nişanlarının en muteberimët simât-ı hükümdârîlerine ihdâ ve bunun isâline sünfün-ı bahriyemizden Ertuğrul Fırkateyni süvarisi olup, ma'iiyyetimiz yâverlerinden ve Bahriye Miralay (sonra Mirliwa)larından Osman Bey mahsûsen memûr tayin edilerek savb-ı yâdigârî olarak kabûlüyle daima te'yîd-i asar-ı meveddetkârî ve muhadenet-i şî'âriye masrûfiyeti himmet-i cemileri haşmetâneleri mütemmannâ idüğü beyânıyla iş bu nâme-i meveddet-alâmemiz tahrir ve tasyir kılındı." (69)

8 Haziran 1306 tarihinde Ertuğrul Komutanı, Mirliwa Osman Paşa tarafından Yokohama'dan Bahriye Nezâreti'ne gönderdiği arızada kabul merâsimini şöyle nakletmektedir:

(68) Cevide-i Bahriye, 16 Haziran 1306; N.İnal; a.g.e., s.35

(69) Abdülkadir Özcan - İlhan Şahin; "II.Abdülhamid'in hus;ûsi mektup ve telgrafları" TD, 34 İstanbul, 1983, s.449-450

"II. Abdülhamid'in nişân haricindeki hediyeleri akşama yakın me'murlara vererek, imparatorun sarayına gönderdim. Akşam onbuçuk sularında, rükûbumuz için hazırlanan mükellef ve müzeyyen saray arabalarına binerek, imparator Mikado'nun sarayına gittim. Kabul Salonuna alındıktan sonra İmparator sarayının mümtâz erkânıyla tanıştık ve imparator cenâplarının bulunduğu salonda lüzumlu teşrifat ve mükemmel iltifat ile huzura dahil olduk. İmparatorun arzusu üzerine nutkumu Türkçe okudum. (70) Fransızca tercümesini de İmparatora takdim etmiş bulunuyordum. Nutuk bitince İmparator; İki devlet arasındaki dostluktan ve bu dostluğun günden güne artması, II. Abdülhamid'in nişân göndermesi, mekteb gemisini Japon sularına yollaması, Yokohama'da Türk Bayrağının dalgalanmasından dolayı duyduğu mutluluğu belirterek, bu hisleri telgrafla padişaha bildireceğini de söyledi.

Diğer salonda Japon İmparatoriçesi tarafından kabul olunduk. İmparator, Osman Paşa şerefine verdiği ziyâfette Padişahın gönderdiği nişân-ı âliyi takarak katıldı. Bundan başka Mirliya Osman Paşa'ya Japonya seyâhati ve Osmanlı Donanması hakkında sorular da sorulmuştu." (71)

Ertuğrul Fırkateyni'nin Japonya'daki ikâmeti sırasında Osman Paşa, Singapur'da iken Ertuğrul'un dönüş yolu hakkında Bahriye Nezâreti'ne bir yazı göndermiştir. (72) Yazıda, "dönüşte güney rüzgârı zamanına tesadüf edileceği, Ekim'e kadar tayfun mevsimi bulunduğundan, Aden'e değil Singapur'a bile dönmesi Ertuğrul için zor ve tehlikelidir.

(70) Nutuğun Türkçe okunmasına dâir bk. TDA. Mektûbî; Def. Nr. 641/60A; Ceride-i Bahriye, 10 Temmuz 1306.

(71) Ceride-i Bahriye, 10 Temmuz 1306; Süleyman Nutkı; a.g.e., S. Glud; H. Şehşuvaroğlu, a.g.e., s. 249-250; Hüsrev Gerece; Mübârek Ertuğrul Şehitlerimiz ve Muhteşem Anıtları; Dz. K. K. Dergisi, Ek 413, İstanbul, 1956, s. 4-5; F. Çoker; a.g.e. s. 4.

(72) 27 Şubat 1305 tarihli arıza TDA. Mektûbî Def. Nr. 624/3; 641/25A.

Öyle ise Japonya'nın Hyogo, Nagasaki, Çin'in şanghai gibi limanlarına uğrayarak, oralarda birer ay kalındıktan sonra o zaman ancak esmeğe başlayacak muvafık rüzgârlarla dönmesi daha münasib görünüyor" İkâmetin birer ay olmasının sebebi, Singapur'da olduğu gibi Ertuğrul hakkındaki asılsız haberlerin nedini olabileceğindendir.

Bahriye Nezâreti, bu konuyu 11 Haziran 1889'da Mabeyn'e arz etti. 14 Haziran 1889'da padişahın irâdesi çıktığı gibi aynı gün Osman Paşa'ya dönüşü için bir talimat gönderildi. (73) Talimata göre; Lüzumsuz kuşkuyu uyan-dırmamak için bir yerde bir aydan fazla kalmaması, Ekim'e kadar Uzakdoğu sularında bekledikten sonra uygun rüzgârlardan istifâde ile kömür tasarrufu masrafı olarak beşbin lira gönderilecek ise de bundan başka para istenmiyecektir.

Bu durum gerçekten Ertuğrul Fırkateyni açısından zordu.

Bu güç şartlar altında Ertuğrul, kendisine verilen görevi en iyi şekilde ifâ etmeğe çalıştığı gibi, halkın yaptığı ziyâretler, kayık yarışları ve muhtelif ziyâfetlerle vakit geçirilmiş, Bahriyelilerimizle temas eden Japonlar, Osmanlı Devleti hakkında yakın ve iyi malûmat sahibi olmuşlardı.

Japonya'da Türklere karşı duyulan sevgiye basında vasıta oluyor, Japon gazeteleri Türk Bahriyelileri hakkında övgü dolu yazılar yazıyorlardı. Mirliva Osman Paşa kardeşi Mirliva Mehmed Raşid'e Yazdığı mektupta, "...Japonyalılar, bizi sevmiş olmalarından İngilizlere mûcib-i based olacak zemînde gazetelerine yazdıkları makâllerle

(73) TDA. Mektûbî; 624/3

İngiliz gazetelerinin, hakkımızda bir takım bî-mâna hezeyanlarına sebebiyet verdiler..." (74)

Ertuğrul Fırkateyni, daha dönüş seferine kalkmadan evvel bir şanssızlığa daha uğramış, gemide kolera hastalığı başgöstermişti. Gemi, derhal Nagaura tahaffuzhânesine götürülerek burada karantinaya alındı. Gemi, otuzüçgün ihtilâttan men' olunmuştu. Hastalığa gemide 35 kişi yakalanmış ve 12 kişi ise hayatını kaybetmiştir. (75)

Bu sırada 1 Ağustos 1306/13 Ağustos 1889 Nagaura'dan Ertuğrul Fırkateyni süvarisi Kaymakam Tekfurdağlı Ali Bey'den Fen Komisyonu azâsı Nutkî Bey'e gönderilen mektupta kolera hastalığı ile ilgili olarak şunlar yazılmıştır. (76) "...Yokohama'dan muvasalatımızdan beri imrâr ettiğimiz zamanlar ve me'mûriyet-i müftehiremizin icap ettirdiği hidemat ve merasim ve teklifata hasredilmesi tabiidir. Evvelce nezaret-i celileye takdim ettiğim evrak bu babda def'i merak etmeye kâfidir. İşlerimiz bittikten sonra kıyâma hazırlanmış idiysek de uğrayacağımız limanlarda kolera illet-i sariyesinin zuhuru hareketimiz bir evvelce nezaret-i takdim ettiğim evrak bu babda def'i merak etmeye kâfidir. İşlerimiz bittikten sonra kıyâma hazırlanmış idiysek de uğrayacağımız limanlarda kolera illet'i sâriyesinin zuhûru hareketimizi birçak gün tehire bâdi olmuştur. Lâ-yettegayyür olan takdir-i ilahiyyeyi hayr ile yad ve kabul ettiğimiz bir kez daha tecrübe etmek için olmalı ki cenab-ı hakk illet-i mezkûre Yokohama'da bize taslid etti. Hemen bir mâha karib karantinada bulunmak gibi bir mücazât-ı maneviyye uğradık. İlletin zuhûrünün ertesi günü

(74) Süleyman Nutkî, a.g.e., s. 65, H. Şehsuaroğlu, a.g.e, s.250, N.

İnal; a.g.e., s.36.

(75) TDA Mektûbî, def. Nr. 641/60B, Süleyman Nutki; a.g.e., s.69.

(76) Ertuğrul Fırkateyni Süvarisi Tekirdağlı Ali Bey'in Süleyman Nutki Bey'e yazdığı Japonya Seyahati hatıralarını anlatan mektub. Dz. K.K. Dz. Müz. K.11ği Ktb. Yazma eserler nr. 38/E.

Nagora mersâsının çamurlu denizinde koleradan kaybettiğimiz oniki gayyur gemicilerimiz kayaların bağırlarında medfûndur." (77)

Ertuğrul Fırkateyni Japonya'da üç ay kaldıktan (78) sonra İstanbul'a dönmek için Bahriye Nezâreti'nden gelecek emri bekliyordu. Çünkü Bahriye Nâzırı Osman Paşa'ya gönderilen telgrafta Osmanlı Devleti'nin Japonya'da ilk temsilcileri olarak bıraktıkları müsbet tesirden dolayı tebrik ediyor ve geri dönüşleri için gelecek emre göre hareket etmesi isteniyordu. (79)

Artık, Ertuğrul heyeti ziyâreti tamamlamış, İstanbul'a doğru hareket için hazırlıklara başlanmıştı. Bu arada Bahriye Nezâretine çekilen 13 Eylül 1890 tarihli telgrafta "Yarın değil öbürsü gün kıyâm ve hareket olunacağı ma'rûzdur" deniliyordu. (80) 15 Eylül 1890 tarihinde Ertuğrul Fırkateyni İstanbul'a gelmek için Yokohama'dan denize açılmıştır. (81)

III. GEMİNİN BATIŞI

Bâbıâli'den gelen emir üzerine buhar makinası tamir görmeden gemi yola çıkmıştı. Ertuğrul Fırkateyni'ni yakından tetkik etmek fırsatının bulan Japon mütehassısları geminin esaslı bir tamirden geçmeden bilhassa bu mevsimde, bu tayfun mevsiminde geri dönüş seyahatine çıkmasının doğru olmayacağını Mirliya Osman Paşa'ya tekrar tekrar tavsiye ettikleri halde, Osman Paşa hareket emrini geciktirmek istememişti. (82)

"..Ertuğrul'un hareketinden sonra muhalif bir rüzgar esmeye başladı ve giderek şiddetini artırdı. Gemi ilk önce

(77) Ertuğrul Fırkateyni Süvarisi Tekirdağlı Ali Beyin Süleyman Nutki Bey'e yazdığı Japonya Seyahati hatıralarını anlatan mektûb. DçK.K. Dz.Müz. K.lığı Ktb. Yazma Eserler nr. 38/E.

(78) Ertuğrul Fırkateyni Yokohama'da kaldığı sürede bir takım mali sıkıntılara düşmüştür. Taleb olan meblağın gönderilmesi için Bahriye Nezaretinden Mabeyne bir yazı yazılmıştır. TDA Mektûbi, Def.nr. 641/40A, 624/3A.

(79) TDA Mektûbi, Def. Nr. 641/42a, 641/25A, 624/97.

(80). Ceride-i Bahriye, 4 Eylül 1306.

(81) Ceride-i Bahriye, 4 Eylül 1306, Süleyman Nutki, a.g.e., s.80.

(82) H. Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.252.

hasıl ettiği yalpa etkisini hafifletmeye çalıştı. Gecele-
yin rüzgar tam pruvadan esmeye başladığından yelkenlerin
sarılmasına zorunluluk duyuldu. Artık gemi dalgalarla
dövüşmeye başlamıştı. Geminin bu dalgaların şiddetine
mukavemet edemeyeceği de anlaşılıyordu. Çünkü gemi direği
ıskacasından devrilmişti. Kemerelelerden birkaçı da
kırılmıştı, güverte tahtaları kavalarda uçuşuyordu. Kala-
fatçı ve burgucular ellerindeki fenerlerle sakatlıkları
tamire çalışıyorlardı. Mürettebat da ellerindeki kovalarla
tekneye dolan suyu boşaltmaya çabalıyorlardı. Kobe
Limanı'na vâsıl olurlarsa ancak kurtulma ümidi
bulunabilecekti. Çarşamba ve Perşembe günleri hep bu hava
tesirinde geçmişti. Fakat fırtına yavaşlayacağına büsbütün
arttı. Gemiye dolan suya da mukavemet edilemiyordu. O gün
akşama doğru suyun külhanlara kadar çıktığı ve makina
dairesini örttüğü haberi verildi. Artık makinası
çalışmayan Ertuğrul, hurda bir tekne halinde, tamamen
fırtınanın eline düşmüş, Oşima burnunun korkunç kayalık-
larına doğru sürükleniyordu. Gemi mürettebatı, fırtınalar-
la uğraşmaktan yorulmuştu. Sükunete ulaşacağı yerde
tümüyle şiddetlenen fırtına ile karşılaştılar." (83)

Böylece gemi, 16 Eylül 1890 günü saat 21.00'de
kazanında kaza olmasıyla Kashinozaki Burnunda kayalara
bindirip parçalanmıştır. (84) Bu sırada gemide bulunanlar-
dan ve faciadan kurtulandan bir şahıs elim hadiseyi
şöyle anlatıyor: "Yokohamadan hareketimizin ertesi günü
saat beşaltı raddelerinde rüzgar ziyâdeleşmeye ve dalgalar
ise o kadar büyümeye başladı ki hemen kırk kademe kadar
çıkıp şefine dahi otuz derece yalpa ediyordu. Bizde Yoko-
hama'dan hemen ikiyüzelli mil açılmış ve Kashinozaki Fene-
rini pruvamıza almıştık ki, gemi dahilinde "Allah, Allah"

(83) Süleyman Nutki; a.g.e., s.84 vd; A. Büyüktuğrul; a.g.e., s.291, H
Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.253.

(84) Ertuğrul Fırkateyni'ne dair Japon hükümeti tarafından Osmanlı
Devletine gönderilen raporun tercümesi, 1890, Dz. K.K. Dz. Mü.
K.lığı, Ktb. Yazma eserler, nr. 38/D.

sâdâları işitilmeğe başlanmıştır. Gece üç raddelerinde mezkûr fener burdaya alınarak, fenerin olduğu yerden dönülmek üzere serdümenlerle "sancağa gel" kumandası verilmesini müteakib şefine sancağa gelmeğe başlandı. Lâkin fırkateynin yolu, iki yahut ikibuçuk mile tenezzül etmiş ve gece ise, göz gözü görmeyecek derecede karanlık, rüzgarlı, yağmurlu ve fırtına ise hükmünü icra etmekte iken arası çok geçmeksizin gemicileri titreten ve tayfun tabir olunan o müthiş rüzgarın evvelki fırtına üzerine munzam olması ve sefinenin yolundan düşmesi hasebiyle mezkûr fenerden bir mil açıkta bulun Kii isimindeki kayalara çarparak stim payı ve kazanı patladı.

Sefine kayaya çarptığı zaman, bir ana,baba günü koptu ki o çarmıhların üzerine çıkan ve filikaların içerisine giren "Allah Allah" diye bağırın kelime-i şahâdet getirenin haddi hesabı yoktu. O zaman bende kış kasarası üzerinde bulunmakta ve kalbime asla korku gelmemekte yalnız direkler yıkılırken altında kalmamak için, gözlerim direklerde bulunmakta idi.

Dalgalar sefineyi kaldırıp kayaların üstüne attıkça, evvelâ grandinin iskele tarafına kışa doğru arkari olarak devrildiğini müteakib pruvadaki, yine iskeleye ve plâşerte üzerine yattı fakat her iki direk 180-200 er kişiyi telef etti, en nihâyet nizâm direği yıkıldı. Bu direk dahi evvel ki direğin ezmiş olduğu insandan daha ziyade telefata sebebiyet verdi. Filikalar ise dalgaların müsademesinden metaforalarıyla beraber sefinenin altına sokuldu ki, içerisinde bulunanların bağırmalarına yürek tahammül edemezdi. Bu esnada ben, yine kasara üstünde Paşa hazretleriyle birlikte bulunmaktaydım. Osman Paşa muttasıl ağlamakta idi. Elhasıl sefine, beş dakika zarfında kâmilan parçalanıp denizin üzerine yığıldı. Ben de Paşa ile kırılan direğin üstüne çıktım. Paşa ile muttasıl sabile

6

yaklaşmakta isek de denizlerin atmış olduğu kerestelerden biri, Paşanın başına çarpmasıyla beraber paşa ruhunu teslim etti. Çarnacar ileri gitmek için ağaçlar üzerinde çabalamakta iken deniz beni, direğin üstünden alıp altına sokmuş idi ki, o zaman kalbimden Kelime-i şahadet getirmekte idim. Üç, dört kere batıp çıktıktan sonra bir ağacın üzerine dört beş saat denizde uğraşa uğraşa elhamdülillah sâlimen karaya çıktım. Lâkin fenere gitmek için yol yoktu. Etrap dik kayalardan ibaret olup, fener ise tepede idi. El-hâsıl sabah oldu. Fenere çıkmak üzere bir yol bulmak için herbirimiz bir tarafa gidip taharriye başladık. Nihayet bir yol bularak oradan fenere, çıktık. Askerin yaralıları fenerciler tarafından güzelce temizlendikten ve iyice sarıldıktan sonra, bize yemek verdiler. Allaha şükrederek karnızımızı doyurduk, fakat hiç ingilizce bilen olmadığından halizimi ifade edemedik. Ba'dehû akşam üzeri benimle beraber mızıkâ zabıtini kayığa bindirdiler ve Osaka'ya götürdüler." (85)

Bu kazadan koleradan vefat eden onkişi hariç, mürettebatından Mirliva Osman Paşa, Fırkateyn Süvarisi Kaymakam Ali Bey ve 54 subay dahil olmak üzere 526 kişi şehit olup 69 kişi kurtulabilmiştir. (86) Bu kurtulanlar Kashinozaki Feneri'nde toplandılar, hepsi yaralı olduğundan ilk tedavileri burada yapıldı. Ertuğrul Fırkateyni'nin batmasıyla şehit olan subaylar ile kurtulanların isimleri aşağıda zikredilmiştir:

(85) Ertuğrul Fırkateyni Faciası'ndan kurtulan bir kazazedenin raporu; Dz.K.K.Dz.Müz.K.lığı Ktb. Yazma Eserler Nr.38/c; H. Şehsuvaroğlu; a.g.e., s. 254

(86) Kazada şehit olanların sayıları kaynaklarda değişik gösterilmiş olmakla beraber kurtulanların sayısı Tarihi Deniz Arşivi'ndeki tetkimize 63 olarak bulunmuştur. Fakat diğer kaynaklar 69 kişi olduğundan ittifak etmektedirler. Mağruk olan Ertuğrul Fırkateyni'ne dair Japonya Devleti tarafından Bahriye Nezâreti'ne gönderilen raporun tercümesi, 15 Temmuz 1315, Dz.K.K.Dz.Müz.K.lığı Ktb. Yazma Eserler Nr.38/D (587,63); TDA. Mektubî; Def.Nr.625/88-89(63)H.Şehsuvaroğlu; a.g.e., s.255(540,69);T.Takahashi;a.g.e., s.133(526,69).Japonya'daki Ertuğrul şehiti Anı şehit olarak 581 kişiyi göstermektedir.

Şehit Olanlar:

<u>Rütbe, İsim:</u>	<u>Vazifesi:</u>
Mirliva Osman Paşa	Kumandan
Miralay İbrahim bey	Serçarkçı
Miralay Hüsnü Bey	Sertabib
Kaymakam Ali Bey	Süvari
Kaymakam Cemil Bey	Süvari Muavini
Binbaşı Yeniçeşmeli Nuri Bey	süvari-i sânf
Binbaşı Asitûneli Mehmed Bey	Üçüncü Kaptan
Binbaşı Tekfurdağlı Ömer Bey	Dördüncü Kaptan
Binbaşı Kasımpaşalı Hacı Ahmed Bey	Çarkçı-ı sânf
Sağkol Ağası Yasef Efendi	Tabib-i sânf
Solkol ağası Beşiktaşlı Hasan Tahsin Kaptan	seyr ü sefâin Memuru
Solkol Ağası Kadıköylü Reşat Kaptan	Torpedo Muallimi
Solkol Ağası Asitâneli Tevfik Kaptan	Beşinci Kaptan
Solkol Ağası Eyüplü Şevki Efendi	Dördüncü Çarkçı
Kalyon Kâtibi Kasımpaşalı Cemal Efendi	serkâtibi
Yüzbaşı Yanyalı Celâl Efendi	Topçu Zâbiti
Yüzbaşı Davutpaşalı Hulûsı Efendi	Bölük Zâbiti
Yüzbaşı Kasımpaşalı Hamdi Efendi	Bölük Zâbiti
Yüzbaşı Asitâneli Ömer Lütfi Efendi	Bölük Zâbiti
Yüzbaşı Kasımpaşalı Mehmed Ömer Efendi	Bölük Zâbiti
Yüzbaşı Asitâneli Mehmed Cemâl Efendi	Çarkçı
Yüzbaşı Tophaneli Said Efendi	Çarkçı
Yüzbaşı Eyüplü Arif Efendi	Çarkçı
Mülâzım-ı evvel Beykozlu Necip Efendi	seyr ü sefâin Memuru Muavini
Mülâzım-ı evvel Cibâlili Agâh Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı evvel Beşiktaşlı Rıza Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı evvel Kasımpaşalı Asaf Efendi	Mühendisin
Mülâzım-ı evvel Kasımpaşalı Mehmed İsmail Efendi	Mühendisin

Mülâzım-1 evvel Beykozlu İzzet Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Ali Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Küçükpazarlı Haşim Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Tophaneli Mehmed Tevfik Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Hasköylü ahmed Eyüp Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Sütüceli Şemseddin Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Basri Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kapan-1 Dakikli İbrahim Şevki Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Safvet Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Hasan Tahsin Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Asitânli Sadık Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Asitâneli Ali Rıza Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Küçük Mustafa Paşalı Fevzi Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Sultan Selimli Ali Efendi	İnşâ'iyye Mühendisi
Mülâzım-1 evvel Kullaksızlı Ali Arif Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Şem'i Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Ahmed Ziya Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Kasımpaşalı Mehmed Ziya Efendi	Mühendis
Mülâzım-1 evvel Yeniçeşmeli Mustafa Ferdi Efendi	Silâhendaz

Sivil Personel

<u>ismi</u>	<u>Vazifesi</u>
Kasımpaşalı Şevket Efendi	Cerrah
Sürmeneli Osman Usta	Kazgancı
Davutpaşalı ⁶ Hüsnü Usta	Kazgancı
Ereğlili Hüseyin Ahmed Kalfa	Marangoz
Bitlisli Süleyman Kalfa	Burgucu
Asitâneli Emrullah Kalfa	Kalafatçı

Halâs olanlar

<u>Rütbe, Adı</u>	<u>Vazifesi</u>
Sağkol Ağası Kasımpaşalı Mehmed	
Arif Efendi	Çarkçı-1 Sâlis
Fırkateyn Kâtibi Oflu Mustafa Efendi	Kâtib-i sâni
İmâm-1 sınıf-1 sâlis Şileli Hafız	
Ali Efendi	İmam
Yüzbaşı Asitâneli Mehmed Ali Efendi	Çarkçı
Mülâzım-1 evvel Edirnekapılı İsmail Efendi	Musika zâbiti
Mülâzım-1 sâni Beşiktaşlı Haydar Efendi	Fotoğraf Memuru (87)

Japon imparatoru Mikado kazadan çok müteessir olup kurtulanların azami muavenet ve tedavilerine ihtimam gösterilmesi için tizzat ilgilenmiştir. Japon Hükümeti'nde hadise ve kurtulanlar hakkında bir rapor hazırlayarak Hâriciye Nâzırı Said Paşa'ya göndermiştir. Bu rapor, Hâriciye Nezâreti'nden Bahriye Nezâreti'ne sevk edilmiştir. (88)

(87) Ceride-i Bahriye; 2 Teşrin-i evvel 1306

(88) Mağruk olan Ertuğrul Fırkateyni'ne dair Japonya Devleti tarafından Bahriye Nezâreti'ne gönderilen Raporun Tercümesi, 15 Temmuz 1315, Dz.K.K.Dz.Müz.K.lığı Ktb. Yazma Eserler, Nr.38/D

II. BÖLÜM

A - BATIŞTAN SONRAKİ GELİŞMELEER

I. KAZADAN SONRA İSTANBUL

Kaza haberi İstanbul'da duyulur duyulmaz basına karşı bir tedbir konulmuştur. Bu durumun halka nasıl anlatılacağı düşünülmüştür. (1) Sonuçta "ceride-i Bahriye"de "İlân-ı Resmi" olarak olayın tafsilâtlı şekilde açıklanması kararlaştırılmıştır. 12 Eylül 1306/24 Eylül 1890 tarihli Ceride-i Bahriye "Ertuğrul" özel sayısı olarak yayınlanmıştır. Bu özel sayıda evvelâ Ertuğrul Fırkateyni'nin sancak gösterdiği mahallerde yerli müslüman halk tarafından coşkuyla karşılandığı, hatta Japon sularına kadar şanlı Osmanlı Donanması'nın bayrağını dalgalandırdığı ifade edilmekte ve Ertuğrul'un faaliyetleri övülmektedir. Daha sonra kaza hakkında çok az açıklama yapılmış ise de, geminin İstanbul'dan mükemmel ve sağlam halde hareket ettiği Süveyş'teki tamirinin de tam yapıldığı belirtilerek kaza tabii bir facia gibi gösterilmeye itina edilmiştir. Nitekim bu resmî yazıda sorumluluğun paylaşılmadığı görülmektedir. Diğer taraftan Ertuğrul'un aslında bu görevi yapamayacak durumda olduğunu belirten yabancı gazetelerin ise, Osman İmparatorluğu sınırları dahiline sokulması yasaklanmıştır. (2)

Hatta bu arada halkın heyecanını teskin için bazı lüzumsuz gayretler sarfedildiği gibi, kurtulup iltifat suretiyle susturulmaları yoluna gidildiği, İngiliz çarkçıbaşının raporunun örtbas edildiği söylenir. (3)

(1) TDA. Mektubî, Def. Nr. 625/88-89

(2) "İlân-ı Resmi" hakkında geniş bilgi için bk. (Ek-III. Geminin Batışının yerli ve yabancı basındaki etkileri), Ceride-i Bahriye; 12 Eylül 1306; TDA Mektûbî; Def.Nr.625/98

(3) Süleyman Kâmî İrtem; Saray ve Bâbiâli'nin İç yüzü, Akşam Gazetesi, 1935 Tefrika No 496 vd.

II. ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ HAKKINDA JAPONYA HÜKÜMETİ TARAFINDAN OSMANLI DEVLETİ'NE GÖNDERİLEN RAPOR

Ertuğrul Fırkateyni'nin batışı ve kazadan kurtulanların tedavisi ile ilgili olarak; Japonya Devleti tarafından 19 Eylül 1890 ve 22 Eylül 1890 tarihleri arasında Japon makamları arasında yapılan yazışmalardan Bahriye Nezâreti'ne gönderilen raporun tam metni aşağıdadır:

"1890 senesi Eylülünün 19.ncu günü kablez-zevâl saat 2.05'te Hiyogo'dan yazılmıştır.

(Tokyo)'da da'ire-i İmparator Nâzırı,

Veys kaonat Heyci Kata cenâpları Hazretlerine,

Ertuğrul nâm osmanlı Fırkateyni Yokohoma'dan Kobe'ye hîn-î lazimetinde mâh-ı cârının 16. günü bade'z-zevâl saat 9'da Kashinozaki fenirinin mirür etmekte iken kazganında kaza vukû bulmağla Oşima civârında Vakoyama hudûdu dahilindeki kayalar üzerine düşüp gark oldu. Osman Paşa ile beraber 587 can telef olmuş ve bunlardan dördünün cesedi dahi bulunmuştur. Oşima ahalisi tarafından kurtarılan 62 nüfusun cümlesi mecrûhdur. Halâs olanlardan iki zâbit Osmanlı Şebbenderliğine vekîleten polis ve me'mûrîn mahalle refakatinde Hiyogo'ya götürülmüştür ve tarafımdan istikbal ve kabul olunup bir mahal-i mahsûsâ götürülerek eşya ve malzemeleri i'tâ kılınmıştır.

61 Nüfus alan Oşima'da karye-i mezkûre me'mûriyeti taht-ı himayesinde bulunmakta iselerde sıhhat ve selâmetlerini te'min için lüzûmu olan tabib ve tercüman yoktur.

İmza

Hiyogo Valisi Hayaşi

1890 senesi Eylülünün 19. günü kable'z-zevâl 9'da Kobe'den yazılmıştır.

Tokyo'da da'ire-i İmpatorî Nazırı

Veys kaonat Heyci Kata cenâpları hazretlerine,

Tabiblerin verdiği rapora nazaran mecrûhîn-i şâyân teşekkür bir derecede kesb-i safiyet etmektedirler. Şimdi cümlesi selâmetle gemiye bindürülüp gönderilmekle bunlardan ziyâde bereli olan iki veya üç neferinde gemide müdavat olunacaktır.

İmza

Hiyogo Valisi

Hayaşi

1890 Senesi Eylülünün 19 günü ba'de'z-zevâl saat 11.55 Vakayama'dan yazılmıştır.

(Tokyo)'da dâ'ire-i İmparatorî Nâzırı, Veys Kaonat Heyci Kata cenâpları huzuruna.

Hiyogo valisi tarafından arz-ı beyân olunduğu üzere mah-ı cârinin 17. günü Osmanlı Fırkateyni (oşima) sâhilinde kazâzede olup sefir-i mahsûs Osman Paşa dahi bu gemi ile zâyi olmuştur. Ma'rûfunun ecsâdı taharri olunmakta ise de henüz Osman Paşa'nın cesedi bulunamamış ve mevki'-yi mezkûrde bulunan Me'mûrin-i mahalliyeye evamir-i lâzime I'tâ kılınmıştır.

İmza

Vakayama Valisi

T. İşi

1890 senesi Eylülünün 19. günü ba'de'z-zevâl saat 5:30.da (Hiyago)dan yazılmıştır.

Dâ'ire-yi İmparator Âzırını hâriciye müdürü Sayomiye cenapları huzuruna.

Burada bulunan Cermanya ganbotuna dahiliye ve hari-ciye'den me'mûrin-i resmiye vurûd itmekde olduğu vakit ve zamaniyle tebliğ edilmiş ve kazâzede kâni alub götürmek tasminiyle bugün (Oşima) adasına müteveccihen hareket itmektir. Bu hesabca yarın olup öbür gün âle's-sabâh buraya isâl ideceklerdir. Cezire-yi mezkûreye âzimet itmek üzere bir diğeri gemi dahi hazır ve müheyyardır.

(Hazırlayan).

İmza

Hiyago Valisi

Hayaşi

1890 senesi Eylülünün 19.günü (Kobe)den yazılmıştır.

Veys Konat heci Kata cenâpları huzûruna.

Cermanya ganbotu Volf kazâzede kâni olmak üzere bu akşam (Oşima) adasına hareket edecektir. Vilayetden intihâp olunan me'mûr-u resmi dahi mezûr ganbot ile irsâl olunmuşdur.

İmza

Hiyogu Valisi

Hayaşi

1890 senesi Eylülünün 20. günü (Tokyo)dan yazılmıştır.

(Kobe)de Teşrifât Nâzırı Meszinova cenâpları huzuruna

İmparator kazâ-zedegâh-ı mecrühinin (Tokyo)da Şefket hastahanesinde kemâl dikkatle tedâvilerini lütfen irade buyurdıklarından doktorlar ile bi'l-müşâvere âmeliyâta Cerrâhiyyeye muhtac olan hastagânın (Yayayama) nan vapur ile (Tokyo)'ya gönderilmeleri beyân olunur.

İmza
Veys Kaonat
Heci Kata

1890 senesi Eylülünün 20.günü ba'de'z-zevâl saat 2:40'da Kobe'den yazılmıştır.

(Tokyo)da Sayomiya cenapları huzuruna.

Şimdi (Kobe)ye gelinmiş ve (Hiyogo) vilâyeti Serkâtibi Mister Ogoşi ile mülâkât olunmuşdur. Müşârun-ileyh Cermanya Ganbotu (Volf)un dün ba'de'z-zevâl saat 4'de (Oşima) ya müteveccihen hareket ettiğın ve bi'l-cümle kazâ-zede gâni alarak varın sabah âvdet ideceğini beyân itmiştir. Benim (Oşima)ya kadar gitmeme lüzûm kalmayub (Volf)un âvdetine kadar burada tevkifle ba'de icâbı vechle hareket olunmağla kararlaştırılmışdır.

İmza
Nivo

1890 senesi Eylülünün 20.günü ba'de'l-zevâl saat 9:30'da (Kobe)den yazılmıştır.

Daire-i İmparatoru hariciye müdürü Sanomiya cenapları huzurana.

İki osmanlı zâbitânı ile görüşülmüş ve bunlardan başka dört zâbitin daha kurtarıldığı fakat ikisininde ağırca mecrûh bulunduğu istihbâr olunmuştur.

İmza
Nivo

Daire-i İmparatoru Nâzırı Veys Kaonat Heci Kata cenapları huzuruna

Dün Cermanya Ganbotu (Volf)un kazâ-zede-gânı almak üzere hareket itdiği bir telgraf 'arz olunmuşdu.

Şimdi altmışbeş nüfusu götürdü. Bunlardan başka iki nefer (Kobe)de ve iki nefer ecsâdın defni için (Oşima)da bulunmaktadırlar.

(Vade)de karantina tahaffüzhanesine çıkarılması hususunu teşrifât müdürü Mister Niva kapudan ile müzâkere etmek üzere gemiye gönderildi. Kazâ-zede gânın izhar-ı cihet-i esbab istirâhaâtlerinin te'mini için mahal-i mezkûrde vâki' dâimî hastahânedeki mahaller istihbar kılındı. Ameliyat için birinci sınıf odalardan hastagânın.... ikinci sınıf odalarından istihbar olunub cümlesi doktorların nezâreti tahtında tedavi olunmaktadırlar. Merkûmenin akıl idecekleri yolda Avrupa ta'âmları tedârik olunmakta ve bu hususda (Lavi) namında bir Romanyalı tercüman kafiyyetle istihdam olunmaktadır.

Merkûm (Kobe)de (İtaşama)da 12 numarada sakindir. Bu tedavi ve dikkat semeresiyle kazâ-zedegân tehfif-bâ-ızdırab etmiş ve her bir ihtiyaçdan vâreste bulunmuşdur. Eğerki mecrûh olanların Tokyo'ya isâl olunması hakkında sudûr iden irâde-yi bî-emr-i telgraf alınmış ve nakli hususunda hastagânın ahvâl-i hâzinelerinin müsâ'desi dahi nazar-ı dikkate alınmak emr-üferman buyrulmuş olmağla doktorlar üç ve dört gün daha burada tevakkuf etmeleri lüzûmunu beyân itmekte bulunmuştur. Binâ-en-aleyh merkümenin bir kısmının hemen Tokyo'ya nakli... olub bir kısmı Tokya'da bir kısmı Kobe'de bulunmasında kendileri arzû etmektedirler. Bu halde ahvâl-i hâziresi müsâ'de olanları Tokyo'ya götürmede veya tefrik etmemeksizin cümlesini birden nakl itmek şekillerinden hangisi münâsib olacağı hakkındaki ta'limâta intizâra lüzûm görülmüştür. Kazâzedegân beyninde İngilizce tekellüm idenler vardır. Bunlardan 4 za'bit kendi intikâbleri ile şehirde Mister Lavi nezdinde ikâmet itmektedirler.

İmza
Hiyogo Valisi
Hayaşi

21 Eylül 1890 Kobe'den yazılmıştır.

Daire-i İmparatoru Hariciye Nâzırı Sanomiya cenabları huzuruna. Keşide olunan telgrafdan müstebân olunduğu üzere dün buraya vâsıl olub vilâyet serkâtibiyle görüşdüm ve mumaileyh Cermanya Ganbotu Volf'un âvdetine değin burada tevakkuf itmekliğin muvaffak olacağını beyan itdiler. Bu halde Oşima'ya âzimet olunsa dahi Volf âvdet itmiş bulunacağından burada tevakkufa lüzûm görüldü.

Polisler ve me'mûrin-i mahalliye refakatinde Kobe'ye gelen iki zâbit (Coni) nâmında bir destroyere misafir olmuşlar ise de muahheren kendi hesaplarına olarak A.Lâvi'de oda tutmuşlardır. A.Lavi Türkçe lisanına vâkîf olmağla muadlarını anlayabilir. Bugün kendüleriyle mülâkât ve olunarak Irâde-i İmparatoru tebliğ olunmağla derece-i gâyede memnûniyetlerini mûcib oldu. Arkalarındaki elbiseleri gâyet pejmurda olmağla mûnâsibi tedârik ve i'tâ kılındı. Cermanya ganbotu Volf'a gidüb kapûdânı (Fredner) ile görüşerek kurtulanlar 6 zâbit ile 63 neferden 'ibâret olduğunu ve cümlesi 69 nefere bâliğ olduğunu anladım. A.Lavi tercümanlık iderek Mister Ali Efendi ilâ konuşub irâde-i İmpatorfiyi kendülerine tefhim itdikde itdikde derece-i nihâyede mahzûzey-i izhâr itdiler.

Ve cümlesini alarak (Vade)deki dâ'imi hastahaneye nakl edüb ikmâl istirâhatlerini imkân derecesinde tâshîl eyledim. Bunlar meyânında 8 veya 9 nefer ağır surette mecrûhdur.

Arzû-ı İmparatorîye imtisâlen geçen gibi dâire-i İmparatorû nâzırı tarafından keşide kılınan telgrafda eğer doktorlar müsaade verir ise bu sabah (Yayayama) nam sefine ile Tokyo'ya azmetmemiz emr olunmuş idi. Fakat ağır sûretde mecrub olanları nakl etmek pek müşküldür. Üç ve dört gün burada tedavileri lâzımdır.

Bu müddetin hitâmında hâsıl olacak netice de yolda hareket olunması mûnasib olacağını meydana koyacaktır. Bunlar meyânında İngilizce veya sâ'ir bir ecnebi lisânına vâkîf kimse yokdur. A.Lavi nâmında bir kimse tercüman sıfatıyla kullanılmakta ve bu vasıta ile dahi gayet su'avbet efhâm-ı merâm idebilmektedirler. Bu raporda muhteviyâtını Veys Kaonat Heci Kata cenâblarına dahi arz itmeniz

mütemminâdır.

İmza
Teşrifât Müdürü
Niva

1890 senesi Eylülünün 21 günü Kable'z-zevâl saat 9:45'de
Kobe'den yazılmıştır.

Sanomiya cenabları huzûruna.

Cermanya Ganbotu Volf bu sabah saat 6.30'da
muvâssâlat idüb 65 nefer getirdi. Kurtulanların mecmû 6
zâbit 63 neferden ya'ni yekün 69 nüfusdan ibaretdir. Bun-
lardan iki neferi birbirini müteakip zuhûr iden ecsâdı defn
itmek üzere alan Oşimada bulunmaktadırlar.

İmza
Niva

1890 senesi Eylülünün 21 günü ba'de'z-zevâl saat 9:05'de
Kobe'den yazılmıştır.

Sanomiya Cenabları huzûruna

Kobe'den üç mil ba'id olan (Vade) nam karantina tabaffaz-
han-i kazâzedegân için hastahane itihaz olunmuşdur. Bunlar-
dan 7 veya 8 neferi ağır surette mecrûhdurlar. doktorların
teklifi üzerine burada merkûmâne iki veya üç gün ameliyat-ı
bâriciye icrâ kılınub hasıl olacak netice ilerüde arz ve
beyan kılınacaktır.

İmza
Niva

1890 senesi Eylülünün 22. günü Vakayama'dan yazılmıştır.

Dâire-i İmparatoru Nâzırı Veys Kaonat Heci Kata cenabları huzurana.

Kemal te'essüfle beyan olunurki şimdiye kadar pek çok tahribât icrâ olunduysada Admiral Osman Paşa'nın cesedi bulunamadı. Şimdiye kadar yüzü mütecâviz ecsad bulup ve mahsûs tabutlara konulub defn idildi. Alan sath-ı bahride cesedler görülmekte ve alûb defn olunmak için 100 amele istihdam olunmaktadır. Ve esefa ki ekserisi çürümüş ve gayet mahvf bir şekilde ve hey'ete girmiştir.

Mecruhın kesb-i sıhhat itmeçde ve Oşima'nın ba'îdiyetine binâen yevmiye olan vukû'ât vakit ve zamâniyle alınamamaktadır.

İmza
Vakayama Valisi
T. İşi

1890 senesi Eylülünün 22. günü kable'z-zevâl saat 8.40'da Hiyago'dan yazılmıştır.

Tokyo'da Japonya Salib-i ahmer (Kızılhaç) Cemiyeti hastahanesine bi'l-cümle Osmanlı Kazâ-zedegân tedavi olunmaktadır. 13 ağır 36 hafif mecrûh olub bâhisi sıhhat-ı kâmilede dir.

İmza
Japonya İmparatorluğu Salib-i
Ahmer Cemiyeti
Hastahanesi doktorlarından
Takahaşi

1890 senesi Eylülünün 22. günü ba'de'z-zevâl saat 12:25'de Kobe'den yazılmıştır.

Sanomiya Cenabları huzûruna.

Bi'l-cümle mecrûhîn geçen geceye kadar dikkatli mu'ayene olundu. 13 nefer ağır sûrette mecrûh olub üç dört hafta tedâvi ile temâmen kesb-i âfiyet idecekleri ve 36 neferi hafifce mecrûh olub iki hafta da i'ade-i sıhhat idecekleri anlaşılmiş ve bakımı ise sıhhatde bulunmuşlardır.

İmza

Niva

1890 senesi Eylülünün 22. günü ba'de'z-zevâl saat 5.50 de Kobe'den yazılmıştır.

Bahriye nâzırı Veys Kaonat Seyko cenabları huzûruna.

Eylülün 20. günü Kable'z-zevâl saat 10'da (Yokoroka)dan kıyâm olundu. İnş denizinde ziyâde yağmur nüzûliyle beraber mahûf bir fırtınaya tesâdüf olunub tahammülün fevkinde me-zâhim ve meşâka giriftâr olundu. 21. günü ale's-sabah Oşima'dan beş mil uzakda bir cesed bulunub Osmanlı Fırkateyni efrâdından olduğu anlaşıldı. Yevm-i mezkûrda kable'z-zevâl saat 10.30'da Oşima limanına duhûl-cesed olundu. Osmanlı Fırkateyni Ertuğrul'un Ziyâ'ı zîrdeki esbâbdan teheddüs itmiştir. (Kashinozaki) fenerinin beş-mil şark tarafında piston rotu şikest olmağla devam da bulunan azim fırtınaya mukabeleden âciz kalarak fener civârında ki sığlıklara düşmüş ve her ne kadar temür endâzet olunmuş ise bir fâ'idesi görülmeyüb üç def'a vurarak o güzel gemi dağılmıştır. Oşima'da ecsâdın defni için tertibât-ı lâzime icra kılınmış ve iki zâbit ile beraber eylülün 22. günü

kable'z-zevâl saat 7 : 30'a kadar-ı müddet Oşima'da tevak-
kuf olunmuştur. Her iş Vakayama Valisi Serkâtibi (Mister
Akiyama)nın dikkatine ihâle kılınmıştır.

İmza

Yayayama nam Japonya Vapuru
Kapudanı Miora

1890 senesi Eylülünün 22. günü ba'de'z-zevâl saat 8'de
Kobe'den yazılmıştır.

Sanomiye cenabları huzûruna halâs olan altı zâbiti-
nesâmisi zârde tahrir olunur.

Mehmet Ali Bey	Makinist
İsmail Efendi	Musika Zâbiti
Arif Efendi	Makinist
Mustafa Efendi	Kâtib Mu'âvini
Haydar Efendi	Mühendis
Ali Efendi	İmam

Bunlar beyninde Romahir vefâtiyle yazı yazmağa muktedir
kimse bulunmadığından bu isimler kendi telaffuzları üzerine
yazılmağa pekde sahib olmaması muhtemeldir. İstanbul
Hariciye Nezâretine kurtulanların adediyle mecrûhîn hakkın-
da ki mu'âmelât bi'ı-telgraf ma'lûmât virilmiştir.

İmza

Niva

1890 senesi Eylülünün 23. günü Kobe'den yazılmıştır. Dai-
re-i İmparatorî Nâzırı Veys Kaonat Heci Kata cenabları hu-
zûruna.

Bedbaht Osmanlı Fırkateyni Ertuğrul'un Ziyâ'ına dair yek diğerini müteâkib yazılan mekâtib ve telgraflar ile ma'lûmât-ı mufassala i'tâ olunmuş ve bu yüzden hâsıl olan ef-dâr-ı umûmiyeden hissi merd olmuş idiniz.

Teşrifât müdürü Mıster Niva Yiğirmiñci günü saat birde buraya muvâsalat itmiş isede Cermanya ganbotu Volf meâhları almak üzere Oşima'ya müteveccihen hareket eylemiş ve bir gün sonra avdeti mukaddes bulunmuş olduğundan mumaiyleh azimetine lüzûm kalmamağla burada tevakkufu münasib görülmüşdür. Mıster Niva'nın tahriren arz ve beyan ittiği rica üzere Oşima'dan gelen mecrûhın Dahiliye Nezâretinden ve salib-i ahmer cemaiyetinden gönderilen doktorlar ve cerrâhlar taraflarından beraber mu'âyene ve tedâvi olunmuş ve mumaiylehin taraflarından i'tâ olunan raporda ber-vech-i zîr gösterilmiştir:

	<u>aded</u>
Ağır sûretde mecrûh bululanlar	16
Hafif derecede mecrûh bulunanlar	31
Kemâl-i âfiyetde bulunanlar	22

Ağır sûretde mecrûh olanlar dahi bir kaç derecedir. Her bir ihtimâlâtâ karşı şimdiden kat'iyen hüküm olunamaz ise de ziyâde yaralı olanların dahi kemâliyle kesb-i sıhhat itmeleri bir kaç gün tedâviye muhtâçdır. Hiç birini yarası mühlik (helâk eden) değildir. Akl itmeleri lâzım gelen ta'âm Avrupa usulû çorbadan ibâret olub gezi istekleri üzere olması muvâfık olacağı mutâla'a kılınmıştır. Gurbet elde tesâdüf itdikleri vaka-ı elime nazar-ı dikkate alınarak ikmâl-i istirâhat ve te'min-ı sıhhat ve âfiyetleri emrinde mümkün olan vesâ'ite teşebbüsten gerü durulmamıştır. Kendi intihablarıyla İ.Lavi'de sakin olan dört zâbit kendülerine mahsûs elbiseleri iksaklanmıştır. Oşima'ya gönderilen

zâbitlerin ahyârâtına nazaran şimdiye kadar yüz cesed bulunub Kaşino civarında tahsis olunan kabristâna kemâl-i dikkatle defn idilmiştir. Ahâli-i kariye ecsâdı taharri ile defn itmek için her gün çalışmaktadırlar. Admiralin cesedi alan bulunamamışdı. Cezire-i mezkûr ahâlisi her bir işlerini terk idüp kendü üzerleriyle kaza-zedegânın hizmetine sarf-ı evkât itmeleri şâyân-ı tahsindir. Oşimada bulunan iki zâbit dün Japon'ya beylik vapuru yayayama ile buraya avdet itdiler. Vade'deki hastahane-i mahsusaya birleştirildiler. Kaza vukûunda gemide 571 nefer bulunduğuna nazaran 502 nefer telef olduğu anlaşılmıştır.

İmza

Hiyogo Valisi Hayaşi

1890 senesi Eylülünün 24. günü ba'de'z-zevâl saat 1.25'de Vakayama'dan keşide olunmuştur.

Veys Kaonat Heci Kata cenabları huzûruna.

120'den mütecaviz ecsâd bulunub dikkatle defn olundu. Japonya Devleti Beylik vapuru Yayayama'nın muvasalatı âkabinde Kapudân ve zâbitan ve efrâdı saff-beste-i ihtirâm olduğu halde cenâze ayini icrâ kılındı. Ecsâdı firâk ve temayyüz itmek için alıkonulmuş olan iki zâbit dahi sefine-i mezkûre ile beraber i'ade kılındı. Daha bir takım ecsâd zuhûr itmekte ise de o derecelerde çarhub dağılmışdırki karaya almak ziyâde müşkil oluyor Vakayama vilâyeti ser-kâtibi ile me'mûrin sâ'ire mevki'-i mezkûr polis komiserleriyle me'mûrinine ihâle-i me'mûriyet ve bir işi kemâl-i dikkatle terâ itmelerine dâ'ir İ'tâ-yı ta'limât idüp mahallelerine avdet itdiler.

İmza

Vakayama Valisi

T.İşi

1890 senesi Eylülünün 26 günü Vakayama'dan yazılmışdır.

Daire-i İmparatoru nâzırı Veys Kaonat Heci Kâta cenabları huzûruna.

Oşima'da bulunan me'mûrin-î resmîyeden alınan raportlara nazaran bu tarihe kadar bulunub defn olunan cesâd 150'ye bâliğ olmuşdur. Bundan başka 2000 dolardan ziyâde altun ve gümüş mezkulât dahi elde itmişlerdir. Admiralin cesedi henüz bulunamamışdır.

İmza

Vakayama Valisi

T.İşi

1890 senesi Eylülünün 25. günü Vakayama'dan yazılmışdır.

Daire-i İmparatoru nâzırı Veys Kaonat Heci Kâta cenabları huzûruna

Kazâ-zede olan Ertuğrul nam Osmanlı Fırkateyninden kurtarılanların ahvâl ve harekâtına dair mütevâlîen yazılan mekâtib ve keşide olunan telgraflar ile i'tâ-yı ma'lûmât olunmuşdur. Vilâyet serâtibi (Mister Akiyama)'nın avdetinde kazâ-zedegânın ahvâline da'ir ma'lûmat-ı sahihenin bir tefsîl huzûr-ı a'lîlerine arz ve beyan olunmasına arzu itdiğimden bervech-i zir tahrir kılınmışdır. Şöyleki: Osmanlı Fırkateyni Ertuğrul 1890 senesi Eylülünün 15.günü Kobe'ye müteveccihen (Yokazoka)'dan hareket itmiş ve Osman Paşa kumandasında ma'zâbitan ve efrâd mevcudu 650 nüfusdan ibâret bulunmuşdur. 16. günü akşamı saat 8 de (Kaşinozaki) fenerinden beş mil açık seyre devâm olunmakta iken kazganında bir kaza vukû bulub devamda bulunan rüzgâr ve dalgaların te'sirine mukavemetten âciz kalmış ve o bedbaht gemi emvâcın bîrahimâne muhâcemâtına mağlub olarak lodos cihetinde vâki sığlıkların içerüsüne atılmışdır.

Bu muhlikeye takarrüb olunduğu anda temür endâht olunmuş ise de hiç bir fâ'ide-yi müfid olamayub kayalara çarparak dağılmış ve an-ı vâhidde gark ve nâbûd olmuştur. Rivâyete nazaran kaza vukû anında admiral kış kamarasındaki salonda ve birinci kapûdan Ali Bey ise köprü üzerinde kumanda itmekde bulunmuş ve o an-ı havlınâkda vukû bulan karışıklık ve telâş içinde biri diğerinin ahvâlinde haberdâr olmak mümkün olmamış ve bu vaka'a ise ba'de'z-zevâl saat 9.30 kadarlarında vukû bulduğu rivayet olunmuştur.

Me'mûrîn-i mahsûsa taraflarından arz ve beyan olunan tafsîlâtdan başka daha ziyâde ma'lûmât i'tâsına çalışmak beyhûdedir. Şimdiye kadar alınan ma'lûmât dahi adalîların mesmû-'atından ibâret olup tercümanlar dahi mâ'lûmâtsizdirler. Kaşino fener idâresinde bulunan zâbitin i'tâ itdiği raportuna nazaran hin-i vukû'âtında (Mister Yakiyava ile) (Nomi) hâzır bulunmuşlardır.

Eylülün 16. günü ba'da'z-zevâl saat 10'da bir mecrûh ecnebi gemici idâre haneye ilticâl itmiş fakat Türkçe'den başka lisan bilmemekle hangi milletden olduğunu anladamamıştır. Mu'ahhenan dokuz nefer daha gelmekle muâvemet mümkün idüp 69 nefere bâliğ olmuş ve cümlesi azçok mecrub bulunmuş olduklarından küçük fener dairesinde bulunan eşya ileistirâhatlerinin te'minine sa'y olunmuş ve fenerciler kendi elbiselerini dahi mecrûhlara giydirmişlerdir. Ve anında (Kaşino) kariyesinde ki me'mûra haber gönderdikleri gibi (Mister Sayton) dahi Oşima kariyesi muhtarına isâl-ı ma'lûmât itdiğinden oradan dahi vilateye mâlmât (Kaşino) ve (Oşima) ve suye kariyeleri ahâlisi me'mûrîn-i mahalliyye ile polisler refâkatinde mahal-i vaka'a şitâp idüler Mecrubluların tedâvisine teşebbüsle bir kısmını (Kaşino)da vâki mektebe ve bir kısmını da direnci ma'bedine yerleştirmişlerdir. (Higoşi moro) polis dairesi komiresi (Mister Şimizo)

Mevki-yi mezkûr kâtibi ve mahal-i mezkûr Müdürü (Mister İgaci) mahal-i vaka'yi gelüb kaza-zedegânın muhâfaza-i sıbhatlerine sarf-ı makderat eylemişlerdir. Oşima'da lenger endâz olan (Bocı Maru) nam Japonya tüccâr sefinesinin kapûdanı vukû'atı işitdikten gelüb kaza-zedegânın Osmanlı Fırkateynine müte'allik olduklarını me'mûrîn-ı hükümete bildirmiş ve sefine mezkûrda admiral Osman Paşanın dahi bulunduğunu haber vermiştir. Me'mûrîn-ı Mahalliye hilâf-ı ma'mûl olan bu haber kadûret asarı duydukda pek ziyâde müte'essir olarak bu meşhûr geminin ziyâ'nı (mahw ve nâbûd olma) her tarafa ma'lûmat vermişlerdir. Bu haber kadûret asırı ibtidâ Vakayama vilâyetine ihbâr olunmuş ve Cezire-yi mezkûre ile Vakayama beyni 113 mil olub telgraf ve şimendifer mevcût olmadığından ve yollar sa'be'l-Mürûr dağlık olub rüzgâr ve furtuna dahi devmâda bulunduğundan pek çok müşkülât ile Eylülün 18. günü ba'de-z-zevâl saat 12.de ancak isâl ma'lûmât olunabilmiştir. Vilayet-i mezkûre Serkâtibi (Akiyama) ve Polis komiseri mu'âvini (Kanayaşi) ve ba'zı me'mûrîn Oşima'ya müteveccihen hareket itmişler ise de yollarda tesâdüf olunan su'avbete mebni Eylülün 20.günü muvâsalat itmiştir.

Kazazedegânın te'min-i sıbhat ve selâmetleri için tertibât-ı lâzıme-i i'tâ itdikten sonra (Neşi Moro) Müdürü Akiyama ile kâtibi dahi mahal-i mezkûre gelmişlerdir. Kariye-i mezkûr 50 nüfusa hâvi gâyet küçük bir köy olub kazazedegânın ekserisi ise mecrûh olduklarından burada te'min-i istirâhatleri kâbil olmamağla 17.günü ba'de-z-zevâl saat 4'de 18 nefer-i mecrûh yine Oşima da vâki (Renşoci) nam ma'bede isâl olunmuşdur. 19.günü iki neferi isâli tedâbiye-tiyle teşebbüs olunmuşdur. İmam Ali Efendi ile Hayri nam nefer sahile çıkan cesâdı defn için Kaşino'da kalmışlardır.

(Kaşino) ve (Oşima) ve (Suye) de bu son hizmetin ifâsına dahi ikdâm olunmuştur. Kaza-zedegânın müsterhidir. ve mûsika zabiti Mister İsmail kazazedegânın hakkındaki mu'âmelât-ı müstakbeleyi müzâkere itmet üzere Kobe'ye gitmek arzusunda bulduklarından eylülün 18. günü Kable'z-zevâl Boço Maru nam sefine irkâben me'mûrîn-f mahalliye ve polisler refâkatinde Hiyogo hükümetine i'zâm olunmuşlardır.

20. günü ba'de'z-zevâl saat 7.de vilâyet-i mezkûre me'mûriyetinden (Mister Nigamu) beraber olduğu halde Cer-manyaya ganbotu Volf gelüb 65 nefer irkâb olunarak iğrâm olunmuştur. 17. gününe kadar bir takım filikalar ile ecsâd taharri olunub defn edilmiştir. Kazı vukû'bulan teb'id olub bir kaç kürek uruşda kat' olunabilecek kadar kısır (kısa) bir mesâfede ise de sahiller dik yarlar ve keskin kayalar ile muhâta olduğu gibi sath-ı bahri ise mukadder mahal-li bankalar ile mestûr olduğundan eh cebâretli filikaçılar bile büsbütün giriftâr-ı tehlike ider bu hafta zarfında deniz mütevehhiş olub furtunalar devam ittiğinden işin terkisine mâni müstakkil olmuştur. Çalışdırılan efrâd cesi ve cesûr olub emvâc muhâcematı arasında şayân-ı tahsin bir hâl ile beş gün ve beş gece zarfında 121 cesed çıkarmağa muvaffak olmuşlardır. Azim-i mevcaların sahile doğru ale'd-devâm muhâceme ile her önüne tesâdüf ideni sürüyüb atdığı bir zamanda Oşima'lıların böyle bir hizmeti deruhde etmeleri hilâf-ı ma'mûl idi. Kapûdan Ali Bey ile kâtibin âmiz olan cesedleri bulunmuş ve ibtidâ bulunan dört cesed (Kaşino) mezarlığına defn olduğu halde mü'abherer kesret üzere bulunan ecsâd için mezkûr fener civarında ayrıca bir mezarlık teşkil olunarak cümlesi bu mahal-i mahsusa defn edilmiştir. Eylülün 21 günü Yayayama nam Japonla vapuru Oşima'ya gelüb kapûdânı (Mora) ve kâtibi (Kagami) ve doktoru Mister (Doi) ve diğer doktoru (İşi Vare) ve doktor yüz-başı (Toşinoi) ve Yüzbaşı (Soroki) ve bir bölük asker beraberlerinde olduğu halde taşraya çıkarak (Akiyama) serkâtibi delâletiyle ibtidâ kaza vukû'bulan mahalde azimetle ba'de

mezûristâne gelerek merasim-i defniyyeyi icra itmişlerdir. Mûmaileyh mahal-i mezkûrde kalan iki zâbit dahi elbise-i mahsûsaler ile iksâ idüp beraberlerinde olduğu halde nısf-ı leyde Oşima'ya avdet itmişlerdir.

Bâlâda beyan kılındığı üzere kabristân fenardan pek b
ba'id olmayub garb şimâlle müteveccih olmağla sath-ı deryadan kolaylıkla fark ve temyiz olunabilür vasatına üç admiralin kabri te'sisi olunmuş ve sol tarafına kapûdân ile doktoru defn olunub sağ ve sol ve geri taraflarına efrâd-ı sâ'ire defn itmişlerdir. Zâbitanın kabirleri üzerine ahşab levhalar rezk olunub üzerlerine ise isimleri ile ünvan-ı resmileri tahrir olunmuşdur. Mezarlar iki kademlerin kazılmış ve üzerlerine taze ve sağlam toprak vaz' olunarak te'min ve tazviye olunmuş ve ecsâd ahşabdan mâmûl tabutları içerüsünde defn olunmuşdur. Bu kabristân gâyet münâsib bir mevki'de bulunduğu gibi kâfi derecede vâsi'dir mûahheren zûhur iden ecsâdın ziyâde çürüyüp dağılmış olduğundan karaya çıkarub defn itmekde pek çoksu'avbete tesâdüf olunmuşdur. Geminin enkazından bir takım ağaçlar vesâ'ire bir kaç yerde karaya urmuş ve içerülerinde hiç bir sağlam parça görülmemekde şiddetle müsâdeme itmiş olduğu tasvire hayf-dırılmamakda bulunmuşdur. Sabıkan beyan olunduğu üzere (Oşima) ve (kaşino) ve (Suye) kariyeleri ahâlisinin bu kaza-yı mahvûf'da ibrâz itdikleri hareket-i cesûrâne ve fedâkârûneleri şâyân-ı zikirdir. Her taleb olunan hizmeti gezi arzûlarıyla ifâyâ müsâra'at fûtunanın mezâlim ve meşakına tahammül ile kemâl derece metânet izbâr eylemişlerdir. Yayayama nam vapur zâbitân ve efrâdı merâsim-i defniyyeyi icrâ itmek üzere taşraya çıktıkları gibi şedid bir furtuna zuhûr itmiş ve hiç bir taraf görünmez olmuş olduğundan müşfik ahali fenerlan ile merkûmâne delâlet iderek ve mümkün olan mu'aveneti icrâdan gerü durmayarak haslet bir güzide-i insâniyyelerini izbâr eylemişlerdir. Ale'l-hûsûs mecrûhin te'min-i istirahat ve emniyetleri için kendi rahatlarını

terk iderek ale'd-devam nasb-ı erzâr şefkat ve merhamet ittiklerinden en ağır mecrûhlar dahikesb-i âfiyetle yakın bir vakitte sıbhat-i kemâleye destres olmaları ma'mûldur. Bu hûsusda meşhûd olan netâic-i hasene kariye muhtarı İ.Oki nam zâtın müttesif olduğu insâniyetkârânesi eseri olduğuna şübhe edilemez. ecsâdın techiz ve tekfini merasim-i içünmahal-i mezkurde alıkonulan iki zâbit (Yayayama) nam geminiz kumandanına teslim olunarak Eylülün 24.günü rıfekâ-yı sâ'ireleri nezdine i'âde olunmuşdur. Sa'ir işler ise mahalli polis komiserleriyle me'mûrîn mahalliyeye havâle olunarak kemâl-i dikkat ve ihtimamıyla icrâ-yı vazifeye gayret itmeleri kendülerine tenbiye olunmuşdur. Mazrûfen takdim kılınan resim ada ile o mahvuf kazanın vukû bulduğu mevki'yi musavvir bulunmuşdur.

İmza
Yakayama Valisi
T.İşi

1890 senesi eylülünün 24.günü Tokyo'dan yazılmıştır.
Kobe'de merasim müdürü R.Niva Askovair Cânibine

Azizim Efendim

Sudûr iden emr-imparatoriden sizide haberdar itmek üzere bir sûretini taraf-ı behiyelelerine gönderdim.

Şöyle ki Japonya salib-i ahmer cemiyeti a'zasından (T.Tokohaşi)den başka dahiliye nâzırının tenbi, hiyle zırde isimleri muharrer zevât dahi Vade hastahane-i muhtesine me'mûr idilmişlerdir. Kazazedegânı muâyene itmek üzere cemi'yet-i mezkûre me'mûriyetinden

κ. İvasaki

Ve Eczacılarından K.Vatanab
Hastahane hademelerinden Mis S.Nakayama Hastahane hademe-
lerinden Mis K.Nakacima ol-tarafa irsâl kılınmışlardır.

Ma'mûl iddirmeğe merkûmenin Vada hastahanesine muuâ
salatında hastagânın tedâvileri husûsunda istihdâmları pek
büyük fevâ'-id olacaktır.

İmza

Japonya Salib-i ahmer Cemiyeti reisi
Veys Kaonat
T. Sano

Da'ire-yi imparatoru nezâreti tarafından yazılan
mektûbların kobyası 1890 senesi eylülünün 19.günü daire-yi
imparatoru nâzırı tarafından yazılmıştır.

Japonya salib-i ahmer cemiyeti reisi Veys Kaonat
T.Sano cenâbı âlisi'ne

Azizim Efendim

El-yevm Vade Hastahâne-i . mevkûtesinde bulunan Ertuğrul kaza-
zedegânının tedâvileri için salib-i ahmer cemiyeti tarafın-
dan (Hiyogo) ya cerrahlar ve tabibler gönderilmesi hakkında
sudûr iden irâde-i imparatoriyi beyana müsâra'at olundu.

İmza Daire-i İmparatoru dahiliye nâzırı
Veys Kaonat Heci Kata

1890 senesi Eylülünün 24.günü yazılmışdır.
Hiyogo'da merâsim müdürü Askovayar R.Niva Cânibine

Azizim Efendim

Ertuğrul kazazedegânının muhâfaza-yı sihhatleri için İmparatoriçe hazretleri tarafından her birine bir adet yatak ve fanila gömleği hediye olunmağla tarafınıza irsâl kılınmıştır. Vusûlünde mummaileyhine tevzi ve takdim buyurmaları beyanına müsara'at kılındı.

İmza

İmparatoriçe hazretlerinin

Baş Müdürü

Veys Kaonat Kagova

Yoşinan Sanomiye huzûr-ı âlilerine Mukaddimece dahi arz olunduğu vec üzere mecrûların kâffesi ânbeği sihhat ve âfiyet kesb ikmekde olduklarını mâ-mennûniye beyân iderim. Şehr-i cârininin 21 günü Yayama nam Japonya gemisi buraya gelib kapûdân Miyora ile doktoru Kagami bahriye Nezâretinden verilen emr üzerine mecrûhileri Tokyo'ya isâle me'mûr oldukları beyan itmişler ise de mecrûhinin burada tedâvileri hakkında dahiliye nezaretinden alınan emre imtisâler teslimden imtina,

Verilen ta'limâta ittibâen kazazedegânın te'min istirâhat ve selâmetleri için vesâit-i lâzime tedarik olunmuşdur. Dört zâbit için münâsip elbise tedârik olunmuş. beher yevm-i i'âşeleri için iktizâ ider malzeme i'tâ olunmakda bulunmuşdur.

Mecrûhinin ahvâl-i hâzresine dâir du defa'a salib-i ahmer doktorlarıyla dağışdirilüb Şehr-i cârinin 26.günü Tokya'ya âzimet itmiş olan doktor Katsura'dan ma'lûmâtı mükemmel alınacağını ümid iderim.

İmparatoriçe Hazretlerinin

âsar-ı rahim ve Őefkatleri olarak ihsân buyurulan fanilalar kemâl-i memnûniyetle alınmış ve vakit zâyî idilmeyerek kazazedegâne teslim edilmişdi.

Mumaileyhin bu hediye-i mergûbeden dolayı kemâl derece izhâr memnûniyet vebaklarında vâki olan bu lutuf vemürüvete beyan-ı Őükür ve mehmedet itmişlerdir. Hulûl iden mevsim kalın elbiseye lüzum gösterdiği aceleden bu hediye güzelliği nisbetende mevsime dahi gâyet muvâfıktır. Bundan dolayı kazazedegânın memnuniyet sanine ve teŐekkürat bigâyesi (Veys Kaonat Kagava) yabeyan buyrulmuyor ise İmparatoriçe hazretlerine dahi arz olunur ümidindeyim Mumaileyhin âsar-ı Şefkat ve muhabbet olan bu bedâyâdan dolayı veliahd prens (Kamatsu) cenâplarına dahi arz-ı teşekkür ve mehmedet iderler. Mecrûhların yalnız bir kaçından mâadâsı tamâmiyle kesb-i sıhhat ve âfiyet itmiş ve kalanlar ise çiker hastalığıyla müte'sir bulunmuş olduklarından her ne zaman istenilür ise cümlesinin bir gemiye yerleŐdirilmesi taht-ı imkâne girmiŐdir.

Heci Kata cenâpları tarafından efzer beyân olunduğu vech üzere kazazedegânın esamileriyle ahvâl-i sıhhiyelerini mübeyyin fihristin devlet-i aliye hariciye nâzırı Said Paşa'ya gönderilüb geminin esbab-ı ziyâ-ı ve kurtulanların ahvâli câriyeleri bildirildiği ve mukâbilen beyân teşekkür olunduğu kazazedegâna dahi ihbar olunmuşdur. İş bu mektûb münderecâtından haberdâr idilmesi niyâz olunur.

İmza

Merasim Müdürü

Niva

1890 senesi Eylülünün 28.günü Japonya salib-i ahmer cemiyeti hastahanesinden merasim müdürü Askovayar Niva cenaplarına hitâben yazılmışdır.

Azizim Efendim

Salib-i ahmer cemiyeti hastahanesine me'mûr doktor (Bami Gami) mecrûhinin (Hiyei) ve (Kongo) nam sefâine nakli husûsatına nezâret itmek üzere taraf-ı behiyelerine gönderilmiş ve muvasâlatında kazazedegânın ahvâl-i sihhiyelerine dair kâffe-i husûsatda mumailleh ile müşavere idilmesi lüzumunun beyânına müsâra'at kılınmışdır.

Acizleriyle âzâ-yı cemi'yetimiz tarafından takdim kılınan hediye-i nacizâneyi kazazedegâna tevzi buyurmanız mümtazdır.

İmza

Salib-i ahmer Cemiyeti Reisi

Veys Kaonat Sano

1890 senesi teşrin-i evvellinin 6.günü Tokyo'dan yazılmışdır.

Kanagave vilayeti valisi Asada huzûruna

Azizim Efendim

Hiyago vilâyetindeki me'mûriyet hitâm bulduğundan ve Osmanlı Fırkateyni kazazedegâni avdet irdikten sonra bunlara ard

hizmet Vilâyet-i mezkûre tarafından rûyet olunacağından dün Tokyo'ya avdet olunduğu beyânına müsâra'at iderim.

Kazazedegâh şimdi kendülerini memleketlerine isûl idecek olan sefa'in-i harbiyenin vurûduna intizar itmektedirler.

Mağrûk admiralin fotoğrafının tedariki emrinde ne yolda hareket lâzım geleceğine dâir vurûd idecek emrinize muntazırım efendim.

İmza
Merasim Müdürü
Niva

1890 senesi teşrin-i evvelinin 7.günü Yokohoma'dan yazılmışdır.

Merasim müdürü Askovayar Niva cenâpları huzurûna

Azizim Efendim

Dünkü beyânâtınıza nazaran bis-selâma Tokyo'ya avdet buyrulduğundan dolayı tebrike müsara'at iderim.

Taleb olunan Oşman Paşa'nın fotoğrafını Yokohoma'da tevakkufleri esnâsında fotoğrafçı (Mister Yama nora)ya aldırılmış idi. Hitamında mahrûm-i didâr olan fâmilyasına takdimi tasim olunmuşdur.

C. (Fokoşi) nâmında bir ressam tarafından vilâyete mağruk Nuri Bey'in bir kıt'a nebli rapi göhreniyli ve fâmilyası tarafına takdimi tasim olunmuşdur.

Beyan olunan fotoğraflar ile iş bu resim levhası ânkarîb İstanbul'a gönderilmek üzere Hiyogo vâlisine gönderilecektir.

Kanagave Vilâyeti Vâlisi
Asada

1890 senesi teşrin-i evvelinin 11.günü Tokyo'dan yazılmışdır.

Dahiliye nâzırı Veys Kaonat Heci Kata cenâpları
huzûr-ı âlilerine

(Hiyei) ve (Kongo) nam Japonya seferi harbiyesi bilcümle kazazedegânı alarak bugün ba'de'z-zevâl saat 2.de der-sa'adete müteveccihen hareket itmişlerdir.

İmza
Bahriye nâzırı Veys Kaonat
Kayayeme

1890 senesi teşrin-i evvelinin 11.günü Kobe'den yazılmış'dır.

Daire-i İmparatorî nâzırı Veys Kaonat Heci Kata cenâpları huzûr-ı âlilerine

Japonya sefen-i harbiyesinden (Hiyei) ve (Kongo) nam sefineler buraya muvassalat idüb dün bilcümle kazazedegânı alarak bu sabah kable'z-zevâl saat 2.de der-sa'adete müteveccihen hareket itdiklerini arz ve beyana müsara'at iderim.

Devlet-i Osmaniye tarafından gönderilen akçe kazazedegâna tevzi olundu. Taraf-ı âcizâneme verilen ta'limata ittiba'en kazazedegâna yeni elbiseler emr itdim. ve hemân âmâl olunarak ilbâs olundu.

Müte'addid mevki'lerden alınan haberlerde mecrûhinin ahval-ı sıhhiyeleri matlûbe muvaffak bulunmuş ve ziyâde yaralı olan dört neferin dahi İstanbul'a muvâsalat idinceye kadar kâmilen Şifâ-yâb olunacakları me'mûl olunmuşdur.

Vakayama Vilâyeti dahilinde ka'r-ı deryâdan bulunub çıkarılan eşyanın esâmileri bervech-i zir tahrir olunmuşdur.

Aded

189 Büyük kıt'ada Japonya altun meskûkâtı (beheri 10 dolar)

aded

28 küçük kıt'ada Japonya altun meskûkâtı (beheri 5 dolar)

Aded

28 Küçük kıt'ada Japonya altun meskûkâtı (beheri 5 dolar)

8 Büyük kıt'ada altun meskûkât

27 Küçük kıt'ada altun meskûkât

24 Küçük kıt'ada Japonya altun meskûkâtı (beheri 1 dolar)

242 Küçük müskûkât (beheri 1 dolar)

5 Küçük müskûkât (beheri 50 sent)

45 Küçük müskûkât (beheri 20 sent)

19 Küçük müskûkât (beheri 10 sent)

19 Küçük müskûkât (beheri 5 sent)

12 Büyük meskûkâtı (beheri 5 sent)

- 68 Bakır meskûkâtı
6 yüzük 1 mücevherli (elmas)
1 yakut
1 gümüşden ma'mûl fil
1 bakır mühür
1 kise
6 anahtar
1 gümüş şamdân'ı
6 kordelya
1 çeçek saksısı
6 dürbün
3 gül saksısı
1 fildişi yelpaze
2 tabanca
1 kama
1 misâhe ameti
2 kılınç
2 Japonya kılıncı
8 zâbit kılıncı
3 paket
1 dürbün
1 kordon

İmza
Hiyogo Valisi
K.Hayaşi

1890 senesi teşrin-i evvelinin 17.günü Tokyo'dan yazılmış-
dır. Daire-i İmparatorî nâzırı Heci Kata cenâpları buzûr-ı
âlilerine

Hiyei ve "Kongo" sefâ'in-i harbiyenin mâhâlin 16.
günü "Nagazaki"den "Honkon"a müteveccihen ba'de'z-zevâl
saat 4'de hareket itdikleri müstebbardır.

İmza

Bahriye Nâzırı Veys Kaonat

Kayayeme

1890 senesi teşrin-i evvelinin 22.günü Tokyo'dan yazılmıştır. Daire-İ imparatoru nâzırı Veys Kaonat Heci Kata cenâpları huzûr-ı âlilerine

Kazâzede Ertuğrul nâm osmanlı Fırkateyni mecrûhini hakkında icrâ kılınan tabkikât-ı mükemmele bervech-i zîr arz ve beyan kılındı. Zât-ı hazret pâdişâhî tarafından (Mikado) cenâplarına ahd olunan nişân-ı zîşânı takdime me'mur olan admiral Osman Paşa me'muruyitini hitâma isâl ikdikten sonra bir koleraya tutulmuş ve İstanbul'a avdet etmek üzere yola girdikte mahuf bir furtunaya tesâdüf idüp Oşima sahilinde Kaşino hizâlarında Eylülün 16.günü kazazede olub 500 tâ'ifesiyle beraber ka'r-bî-pâyân bahre gark olmuştur. Bunlardan yalnız 69 nefer sen-güzeşti mahcûre olan familyalara beyan itmek üzere tahlis giribân itmiştir. Bu keder-nân hevâdis Hiyogo vilâyeti valisi (Mister Hayaşi) tarafından etrafa intişâr itdikde (Tokyo) şehrini matem istilâ itdi. Merâsim Müdürü (Mister Niva) ile salib-i ahmer ce'miyeti doktoru (Mister Katsura) ve mu'avinleri bâ-emir imparatori Kobeye gönderildi. Ve salib-i ahmer ce'miyeti doktorlarının mecrûhini tedâvileri hususuna ba-emir-i imparatorî dahi sudûr itmiş-idi. Taraf-ı âcizânene daire-i â'desi tarafından tebliğ olunan irâde-i imparatorîde imtisâlen zîr de isimleri muharre zevâtın (Mister Niva) ile birlikde Oşima'ya azimet için Tokyo'dan terk-i mahsûs ile hareketlerine emr verilmiştir. Ve 19. günü azimet itmişlerdir.

T.Nakahaşi salib-İ ahmer cemiyeti hastahanesi
doktoru

Y.Niva

Mis K. Fokomato hademe

Mis K. Kazali hademe

mecrûhin eylülün 21 günü Almanya ganbotu "Volf" vasıtasıyla Oşima'dan Kobe'ye götürülmüş ve mister "Niva" tarafından alınub onlar için tertib olunan hastahane-i muvakkatiyye bir muayyen vakte mahsûs olan nakl ile dikkat-i mütemadiye altına alınmıştır. 69 neferden 13 neferi ağır sûrette ve 38 nefer hafif derecede yaralı olub 18. neferi sıhhat-i kâmileddir. Yaraların cümlesi kırık ve çıkık ve ezik ve sıyrıktan ibâretdir. Ağır sûrette yaralılar ber-veeb-i zîr gösterilmiştir.

Neferât

- 2 Kemiği kırık
- 2 Kaburgası çatlak
- 2 Uyluk ve dizleri kırık
- 1 Kalçası ezilmiş
- 1 Avucu ve elleri yaralanmış
- 1 Göğsünün bir tarafı yaralanmış
- 1 Uyluğu yaralanmış
- 5 Ayakları kırılmış

Diğerleri hafif sûrette mecrûh bulunmuşlardır. Ve cümlesi âmeliyât cerâhiyyeye muhtâcdır. Ve iki neferi tedavi-yi tıbbiyeye dahi ihtiyâcı vardır. Bunların yaralarını değiştirmek ve tethîr itmek ve bağlamak için râhat ve hûzur terk olunarak çalışılmaktadır. Kâffesinin yaralı kabuklanub altında müterâkim cerâhat ta'affûn itmiş bulunmuşdur. Bu ise mecrûhinin bir müddet o isimsiz Oşima koyunda Volf ganbatında yağmur ve rüzgâra ma'rûz kalmalarından münba'is bulunmuş ve bu müddet ise on altıncı gününden yigirminci gününe kadarki altı günden ibâret bulunmuşdur.

Mecrûhin Kobe'ye dâhil oldukda yaraların âlân evcâ'ndan pek ziyâde muztarib idiler. El-yevm haklarında icrâ kılınan tedâvi matlûb derecede semere bahş olmuş ve ân-karib keşb-i sıhhat itmeleri me'mûl bulunmuşdur. Mecrûhinin gâyet muhlik olan yaraların sûret-i serî'ide hiyama yüz tutmuş her vechle şâyân-ı teşekkürdür. Lisan aşınâ olmadıklarından tedâvilerinde baz'ı mertebe müşkülâta tesâdüf olunmuşdur. Ale'l-husûs tabiblere i'timâd ve emniyetleri dâhi yok idi. Gün geçtikçe bu su'avbet ber-taraf olmuş ve cerrâhlar ile mecrûhlar beyninde bir muhabbet muhakkaten ses eylemiştir.

Şimdi merkûmânın tedâvi cerrâhiyyeyi kemâli thâlûkle kabul itmelerini kemâl-i memnûniyetle görölür.

Eylülün 26.günü doktor Katsura daire-i İmparatori tarafından celp olunmuş ve anın âzimetinden sonra tedâvi-yi tıbbiye kâmilen salib-i ahmer cemi'yeti etibbasına ihâle olunmağla zirde esâmisi muharrer zevâtın sargı vesâir malzeme-yi tıbbiyeleriyle (Kobe de) mecrûhinin tedâvisine yardım itmelerine emir verilmiştir.

Kamataru İvasaki Cemiyet-i mezkûre me'mûrininden

Mis Sako Nakayama Hastahane hademesi

Mis Koni Nakacima Hastahane hademesi

Mecrûhinin ahvâl-ı hâzinesine dair mâlumat-ı lâzime istih-sâl olunmak üzere doktor (İvasaki) me'mûr ta'yin kılınmış-
dır. Mecrûhinin Eylülün seyirmi sekizinci günü (Hiyei) ve (Kongo) nam sefâ'in-i harbiye ile memleketleri cânibinine gönderilmeleri mukarrer bulunduğu istihbâr kılınması üzerine sâbık birine doktorlarından ve elyevm ce'miyeti mezkûre etibbasından olan mister (Yagami) mecrûhini ahvâl-ı hâzinelerini mu'âyene ve teftiş idüb bir raport tanzim ile

daha ne kadar tedâviye muhtâc olduklarının ta'yin olunması husûsuna me'mûr idilmiştir. Ve bu vâsıta ile mecrûhinin her birisine ce'miyet tarafından iktizâ iden malzeme i'tâ olunmuştur. El-yewm mecrûhların kâffesi kesb-i sıhhat itmiş ve yalnız ikisi ciğer hastalığından müte'azzi bulunmuştur. Yiryirmisi kâmilen kurtulmuş ve bâkisi kesb-i sıhhat idüb muvâsalat idinceye kadar kâmilen sıhhat kesb idecekleri me'mûl koy bulunmuştur. Bunların gemiye naklinde hiç bir su'avbet ve korku olmadığı merci'ne ma'lûmat verilmiştir.

Bu hûsusa âid her bir iş Hiyoğö vilâyeti me'mûriyetine ihâle kılınub teşrin-i evvelin 2.günü Tokyo'ya avdet olunarak me'mûriyetimiz his-i encâme isâl idilmiştir. Cemi'yetimiz tarafından ta'ahhüd olunan tedâviden ezhar sıhhat netâic hasta meşhûd olunduğunu beyan-ı memnûniyet ideriz. Bu netâic-i müstehsene ise şırf zât-ı hazret imparatorînin irâde-i müşfikkâneleri âsârı olduğuna bahse yokdur.

Osmanlı Fırkateyni kazâzedegânı mecrûhlarını tedâvi gibi bir hizmet-i müftehire ve insâniyetkârânenin icrâsına doktor ve cerrâhlarımız ve hedîmamız me'mûr idilmesinden dolayı zât-ı hazret imparatorîlerine arz ve teşekkürâta mücâseret eyleriz.

İmza

Japonya salib-î ahmer Cemiyeti reisi:Veys Kaonat

S. Sano

1890 senesi teşrin-i evvelinin 22.günü daire-i bahriyeden yazılmışdır.

Daire-i imparatorî nâzırı : Veys Kaonat Heci Kata cenâpları huzûruna.

(Hiyei) ve (Kongo) nam sefer-i harbiye teşrin-i evvelin 21 günü ba'de'z-zevâl saat ikide bis-selâme (Hongkong)a muvâsalat ittikleri marûzdur.

İmza Bahriye Nâzırı : Veys Kaonat
S.Kayayami: (4)

III. KAZADAN KURTULANLARIN İSTANBUL'A GETİRİLMESİ

Ertuğrul Fırkateyni kazazedelerinin Kobe'ye taşınma işi Wolf adlı Alman Gambotu ile yapılmış olup, kazadan çok üzüntü duyan Japon imparatoru da yaralılara kendi hususî doktorlarını tahsis etmiş ve hepsi iyi olduktan sonra bunları Kongo ve Hiei adlı harp gemileriyle İstanbul'a göndermek üzere yola çıkmalarını emretmiştir. Bu gemiler Ekim 1890 tarihinde Kobe'den hareket etmişlerdir. (5)

Japon harp gemilerinin İstanbul'a doğru geldikleri haberi alındığı vakit, Mabeyn Başkitâbeti'nden 4 Ekim 1890'da Bahriye Nezâreti'ne gönderilen tezkerede; "Ertuğrul Fırkateyni zâbit ve efrâdından tahlis olanlar getirmekte olan Kongo ve Hiei adlı Japon harp gemileriyle Beşike'ye gelmek ve oradan tertib olunacak bir vapurla İstanbul'a gelmek için İngilizce lisânına aşına bir kişinin Port Said'e gönderilmesi istenmiş" olmakla beraber verilen cevapta "bu iş Kaymakam Rıza Bey'in tefrik edildiği bildirilmiştir". (6)

(4) Ertuğrul Fırkateyni'ne dair Japonya Devleti tarafından Bahriye Nezâretine gönderilen Raporun tercümesi, 1890 Dz.K.K. Dz. Müz. K.11ği ktb. Yazma Eserler nr. 38/D

(5) Ceride-i Bahriye, 13 Teşrin-i Sâni 1306; H.Gerede; a.g.e., s. 8 - 9; Türk - Nippon; a.g.e., s.11.

(6) TDA. Mektûbî; Def. nr. 641 / 115; TDO. Şurâ-yı Bahriye; Def.nr. 360 / 12A, 347 / 37A.

Bu sırada Kaymakam Rıza Bey'den 8 Ekim 1890 tarihinde Japon Harp gemilerinin Portsaid'e geldiğine dair bir telgraf alınmıştır. (7) Gemi komutanları albay T.Tanaka ve S.Hideka Japon İmparatoru'nun II. Abdülhamid'e takdim edilmek için gönderdiği hediyeler, teşekkür, taziye ve teessürlerine havi bir mektûba tevdi etmek üzere İstanbul'a gelmek arzusunda oldukları belirtilmiştir. (8) Durum böyle olunca; Beşike'ye İzzeddin Vapuru yerine Talia vapurunun gönderilmesi kararlaştırılmakla beraber, yabancı devletlerin harp gemilerinin Boğazlardan geçme izninin ancak padişah tarafından verilebileceğinden bahisle, bu durumun itirazlara sebebiyet vereceği de Sadrazâm Kâmil Paşa tarafından 30 Eylül 1890 tarihinde II. Abdülhamid'e verilen tezkereden anlaşılmıştır. (9)

1 Aralık 1890'da Süveys'e gelen harp gemilerinin karşılanması için Talia Vapuru Beşike'ye gönderilmiştir. (10) Mâbeyn-i humâyûna yazılan 1 Ocak 1891 tarihli yazıda; Portsaid'den İstanbul'u görmek isteyenlerin getirilmesiyle ilgili olarak Bahriye Mirlivalarından Hakkı Paşa tayin edilerek Beşike'ye gitmesi emredilmiştir. (11)

18 Aralık 1890'da Beşike Körfezi'ne ulaşan Japon harp gemileri "Talia" adlı Osmanlı Vapuru tarafından karşılandılar. (12) Sonra da Padişah'tan gelecek Kal'a-ı Sultâniyye Boğazı'ndan geçiş emrini beklemek üzere İzmir Limanı'na çekildiler. (13) Bâbıâli'den 19 Aralık 1890 tarihinde İzmir Liman Kumandan vekâleti'ne gönderilen yazıda; İzmir'den hareket edecek Japon gemileriyle İstanbul'a gelmek

(7) TDA. Mektûbî; Def.Nr. 641/127A; 637/30

(8) TDA. Mektûbî; Def.Nr. 637/30; H.Gerede;a.g.e., s.8

(9) TDA Şûrâ-yı Bahriye; Def.Nr. 347/37A; BOA.İD.Nr.93997 BOA.İH.Nr. 20534

(10) TDA Mektûbî; Def.Nr. 641/126A, 167/126

(11) TDA. Mektûbî; Def.Nr. 641/134A

(12) TDA. Mektûbî; Def.Nr. 641/126A

(13) T.Takahashi;a.g.m,s.133;H.S.Lee,a.g.e.,s.216

için Kal'a-ı Sultâniyye'de beklemekte olan Yarhisar adlı harp gemimizin Japonya'dan gelen kazazedeleri alarak hareket etmesi istenmişse (14) de Japonlar bunları İstanbul'a kadar götürmek irâdesini almış olduklarını bildirdiklerinden derhal Boğazdan geçmeleri müsaadesi verilmiş ve gönderilen karşılamaya gelen Osmanlı harp gemileriyle birlikte 2 Ocak 1891 tarihinde İstanbul Limanına girerek Dolmabahçe sarayı önüne demir atmışlardır. Bütün İstanbul halkı onları heyecanla ve samimi bir şekilde karşılamıştır. (15) II. Abdülhamid Seksenüçgün süren bir seyahat sonunda gelen Japon denizcilerini Dolmabahçe Sarayı'nda ağırlamıştır. Padişah, Kongo ve Hiei harp gemileri komutanlarını huzûra kabul ile iltifatlarda bulunmuş ve ikinci rütbeden Mecidi nişanı vermiştir. (16) Kazazedeleri getiren "Kongo ve Hiei adlı Japon harp gemileri bir çapta olup, ebât, teçhizât ve mürettebât, aşağıda zikredilmiştir:

Boyu: 232 Kadem

Eni: 40 Kadem

çektiği su: 17 Kadem

Ma'i-mahreç tonu: 2200 Ton

Makina Kuvveti: 2490 Beygir

Sür'ati: 13 Mil

---

(14) Japon harp gemileri ve Yarhisar harp gemisi 19 Aralık 1890'da saat 17.00'de Kal'a-ı sultâniyye'den İstanbul'a doğru hareket etmişlerdir. TDA. Mektûbî; Def.Nr. 637/111 Bu arada İzmir Liman Kumandanlığı vekâleti'ne gönderilen yazıda Rum, Ermeni, İtalyan serseriyunun Japon subay ve erlerin karaya çıktıkları vakit bir densizlik yapmamaları için yanlarına lüzûmu kadar adam tayini istenmiştir. TDA. Mektûbî; Def.Nr. 637/162

(15) Süleyman Nutkî; a.g.e.; s.133; Türk-Nippon; a.g.e., s.11; H.Gerede; a.g.e., s.9; N.İnal; a.g.e., s.3

(16) TDA. Mektûbî; Def.Nr. 731/52-62; BOA. İD.Nr. 82442, 95017, Ayrıca Ertuğrul'la ilgili olarak hizmetlerde bulunan pek çok Japon devlet adamına dereceye göre nişanlar tevdi edilmiştir. BOA. İH. Teltifât, Şaban 1310; Nr.127; Şevval 1390 Nr.127; BOA. İH.Nr. 20990

Silâhları, üç adet 17cm ve altı adet 15cm.lik top-
lardır. Pruva ve grandi direkleri, kabasorta ve mizânası,
süvarileri Miralay, İkinci komutanları Binbaşı olup her
birinde 24 subay, 43 Mühendis, 5 topçu, 38 çavuş ve onbaşı
ve 225 neferden müteşekkildir." (17)

Bu iki gemi, İstanbul'da kırk gün kaldıktan sonra
parlak bir uğurlama töreni ile ayrılarak memleketlerine
geri döndüler ve 10 Mayıs 1891'de Shinagawa limanına vardı-
lar. (18)

III. KAZADA ŞEHİT OLANLARIN AİLELERİNE YAPILAN YARDIMLAR:

a) Osmanlı Hükümeti Tarafından Maaş Bağlanması:

Ertuğrul Fırkateyni Faciası'ndan yedi, sekiz gün
sonra İstanbul'da hükümet tarafından padişahın irâdesine
uygun olarak kazanın nasıl ceryan ettiği ve şehit olanların
ailelerine yapılacak yardım hususunda bir "evrak-ı havadis"
ilân edilmiştir. (19)

Evrak-ı havadisde; diğer ecnebi devletlerinde misâli
olduğu üzere Osmanlı Bahriyesine mensub subaylardan "Muave-
net-i nakdiye" toplanması için bir komisyon teşkil edilmesi
hakkındaki emrin Mabeyn Başkitâbet Dairesi'nden Bahriye
Nezâreti'ne gönderildiği bildiriliyordu. (20)

(17) Süleyman Nutkî; a.g.e., s.133

(18) H.Gerede;a.g.e., s.10;T.Takahashi; a.g.m., s.133; Türk
Nippon;a.g.e., s.11

(19)TDA.Mektûbî; Def.Nr. 625/88; Ceride-i Bahriye; 2 Teşrin-i evvel
1306.

(20) Ceride-i Bahriye, 2 Teşrin-i evvel 1306

Bu sırada 27 Eylül 1890 tarihli husûsi tezkerede belirtildiği gibi komisyonun vazifesinin ve ne sûretle îâne toplanacağına dâir bir talimat 20 Eylül 1890 tarihinde Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü Paşa tarafından daha önce hazırlanmıştır. Beş maddeden meydana gelen talimata göre;

"1. İş bu komisyon mülâzım-ı sâni ile Erkân ve Ümerâ-yı Bahriyeden tayin buyurulan üyeden ibaret olarak haftada iki gün salı, cumartesi günleri Bahriye Dairesi'nde toplanacak yazı işleri için bir kâtib bulunacaktır.

2. Erkân, Ümerâ ve zâbitân ile bunlara denk bulunan memurlar ve Bahriye mensublarından bir defaya mahsûs olmak üzere maaşlarının yüzde onbeşinden "î'ane-i nakdiye" mecburi olup, Yüzbaşı ve daha aşağı rütbede bulunan zabitan tarafından yardım yapılması kendi arzularına bırakılmıştır. Mecburi olarak iane verecek müşirân, erkândan zikredilen miktardan daha fazla verenler ile Bahriye Dairesi mensubu olmayanların yapacakları yardımlar bir evrak-ı havadisle ilân edilecektir.

3. İâne akçesi, fırkateynde şehit olan kişilerin mahallelerinden bildirilecek mazbataya göre ailesi ve efrâdı ne miktarda ise ona göre yapılacaktır.

4. Şehit olanlardan aileleri İstanbul'da bulunanlara yardım, komisyon aracılığı ile bizzat kendilerine yapılacağı ve mukabilinde makbuz senedi alınacaktır. Taşrada bulunları ise, köy ve haneleri tetkik edildikten sonra îaneleri mensub oldukları vilayette vilayet merkezi, şehir ve kasabalarda idare meclisleri tarafından kendilerine teslim edilecek, alınacak sened komisyonuna gönderilecektir.

5. Dördüncü maddede beyan olunan makbuz senetleri, komisyonca tertib edilecek ve Bahriye Matbaası'nda tabi ettirilerek sahibi tarafından mühürlenecek ve de iâde olunmak üzere akçe ile beraber mahallerine gönderilecektir." (21)

Bu komisyonca toplanan iânelerin miktarını gösterir defterler Ceride-i Bahriye'de neşrolunmuştur. Bu arada 20 Eylül 1890'da Bahriye Nezareti'nden Kumandan, Komodor, münferid sefen-i şâhâne süvarileri ile Liman Rûvesânı'na gönderilen yazıda; neşredilen talimatın ikinci maddesi gereğince icraata başlanacağı bildirilerek yapılacak yardımların evrak-ı havadisle ilân yoluna gidileceği bildiriliyordu. (22)

Muavenet-i nakdiye komisyonu vasıtasıyla toplanan iâneler yanında şehit ailelerin zor duruma düşmemeleri için onlara maaş bağlanması yoluna gidilmiştir. Bu amaçla Bahriye Nezâreti'nden 20 Eylül 1890'da Umum-ı asker tekâüd sandığı nezaretine gönderilen "tezkerede "Ertuğrul mürettebatından vefat eden ümerâ, zâbitan ve efrâdın ailelerine verilmesi lazım gelen maaşın iki katının bağlanması bölük emirine kadar subay ailelerine yüzer kuruş maaş tahsisi istenmekle beraber şehit olanların vârislerinin kimler olduğu hakkında mahallerinden gelecek cevâba göre icâb eden maaşın bağlanması gerektiği bildirilmiştir." (23)

Bu duruma göre hareket edilerek çeşitli şehir ve şehremânetlerinden vefat edenlerin eşleri, vâlideleri, çocukları olup olmadıkları tahkik ettirilerek mazbata ile Bahriye Dairesi'ne bildirilmeleri istenmiştir. (24) Bu

(21) Ceride-i Bahriye, 2 Teşrin-i evvel 1306

(22) TDA. Mektûbi, Def. nr. 612/14

(23) TDA Mektûbi, Def. nr. 625/195

(24) TDA. Mektûbi; Def.nr. 625/113, 641/146A, 653/56, 711/72. Ertuğrul mürettebatından kurtulan 19 ere imtiyaz madalyası verilerek memleketlerine gönderilmiş ve diğerleri de görev yapacakları gemilere tayin edilmişlerdir. Tda Mektûbi, Def. nr. 641/158A

sırada kazazedelerin arkasından Japon Hükümeti'nin bir Fransız vapuru ile denizden toplanmış eşyaları İstanbul'a göndermiştir. (25) Bahriye Nezareti de kazazedelerin kurtarılmasında, bakılmasında ilk yardım fedakarlıkları görülen Japonlara verilmek üzere Japon Hükümeti'ne 5500 Japon yeni ile nişanlar gönderilmiştir. (26)

b) Japon Halkı Tarafından Yapılan Yardım;

Kazazedelerin İstanbul'a gelmelerini müteakib ozamanın en maruf gazetesi olan "Yiji Şimbo" şehitlerin ailelerine yardım için bir iâne defteri açmış, toplanan parayı yazarlarından Şotara Noda (27) ile memleketimize gönderdiği gibi, Tokyo zenginlerinin yardımlarını da Yakın-doğu Ticaret Komitesi Şefi Torojiro Yamada 1892 yılında İstanbul'a kadar getirmiştir (28). İâne getiren bu iki kişiyi II. Abdülhamid huzuruna kabul ederek, iltifatlarda bulunmuş, İstanbul'da kalarak Türk subaylarına Japonca ders vermelerini rica etmiş, Japon imparatoru Mikado ise Padişahan dostluk bağlarını kuvvetlendirerek bu arzusuna memnurlukla muvafakat etmiş. Torojiro Yamada ile Şotara Noda İstanbul'da kalmıştır. Osmanlı subaylarına ders vermişler ve kendileri de Türkçeyi mükemmel bir şekilde öğrenmişlerdir. (29) Yamada, iki yıl sonra Japonya'ya dönmüştür. Fakat müteakib yirmi yılda sık sık memleketimize gelerek iki ülke arasındaki kültürel münasabetlerin geliştirilmesinde katkıda bulunmuştur. (30) Noda'ya ise yaptığı üstün hizmetlerden dolayı II. Abdülhamid tarafından üçüncü rütbeden mecidi nişanı verilmiştir. (31)

(25) Türk-Japon Ticaret Cemiyet; "Ertuğrul'un Meş'um Kazası" Deniz mecmuası, C.45, s.330, İstanbul, 1933, s.221. Kazazedelere ait denizden çıkan eşyaların Portsaid'den İstanbul'a getirilmeleri istenmiştir. TDA. Mektûbî Def.nr.670/27 İstanbul'a getirilen eşyalar Erkân-ı Harbiye-i Bahriye Dairesi'nde kayd olunmuştur. TDA. Şûrâ-yı Bahriye; Def.nr.355/30A.

(26) TDA. Mektûbî; Def.nr. 713/2B; Tevdi'edilen nişanlar hakkında bk. TDA. Mektûbî; Def.nr.725/85, 85A 85B 731/5462

(27) TDA. Mektûbî; Def.nr. 641/142A.

(28) H. Gerede; a.g.e., s.11; Türk-Nippon; a.g.e., s.13, Türk-Japon Ticaret Cemiyeti; a.g.m., s.221.

(29) Türk-Japon Ticaret Cemiyeti, a.g.m., s.222, H.Gerede; a.g.e, s.11; H.S. Lee; a.g.e, 218.

(30) H.S. Lee, a.g.e., s.218.

(31) TDA. Mektûbî; Def.nr. 641/142A. Cümâde'l-ülâ 1310, nr.64.

III. BÖLÜM

bir ticaret anlaşması yapılması için temaslarda bulunmuştur. (2) 1896'da Japon piyade albaylarından Yazumaza Fakaşima Japon Hükümeti'nden aldığı emir üzerine İstanbul'a gelmiş, askeri tesisleri ve genel askeri durumu inceleyerek ülkesine dönmüştür. Bundan sonra Osmanlı ve Japonya hükümet temsilcileri Berlin'de iki devlet arasında dostluk ve ticaret antlaşmasının imzalanması için teşebbüslerde bulunmuşlardır. Ancak Japonya'nın Osmanlı Devleti'nden bazı imtiyazlar istemesi sebebiyle anlaşmaya varılamamıştır. (3) Çünkü Osmanlı Hükümeti'nin hazırladığı tasarıda adli imtiyaza verilmemesi Japon Hükümeti'nce kabul edilmemiş ve müzakereler kesilmiştir. (25 Nisan 1898) (4) Daha sonra Japonya, Osmanlı Devleti ile iyi ilişkiler geliştirmek için 1904 yılında müzakerelere yeniden başlanmasını istediysede bu Çin ve Rusya arasındaki meseleler dolayısıyla gerçekleşmemiştir. (5)

Japonya'dan şahsi ve resmi heyetler sık sık İstanbul'a geliyorlardı. Bunlardan biri de 1904 yılında Japon Mimarı Dr. İto'nun İstanbul'a gelmesi ve eski camileri gezerek mimari özelliğini incelemiş olmasıdır. (6)

Bu tarihlerde ceryan eden 1904-1905 Rus-Japon Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu gözünü Uzakdoğu'ya çevirmiş ve savaşı ilgi ile izlemiştir. Bu hususta zaman padişahı II. Abdülhamid "... Japonya'nın muvaffakiyeti bizi memnun eder, onların Rusya'ya karşı kazandıkları zafer bizim içinde zafer sayılır...." demiştir. (7) Rus-Japon Harbi'nden Japonya'nın zaferle çıkması Türklere görülmemiş bir etki yapmış ve Türklere "şarklı bir halkın garbe muzaffer" olabileceğinin misâlini vermiştir. (8)

(2) T.Takahashi;a.g.m., s.134;H.S.Lee, a.g.e., s.218

(3) BOA.İD.nr.94308

(4) T.Takahashi;a.g.m., s.134

(5) T.Takahashi; a.g.m., s.135; H.S.Lee; s.218

(6) BOA.İH.1310, nr.10

(7) Vehbi Ali;(der.)(Fransızcadan çeviren H.Salih Can), Sultan Abdülhamid Siyâsi Hatıratım, İstanbul, 1974, s.151

(8) T.Takahashi;a.g.m., s.134

SONUÇ

Denilebilir ki açıkdenizde seyreden diğer gemiler gibi Ertuğrul Fırkateyni de İstanbul'dan Japonya'ya gitmiş ve sonuçta şanssız bir şekilde Oşima Adası civarındaki Kashinozaki Feneri önündeki kayalıklara çarparak batmıştır.

Durum gerçekten de ilk bakışta kaza gibi görülebilir. Fakat, Ertuğrul Fırkateyni'nin gerek gezisinde, gerekse bu geziye hazırlanmasında yalnız Bahriye mensublarını değil, komuoyunu da derin düşüncelere sevkedecek bazı noktalar vardır. Bu seyahatten harp için değilse bile harbe hazırlık konusunda bir takım dersler çıkarılması lüzümlüdür. Onbir yıl Haliç'e bağlanmış, eğitimi yapılmamış, tamir görmemiş bir geminin teknik olarak da bu gibi vazifeleri yerine getirebilecek bir durumda olamayacağını göstermesi bakımından bu hadise önemlidir. Böyle bir durum denizlerle yakın ilgisi olan ve deniz devleti görünümüne sahip bir devlet için çok ağır bir neticedir.

"Sağlam-sağlam değildir" tartışmalarına konu olmuş bir geminin Japonya gibi uzak bir mahalle seyahate çıkmadan önce çok dikkatli olarak tekne, makina muayenesi, seyir eğitimine tâbi tutulması gerekirdi. Fakat gemi, gerektiği şekilde muayene edilmeden bir oldu bittiye getirilip "çok mükemmel şekilde tamir edildi" denilerek yola çıkarılması sağlanmış ve bilinen neticenin meydana gelmesine sebep olunmuştur.

Nitekim, Osmanlı Devleti 1889 yılında başlamış olan bu geziden gerekli sonuçları çıkaramadığından 1897 Osmanlı-Yunan Harbi'ne Ertuğrul Fırkateyni'nin teknik durumdan daha kötü harp gemileriyle katılmış ve hezimete uğramıştır. Bu arada devrin padişahı II. Abdülhamid'in Ertuğrul Fırkateyni Faciası'na dair kararı "gemi teknik kifâyetsizlikten değil, içindeki mürettebatın kifâyetsizliğinden battı" şeklinde

idi. Halbûki böyle bir karara varması son derece yanlıştı ve gerçekleri bilmemesinden kaynaklanıyordu.

Ertuğrul mürettebatının ne gibi kusuru olabilirdi? Milliyeti ne olursa olsun teknik kifâyetini muhafaza etmek olanağından mahrum bir donanmanın akibeti de Ertuğrul Fırkateyni'nin akibetinden başka bir akibete uğrayamazdı. Gemi komutanları da geleneksel Türk denizcisinin itaatıyla Bâbıâli'den gelen "geri dönmeleri" yolundaki emre uymak için hareket etmişlerdir. Buna mukabil Ertuğrul'u yakından tetkik eden Japon mütehassıslarının geminin esaslı bir tamir görmeden bilhassa tayfun mevsimi olan Eylül ayında hareket etmelerinin doğru olmayacağını Mirliya Osman Paşa ya tavsiye etmelerine rağmen, Osman Paşa'da İstanbul'a doğru yola çıkmış ve sekiz saat gibi uzun bir süre fırtınalarla mücadele ettikten sonra boğulup şehit olmuştu.

Kabahat geminin mürettebatında değil onlara bu akibeti hazırlayan Osmanlı Hükümeti'nde idi. Çünkü İngiliz ve Alman Amirallerinin vazife gördüğü donanma da hiç bir vakit Donanma'nın kifâyetli bir biçimde eğitimi yapılmamış, devlet dış politikasına da hizmet edebilmesi için, açık denizlerde sancak göstermek ve başarılı deniz manevraları yaptırmak fikri doğmamıştır. Donanma bakımsız ve mürettebatsız bırakılmıştı. Bu şekilde de donanmanın muhafaza edilebileceği fikri hakim bulunuyordu.

Kanaatimize göre; Ertuğrul Fırkateyni'nin batışının bıraktığı derslerden bugün bile yararlanmak memleketimizin geleceği açısından faydalı olacaktır.

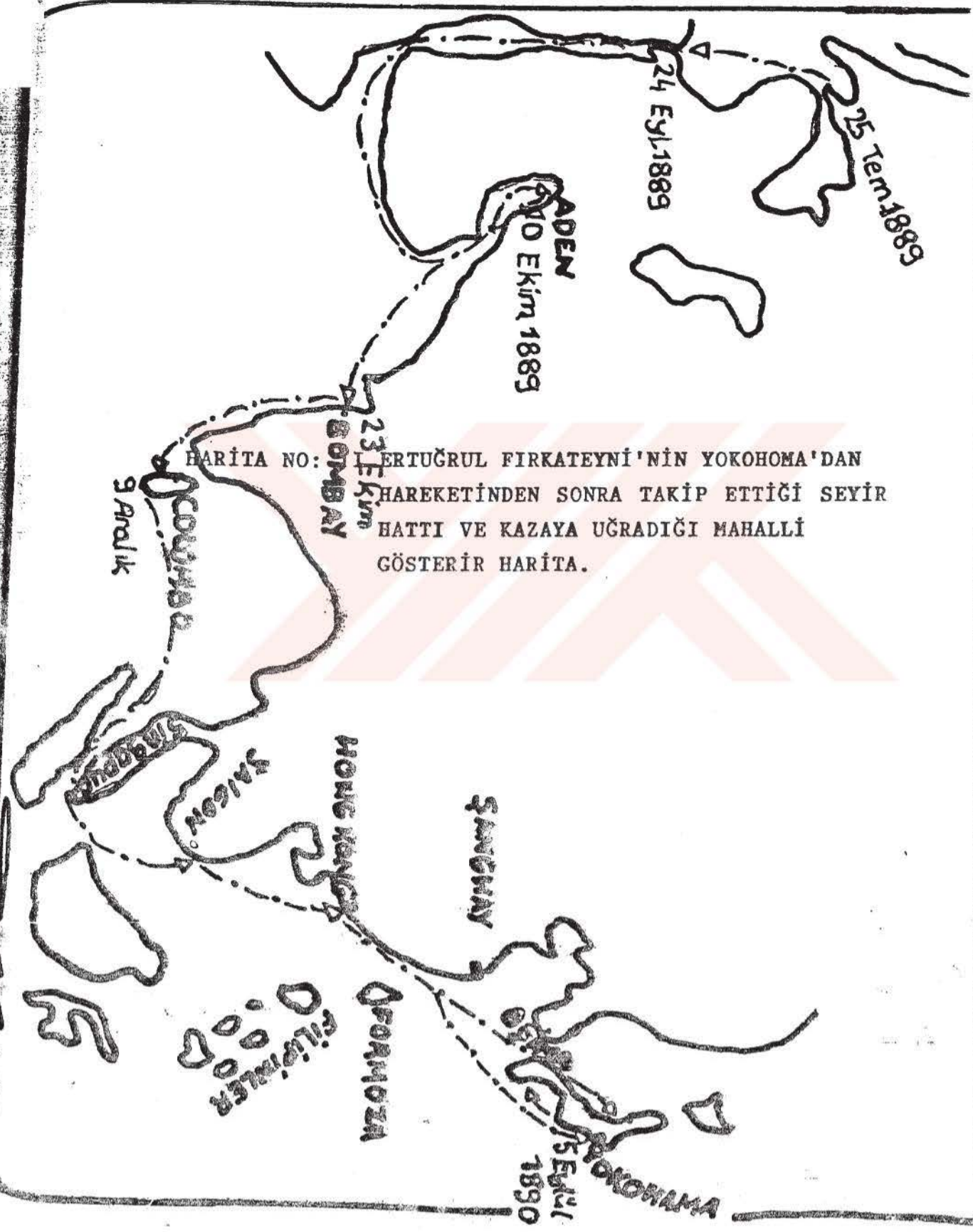
E K L E R

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

EK-I HARİTALAR

HARİTA NO: I ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ'NİN JAPONYA'YA
GİTMEK İÇİN İZLEDİĞİ YOLLAR.

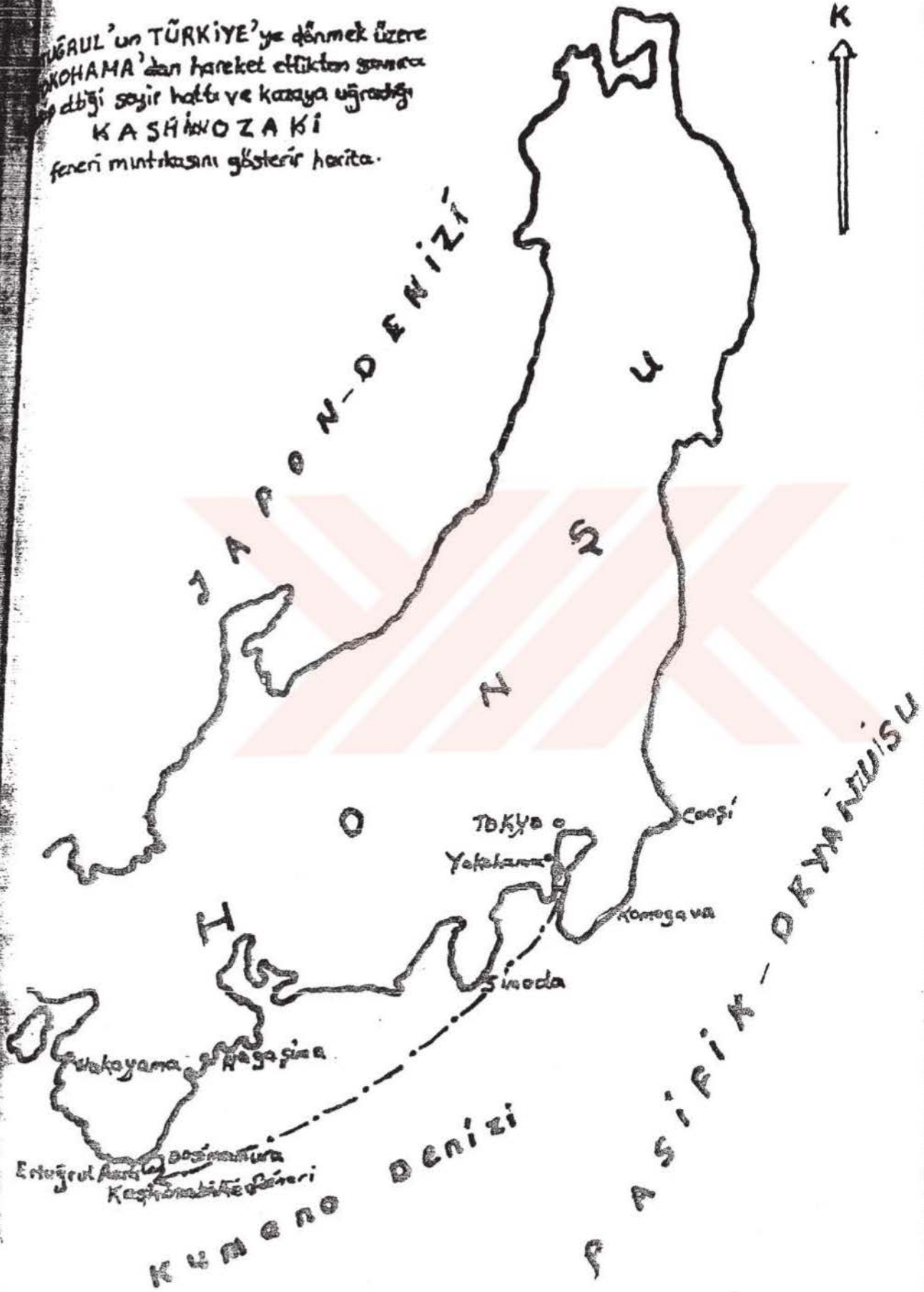

HARİTA NO: I ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ'NİN YOKOHOMA'DAN HAREKETİNDEN SONRA TAKİP ETTİĞİ SEYİR HATTI VE KAZAYA UĞRADIĞI MAHALLİ GÖSTERİR HARİTA.

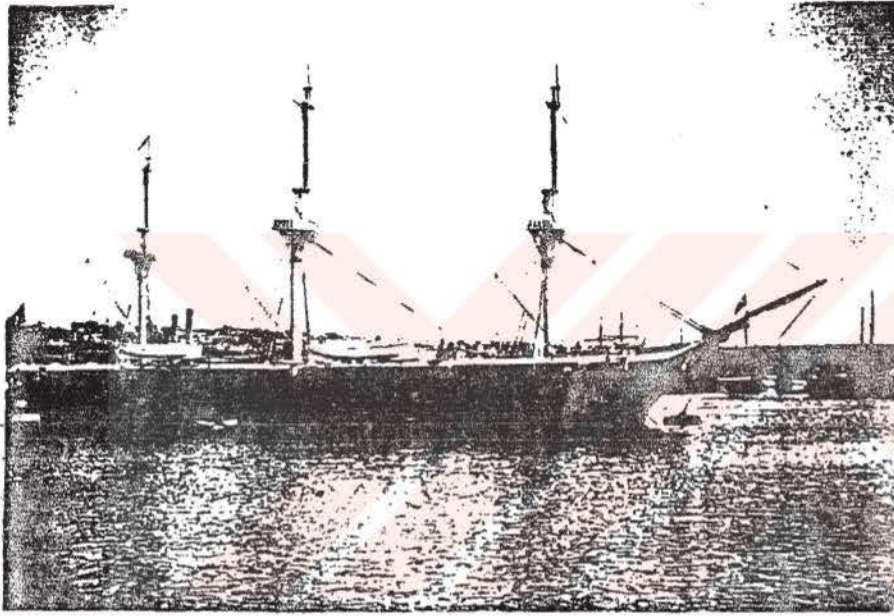

HARİTA NO: II ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ'NİN YOKOHOMA'DAN
HAREKETİNDEN SONRA TAKİP ETTİĞİ SEYİR
HATTI VE KAZAYA UĞRADIĞI MAHALLİ
GÖSTERİR HARİTA.

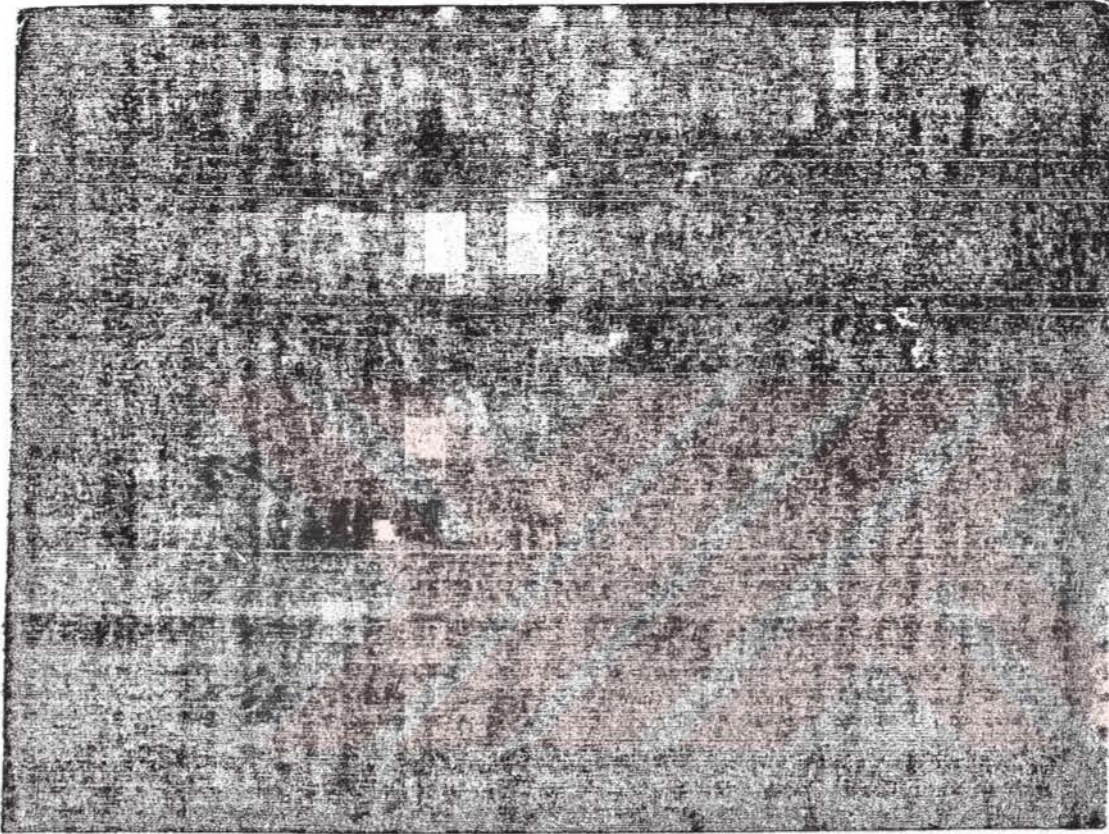
TUGRUL'un TÜRKİYE'ye dönmek üzere
YOKOHAMA'dan hareket ettikten sonra
bu dahi seyir hattı ve kazaya uğradığı
KASHIZAKI
feneri mıntkasını gösterir harita.

EK-II FOTOĞRAFLAR

Resim No: I ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ

RESİM NO:II ERTUĞRUL FIRKATEYİNİ

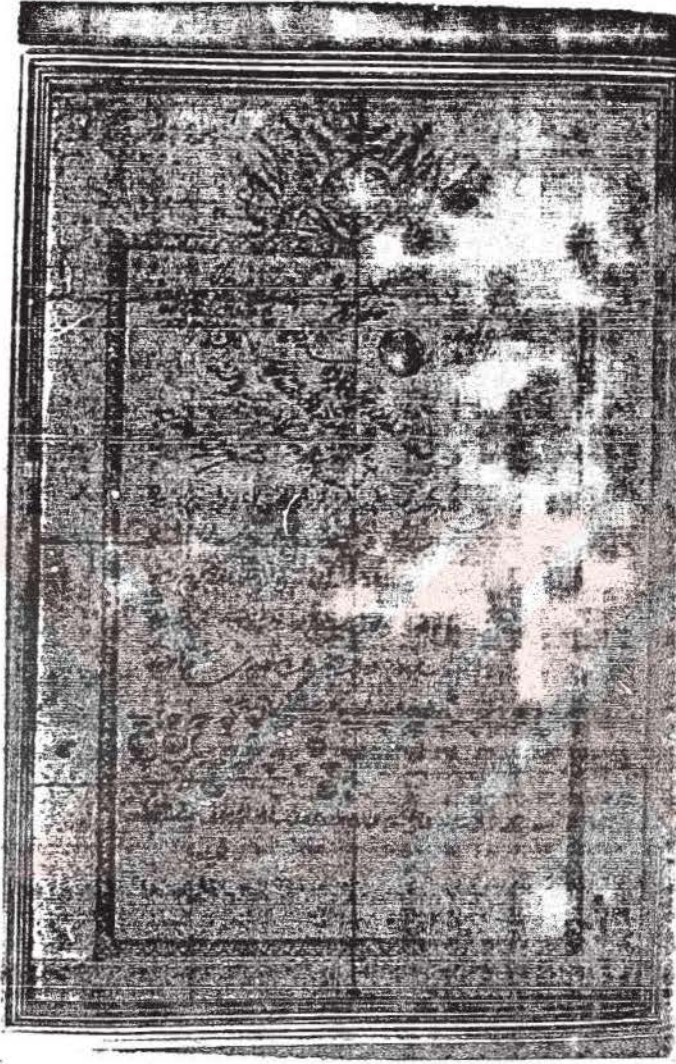
Réssam:Mirliwa Osman Nuri Paşa. Tual Üzerine Yağlıboya.

(Aslı Deniz Müzesi Komutanlığı, Anateşhir Binası
Şchitler Odası'nda Teşhirdedir.)

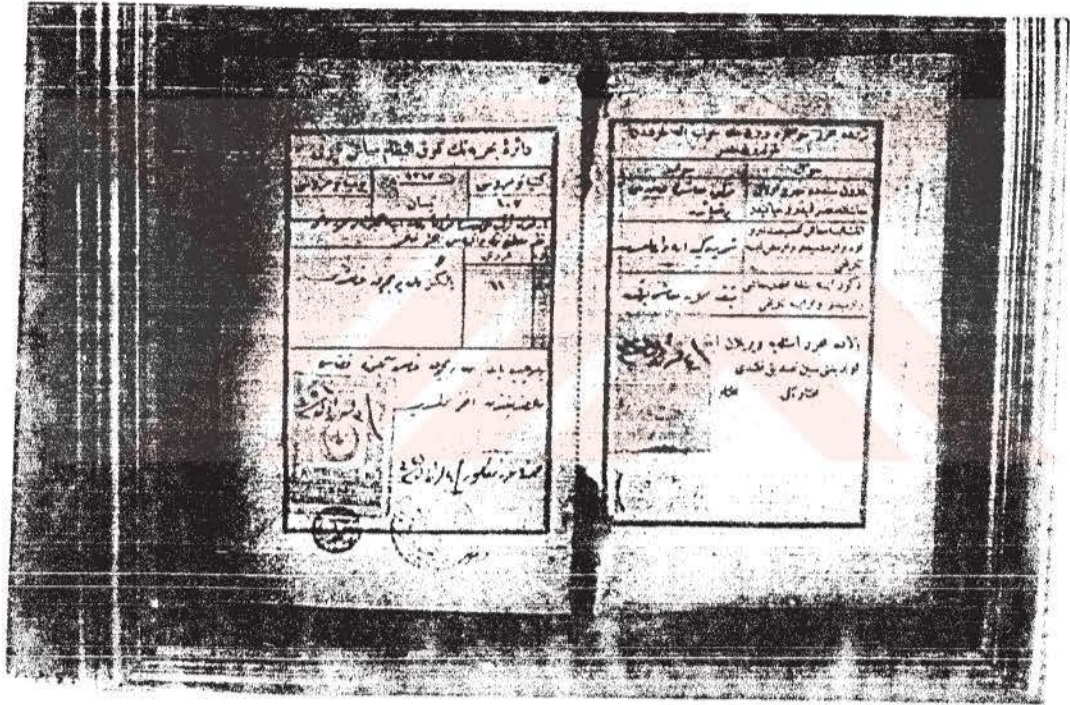
RESİM NO: III ERTUĞRUL FIRKATEYNİ'NİN JAPONYA'DA BATTIĞI
MEVKİİ GÖSTEREN HARİTA

(Deniz Müzesi Komutanlığı, Anateşbir Binası
Şehitler Odası'nda teşhirde bulunmaktadır.)

RESİM NO:IV DİPLOMA - ŞEHİT MÜLAZİM-I SANI ALİ BEY'E
AİT MEKTEB-İ FÜNUN-I BAHRIYE-İ ŞAHANE'DEN MEZUN
OLDUĞUNA DAİR DİPLOMA.

(Deniz Müzesi Komutanlığı, Anateşbir Binası-Şehitler
Odası'nda Teşhirdedir.)

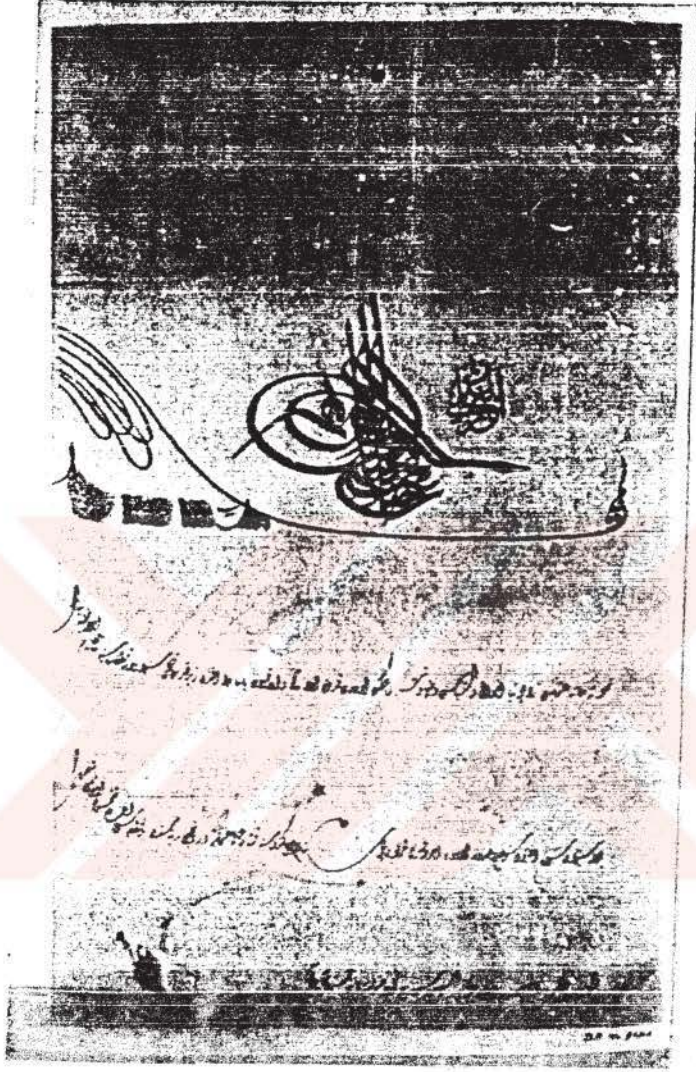

RESİM NO: V MAAŞ CÜZDANI

Şehit Er Mahmudoğlu Mustafa'nın annesi Zehra Hanım'a ait.

(Deniz Müzesi Komutanlığı, Anateşir Binası-Şehitler Odası'nda Teşhirdedir.)

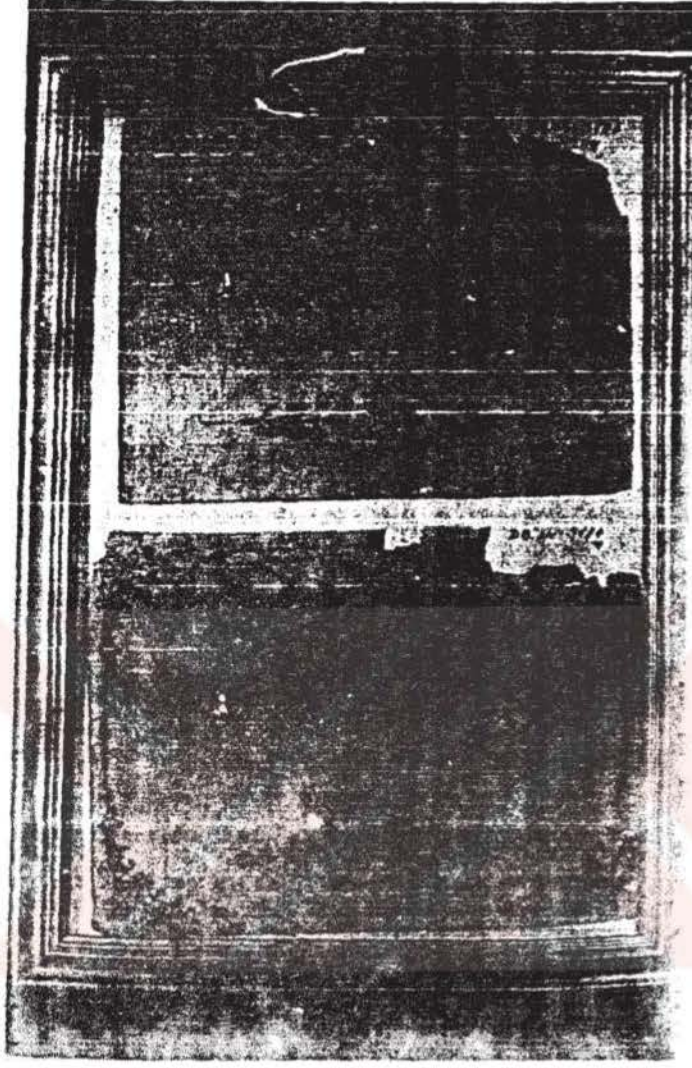

RESİM NO: VI NİŞAN BERATI.

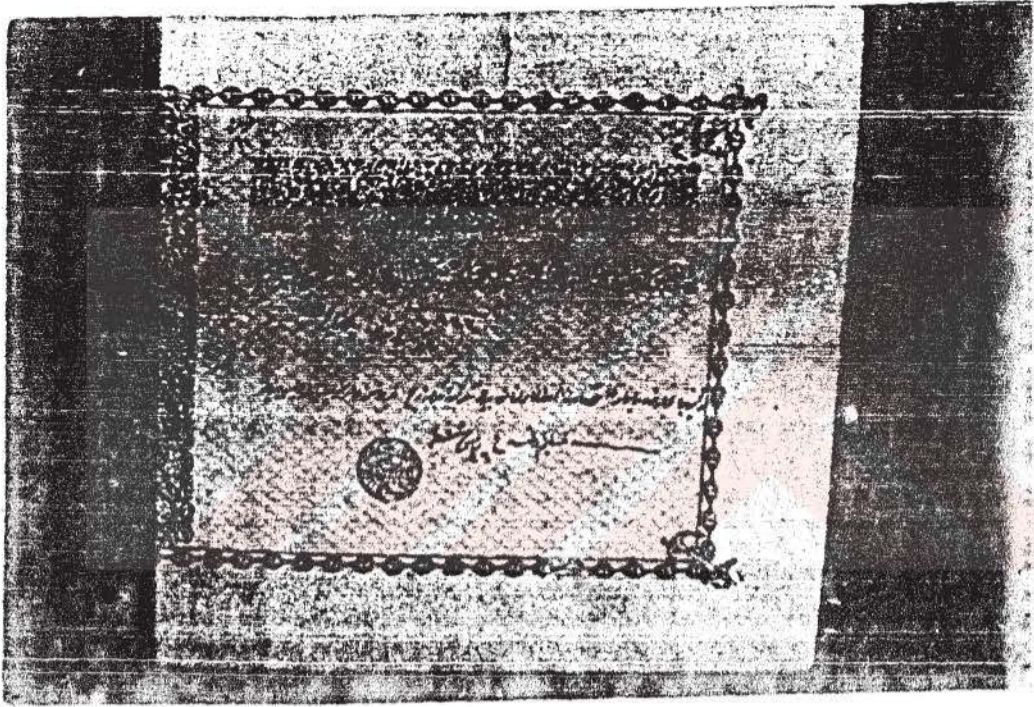
Torojiro Yamada'ya Padişah II. Abdülhamid tarafından
yaptığı hizmetlerden dolayı verilen, IV.rütbeden "Nişan-ı
Osmanî'nin beratıdır.

(Deniz Müzesi Komutanlığı, Anateşbir Binası-Şehitler
Odası'nda Teşhirdedir.)

RESİM NO:VII NİŞAN BERATI ZARFLARI

Torojiro Yamada'ya II.Abdülhamid tarafından verilen,
IV.rütbeden "Nişan-ı Osmani" nişan beratı
zarflarıdır.

RESİM NO: VIII İANE MAKBUZU

Japon tüccarları tarafından toplanan 1823 kuruşun
Donanma Cemiyeti'ne teslim edildiğine dâ'ir iane
makbuzu.

(Deniz Müzesi Komutanlığı, Ana Teşhir Binası-Şehitler
Odası'nda Teşhirdedir.)

ER-III GEMİNİN BATIŞININ YERLİ VE YABANCI BASINDAKİ
ETKİLERİ

GEMİNİN BATIŞININ YERLİ VE YABANCI BASINDAKİ ETKİLERİ

Tezimizin konusu olan Ertuğrul Fırkateyni'nin batışı hakkında bir çok gazete ve dergide yazılar ⁽¹⁾ yayınlanmasına rağmen biz burada konu ile ilgili önemli bir ayrıntıyı göstermekteyiz.

Ertuğrul kazasına müteakib sadrazâm Kâmil Paşa tarafından "İlan-ı Mahsûsa" ile ilân edilen ve ceride-İ Bahriye'nin 20 Eylül 1890 tarihinde yayınlanan nüshasında talim gemisi olan Ertuğrul'un İstanbul'dan hareketinden batışına kadar ki safahatı anlatılmıştır. ⁽²⁾ Buna karşın Paris'te neşr olunan "Tan" gazetesinde "Ertuğrul Fırkateyni kazası bahane edilerek Osmanlı İmparatorluğu'nun küçük düşürücü sözler sarfedildiği için bu gazetenin Osmanlı toprakları dahiline sokulması yasaklanmıştır." ⁽³⁾

---

(1) Ayrıntılı bilgi için bk.The Japon Gazette, 19-30 Eylül, 1-15 Ekim 1890; The Japon Daily Herald;22-30 Eylül 1890, The Japon Daily Mail; 20-30 Eylül, 1-13 Ekim 1890; Ceride-i Bahriye, 11 Temmuz 1305-13 Teşrin-i sâni 1306

(2) Ceride-i Bahriye, 12 Eylül 1306

(3) Yunan taraftarı olarak bilinen bu gazete hakkında geniş bilgi için bk. TDA. Mektûbî; Def.nr. 625/98

CERİDE-İ BAHRİYE'DEN

Fl 12 EYLÜL 1306

(İlâve-i Mahsûsa)

"Mekteb-i Fünûn-ı Bahriye'den mahreç mühendis efendilere kesb-i rûsûh ve maharet ittirilmek üzere üçyüzbeş senesi temmuz evâ'ilinde Ertuğrul Fırkateyn-i humâyûnu bi- tevrika-ı teâlî Japonya'ya müteveçhen der-salâdetten hareket ettirilmiş ve cânib-i celîl almanakib ( ) cenâb-ı zalallâhiden haşmetlü Japonya hükümdarı hazretlerine ibdâ buyurulan imtiyaz nişân-ı fûrûğ-ı efşân-ı nı hamilen yâverân-ı hazret-i pâdişâhiden Mirlava Osman Paşa fırkateyn-i humâyûn kumandanlığı ile i'zâs kılınmış idi.

Fırkateyn-i humâyûn sâye-i tevrika tevâye-i hazret-i padisâhıde gerek techizât ve gerek tertibat ve gerek mühimmat ve lvâzimat husûsunca en mükemmel olduğu ve bu bâbda neşr-i envâ-ı erâcif ve terhât ve şer-misar eyleyecek bir hal-i mükemmeliyet iştimâilde bulunduğu halde yalnız Süveys Kanalı'nda iki kılagöz (kılavuz) idâresinde deboslaması kaza-zede olarak bir ay kadar Süveys'teki havuzun boşalmasını bekleyüp mu'abheren sekiz, ongün içinde tamirât-ı lâzimesi icrâ ve bunun ner nev'i muhâtırat ve muhâlikden âri idükü der-kâr olmak hasebiyle metânet ve risâneti ingiliz mibre-i mühendiseyninden pek çok zevât maharet-simât tarafında dahi tasdiki ve inbâ kılandıktan sonra yoluna devam etmiş idi.

Sâ'ika-ı egraz bed-i hevâhâne ile neşredilen nice erâcife rağmen bâ-kemâ-i satvet ve celâdet kat'-ı mesâfât eyleyerek Hindistan sahilleriyle sevâhil-i sâ'irede uğradığı medâ'in ve emsâr pişegâhında lonker endâz nebâhat ve tevfik oldukça revâbit-ı kaviyye-î ma'neviyye ve cihat-i câmi'a-ı islâmiyye iel makâm-ı ikdâs-ı hilâfet-i kübrâya merbut olan yüzbinlerce ehâli-i islâmiyye nâs-ı sevket

ittisâm cenâb-ı emirü'l-mü'minini ve râyet-inusret-i âyet-i osmaniyyeyi takdisen fırkateyn-i humâyûna gelüb emirü'l-müminin ve imâmü'l-müslimin efendimiz hazretlerine olan ubûdiyet ve müsâdıkât-ı mahsûsa-ı diniyyelerini te'yide sitâban olmuşlar ve her yer de davet bi'l-hayr hilâfet-penâhîye yâd ve tekrar ile tezyîn el-sine-i şükrân eylemişler idi.

« İşte Ertuğrul Fırkateyn-i hmâyûnu bir taraftan maddî ve ma'nevi i'lâ-yı şân ve kudret-i osmaniyye emr-i ehemmini istihsâl ve diğer tarafından lâzime-i kat'-ı mesâfat-ı busûsunu istikmâl iderek dest-yârî-i eltâf-ı şevekt etsâf-ı şehriyâri ile Japonya hükümetinden makr-ı idâresine muvâsâlat ve Osman Paşa haşmetlü Mikado Hazretleriyle bi'l-mülâkat bâmil olduğu nişân-ı fûrûğ-ı efşânı teslimiye mübâderet eyledikten ve gerek esnâ-yı râbda ve gerek Japonya'nın makr-ı idâresinde nâm teâli-i ittisâm cenâb-ı padişâhîyi takdîsen me'mûrîn-i ecânib ile hükümet-i müşaru'n-ileyhâ cânibinden ziyâfet-i resmîyeler verilerek şân-ı celîl devlet-i ebed müddet Osmaniyye her cihetle ikmâl idildikten sonra fırkateyn-i humâyûnun sevk ve irsâlinden matlûb-ı âlf olan netice-i mustahsına cilvegîr merâyâ-yı husûn olarak zaman "avdet hülûl etmek hasebiyle ol vecible Yokohama'dan hareket eylemiş idi.

Kâffe-i ahvâl-i avâlîm ve kâ'inat-ı müfevvez dest-i müşîyyet ... ezelisi olan cenâb-ı hakimü'l - hakiminin takdir-i lâ-yetegayyer rabbânisi eseri olarak her cihetle câlib-i isâbet aynl iğyâr olan fırkateyn-i humâyûn Yokohama'dan Eylül efrencinin onbeşinci günü kable'zvezâl onbir saat elli dakikada Kopt nâm mahalle müteveçhen hareket etmiş olduğu halde ondukuzuncu cuma gecesi rûzgârın şiddetinden Oşima Adası pişegâhında kaya üzerine düşüb gark olduğu Japonya Pabriye Nezâreti'nden alınan telgraf-nâmede

beyân idildiği gibi dün sabah çekilen diğer telgrafda dahî fırkateyn-i mezkûrûn uğradığı fırtınanın tayfun fırtınası olduğu gösterilmiş ve mehâlik-i bahriyenin en büyüğü bulunan bu tayfundan rehayâb olmak imkânı pek müşkil olub rihâ-yet Ertuğrul'un kaya üzerine tesâdüfi edinceye kadar mukavemeti yine teknece metânetini te'yid ider hâlâtdan ise de hükm-i takdir rabb-ı kâdir ile iş bu netice-i mu'allim zuhûra gelmiştir.

Fırkateyn -i humâyûn derûnunda bulunan ümerâ ve zâbiten ve efrâddan altı zâbit ile elliyedi neferden mâ'adası garîk-i deryâ-yı gûfran sübehânli oldukları cemile-i iş'ârât-ı müte'ssife-i mahliyedendir.

Min-andallahî müte'ssif ve müteballi buyuruldukları sebhiye-i âliye-i merhâmet perverî ve rikkat-i kesteci sâ'ikani mahsusasıyla velimpi'met bi-minnetimiz efendimiz hazretleri fırkateyn-i humâyûnun uğradığı şu kazayı lâ-yetogayyırdan fevkâl-âde müte'ssir olarak şühedâyı bahr-i mağrifet-i ileyhe olanl ümerâ ve zâbitan ve efrâd-ı bahriye vesa'îçe â'ilelerinin terfihi irâdât-ı şefkât-ı gâyat hazret-i veli-ni'met bi-minnet muktezâ-yı münifinden bulunub iş bu zâbitân ve efrâdın â'ileleri haklarında memâlik-i ecnebiyyede emsâli olduğu gibi hey'et-i bahriye-i Osmaniye-yi teşkil eden ümerâ ve zâbitân câpibinden dahî muavenet-i nakdiye ifâsı arzu olunmasına ve bu suret arz-ı atebe-i ulyâ kılınmasına mebnî nabeyn-i humâyûn mülükâne başkitâbet celilesinden taraf-ı âli-i nezâret penâhiye şeref vârid olan tezekküre-i cevâbiyyede lede'l-arz mağrûkînin â'ilelerine muavenet-i nakdiye icrâsı nezd-i merâhim ve... hazret-i hilâfet penâhide tensib buyurulmakta olarak hatta bunun için bir komisyon teşkiliyle riyâseti veli-ni'met bi-minnetimiz efendimiz hazretleri taraf-ı eşreflerinden deruhde buyurulacak olub bu suret badehî icrâ olunmak üzere ol

emirde mûmâ-ileyhimin â'ilelerine fevkâl-âde surette maaşlar tahsîsi lâzîmeden bulunmasına binâ'en vefât idenlerin neferâta kadar rûtbelerine göre nizâmen sûret-i âdiyede ne kadar fevkâl-âde olarak ne kadar maaşlar tahsîsi lâzım geleceğini mübeyyin bir defterin sürlat-i mümkinine ile bi't-tanzim arz-ı atebe-i ulyâ kılınması husûslarına irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehinşâbî müteallik ve şeref sudûr buyurulmuş olduğu tebliğ ve iş'âr buyurulmasıyle defter-i mezkûr hal tanzim ve atebe-i felek mertebe-i hazret-i tâcidârîye takdim olunarak ümerâ ve zâbitân ve efrâd â'ilelerine bir lûtûf ve inâyet-i fevkâl-âde olmak üzere sûret-i âdiyede tahsîsi lâzım gelen maaşâtın bir mislinin daha zammiyla sâye-i âtîf-vâye-i veli-ni'met î'zâmide terfiye ve ikdârları husûsuna irâde-i mekkârim âde-i şehriyârî şeref-müteallik buyurulmuş ve hakkâke şu lûtûf âle'lâl cenâb-ı tâcidârî bi'l-cümle mensûbeyn-i bahriye kullarını müstagrak licce-i mubahat bî-pâyân ederek irâde-i merâb-meâde-i hazret-i veli-ni'metin dâ'ire-i celîle-i bahriyece infâz hükm-i âlisine müsâra'at olunmuş olunmasıyle i'lân-ı keyfiyete ibtidâr kılındı."

Collection
of
Newspaper Articles

relating to
the Wreck of the
Turkish Frigate
"Ertougroul"

1890

201

YOKOHAMA, 1st OCTOBER, 1890.

It is stated in a native paper that the *Kongo* and *Hiei*, the men-of-war which are to convey the survivors of the *Ertougroul* to Turkey, will probably leave Japan about the 15th instant. Her Majesty the Empress has expressed great solicitation for the men and has presented a fannel garment each to the wounded now in Hospital.

YOKOHAMA, 2nd OCTOBER, 1890.

Subscriptions amounting to \$9,422.42 have been received by the *Jiji Shimpu* on behalf of the survivors of the *Ertougroul* and the families of those who were drowned.

YOKOHAMA, 3rd OCTOBER, 1890.

The Russian Minister addressed a letter of condolence to the Turkish Government a few days ago re the *Ertougroul* disaster. It will be remembered His Excellency proffered to convey the men to Turkey in a Russian man-of-war.

"Since the *Ertougroul* was wrecked," says a *Kobe Herald* translation from the *Osaka Asahi Shinbun*, "the corpses of over 150 men have been recovered and buried. Among the articles which have been recovered by means of the Diving-bell are \$2,000 in Turkish coin, 2 Japanese swords, 10 officers' swords, 2 guns, 2 pistols, 2 pairs of spectacles, 1 flower vase, clothes and a wounding rod. The remains of Osman Pasha have not yet been found."

THE JAPAN GAZETTE.

YOKOHAMA, 7th OCTOBER, 1890.

On contemporary the *Choya* learns that a receipt of information from Mr. Hayashi, Governor of Hyogo-ken, of the Turkish Government having forwarded \$3,590 for their relief, two officers appeared at the Kencho on behalf of the survivors of the *Ertougroul* and requested that the money be returned to the Turkish Government as the treatment they were receiving from the Japanese Government placed them beyond any need of aid.

THE JAPAN GAZETTE.

YOKOHAMA, 8th OCTOBER, 1890.

Of the unfortunate crew of the *Ertougroul* 250 bodies of 500 and odd who lost their lives had been washed up on the 27th ult. (9 days after the disaster). All those recovered since the 23rd ult. were decomposed and beyond recognition. The bodies were interred at the following places:—Kashino, Oshino-mura (87); Tawara, Tawara-mura (122); Oji, Oji-mura (14); Miwasaki, Miwasaki-mura (1); Urakami, Shimosato-mura (5); Kushimoto, Kushimoto-mura (1). Searching operations at the scene of the wreck are about to be conducted by the Government Marine Bureau.

THE JAPAN GAZETTE.

YOKOHAMA, 9th OCTOBER, 1890.

The *Jiji Shimpu's* appeal on behalf of the *Ertougroul's* survivors had resulted up to yesterday in \$4,195.62 being subscribed.

A telegram from Kobe dated yesterday afternoon, to a native paper, states that the *Hiei* and *Kongo* were expected there this morning and that they were to leave immediately for Turkey with the *Ertougroul's* survivors on board.

THE JAPAN GAZETTE.

YOKOHAMA, 11th OCTOBER, 1890.

A telegram from Kobe to a native paper states that the Japanese men-of-war *Kongo* and *Hiei* left that port yesterday with the *Ertougroul's* survivors on board.

THE JAPAN GAZETTE.

YOKOHAMA, 13th OCTOBER, 1890.

A representative of the *Jiji Shimpu*, Mr. Noda, proceeds with the man-of-war *Hiei* to Turkey to hand over in person the money collected by that journal for relief of the *Ertougroul's* survivors.

THE JAPAN GAZETTE.

YOKOHAMA, 15th OCTOBER, 1890.

We understand that the *Kongo* and *Hiei*, which left Kobe two or three days ago for Turkey with the *Ertougroul's* survivors on board, will proceed via Nagasaki, Hongkong, Singapore, and Colombo to Aden, and thence to Constantinople after calling at Port Said. Four days, it is said, will be spent by the vessels in each of the calling ports and three weeks in the Turkish Capital.

Decomposed bodies of the Turkish crew continue to be washed ashore near the scene of the wreck, 244 having in this way been recovered. All the corpses are beyond recognition. Nine are visible in the water, pinned to the bottom by the vessel's edge.

Among the property recovered from the wreck up to the 9th inst. and conveyed by Mr. Mizuno Bachijuro, Clerk of Higashi-Muro-gun office of Wakayama-ken to Kobe, are the following articles: About 800 gold, silver and copper coins, 1 ring, 1 silver elephant, 2 trunk keys, 1 silver candle-stick, 2 ribbons, 1 vase, 2 microscopes, 8 rosaries, 1 bone fan, 3 masks, 1 thermometer, 1 surveying instrument, 2 seamen's sabres, 2 Japanese swords, 8 officers' sabres, 1 tele-

YOKOHAMA, 24th SEPTEMBER, 1890.

The *Ertougroul* was crowding on all steam near Oshima light on the evening of Saturday when she suddenly struck, at about past nine, and the boilers at once exploded, blowing the vessel literally to pieces. The completeness of the destruction is borne out by the fact that nothing that can be called wreckage has come ashore. Her magazine was caught fire at the same time, and added to the utter destruction of the vessel and the awful loss of life.

The *Hoff* left Oshima for Kobe at 2 o'clock Saturday afternoon and reached here Sunday morning at 6 o'clock. The whole of the Turks were removed by the Japanese, with the consent of the German Acting Consul, to the disinfecting station at Wada.—*Hyogo*

YOKOHAMA, 24th SEPTEMBER, 1890.

The *Hyogo News* says:—The ceremony of *Suyuki*, or feeding the spirits of those who have died an unnatural or violent death, was held at one of the Buddhist temples in Hyogo on Sunday in memory of those who went down in the *Ertougroul*, *Musashi*, and *Yarinobu*. According to the native papers, on the news of the loss of the *Ertougroul* reaching Tokyo, Viscount Aoki, Minister of Foreign Affairs, at once telegraphed his condolences to the Turkish Foreign Minister in Constantinople. The same journals state that when the Turks took leave of the people of Oshima one and all wept. The *Kido Shikoku* writes that the survivors still continue at the disinfecting station at Wada, where they are tended by two doctors belonging to the Imperial Physicians Office in the Household Department, two other surgeons, two nurses of the Red Cross Society, and five nurses from the Kobe Hospital. Thirteen of the survivors are so badly hurt that it will be three or four weeks before they will be sufficiently recovered to move about. The *Shikoku* adds that many of the sufferers cry out when under the doctors' hands.

YOKOHAMA, 24th SEPTEMBER, 1890.

Information has been received from Mr. Masuda Mankichi, who is well known as the head of a Yokohama diving concern and who proceeded per the *Yasuyama* to the scene of the *Ertougroul's* wreck with the object of engaging in the work of salvage free of charge, stating that the ill-fated man-of-war went down about 80 *cho* from Kojima Lighthouse, Kishiu, in about 10 fathoms of water. She is severed in the middle. Bodies caught between the rocks can be seen, but, so far, roughness of the sea has prevented their recovery. Mr. Masuda awaits Government permission to engage actively in the work he is willing to undertake gratis. The Governor of Wakayama-ken has written to the Foreign Office stating that daily three or four bodies are cast up. The remains of Osman Pasha have not yet been recovered.

CORRESPONDENCE.

Correspondents have free access to these columns, but we distinctly disclaim any identity with their sentiments and opinions on the matters treated.

THE APPEALS FOR THE "ERTOU-GROUL'S" SURVIVORS.

To the Editor of the Japan Gazette.

Sir,—Writing about the pressing appeals that were to come to the help of the survivors of the wreck of the Turkish man-of-war *Ertougroul*, in the local as well as in the foreign press, some correspondents thought that, the victims belonging to a foreign navy, it was the duty of the Government of that country to look after the wrecked sailors: some have gone so far as to say that a subscription made towards the relief of these sailors, would be looked upon as an insult by Turkey!

In this special case, indeed seems a very big word, and it appears to me impossible that such an outbreak of charity, even were it not entirely justified, could be looked upon as an outrage.

Charity all the world over is a thing that must be above prejudices; in my humble opinion, one ought to encourage it, to guide it if necessary, but never to cool it down.

There is really something true in the correspondence of the critics alluded to above; in fact, it does not look proper that persons of different nationalities should collect money towards soldiers or sailors of a friendly state, and give such money to these men.

But there is here a medium which can be applied to in case of any emergency, whatever nation the victims belong to, and the persons wishing to subscribe can send their funds to the "Sekijusha," or Red Cross Society of Japan, which is under the high patronage of E. M. the Empress, and which, though as yet in its infancy, is now rivaling by zeal and devotion its sister societies of Europe and America. This society has got full qualifications to act in this case.

There is therefore no need, I think, of stopping subscriptions, but only to advise the promoters to send their funds to the *Sekijusha* which will use them in the best way to relieve the victims.

If this be the case, the Turkish Government can only be thankful for the sympathy of which its subjects have been the object.

Yours truly,

HENRY DEGRON,

Agent, in the Far East, to the "Association des Dames Françaises pour

YOKOHAMA, 22nd SEPTEMBER 1890.

THE WRECK OF THE "ERTOU-
GROUL."

A telegram despatched from Kobe yesterday morning states that the mutilated bodies of the crew of the *Ertougroul* continue to be washed up at Kumano-ura, Kishu. The sea is casting up its dead in pieces—heads, trunks, and limbs. Up to Saturday 50 corpses had been recovered. Mr. Omatsu Komon, the President of the Hyogo Dock Co., has, the *Jiji* says, proffered to undertake the salvage of valuables from the *Ertougroul*, or what remains of her, and also to recover the bodies of those who went down with her.

The *Jiji's* appeal has been generously responded to. Yesterday, donations amounting to \$2,195 had been received. Messrs. Hara Saburo, Hirayama Senzo, Minoda Choro, Mogi Sobei and Watanabe Fukusaburo, merchants of Yokohama, subscribed \$25 each, and yesterday the chief officers of the Japanese Navy and their wives subscribed \$1,500.

THE LOSS OF THE "MUSASHI"
AND "YORINOBU."

NARRATIVES OF THE SURVIVORS.

The Japanese quartermaster, the sole survivor of the crew of 68 officers and men who manped the *Musashi-maru*, arrived at Kobe on the morning of the 22nd instant, overland from Tanabe, and left for Tokyo by the *Chitamaru* at noon.

His tale is very short. He says they met with fearful weather after leaving the Bungo Nada, during which a large ventilator forward of the bridge was carried away, letting tons of water get below. They did everything in their power to cover the hole up, but the seas breaking over the vessel rendered it impossible for the crew to get near it. He was on the bridge with Captain Frahm, and fierce was the gale and so high were the seas which swept over the vessel, and sometimes over the bridge, that they were compelled to lie down on their stomachs to avoid being carried overboard. The ship was by this time full of water from end to end. It appeared impossible they could last it out, and the end came when a huge sea took them broadside on and the *Musashi* turned over at right angles and foundered instantly. A couple of the boats were just then carried away, and he, with Mr. Miller, the Chief Engineer, and three of the sailors, reached one and got into her, and he saw Captain Frahm holding on to the other. The latter was, however, washed off and was not seen again. Those in the other boat were also washed out, but the Chief Engineer, who had a life belt on, rose to the surface time and again, but he could never reach the boat and was at last drowned. The survivor saved himself by getting hold of a couple of oars and the boat's mast and lashing himself to them. This precaution was probably the sole means of saving him, as he states that the next thing he remembers was finding himself at the bottom of a fishing junk whose crew had picked him up. The *Musashi* sank fifteen miles from land and off Tsuru.

The *Sayami-maru*, which left on Saturday afternoon at four o'clock for Yokohama, had received orders to postpone her sailing from noon, her advertised time of departure, until that hour, as several officials from Tokyo who were to arrive by the afternoon train purposed proceeding in her to Oshima to view the scene of the *Ertougroul* disaster. At four o'clock, however, word was received that the gentlemen in question had changed their minds and did not intend to avail themselves of the *Sayami's* services. Captain Carrow therefore at once left for Yokohama direct. Among the passengers was one of the survivors from the wreck of the *Yorinobu-maru*, the only cadet saved of the thirteen who were sailing as apprentices. He states that they left Hyogo for Baken on Sunday; that on the afternoon of Tuesday the weather became threatening and the glass commenced to fall. The Captain thereupon tried to beat back to Hyogo, but was unable to do so, and then tried to beat out from the land, whither he was first drifting. They tacked and tacked, but to no purpose, and masters reached a climax when they lost their rudder. The Captain then climbed to the mizen-topmast head, to which he lashed himself and cried out to the others to go below. Matters remained thus until they were close to the rocks, when the Captain called all hands on deck and bade them take to the weather rigging. Just at this time the cabin caught

ARRIVAL OF THE "WOLF" WITH
THE "ERTOU-
GROUL'S"
SURVIVORS.

EVERYTHING CONFIRMED.

ONLY SIXTY-NINE SURVIVORS.

H.I.G.M.'s gunboat *Wolf* arrived at Kobe on Sunday morning at six o'clock from Oshima, bringing 65 survivors from the wreck of the *Ertougroul*. Her visit confirms the worst news. The estimate of the two survivors first brought here of the number drowned is only too correct.

It will be remembered that, when the bad news was officially communicated by the German Acting Consul to the Captain of the *Wolf* on Friday morning that the *Ertougroul* had foundered, it was at once decided that the commander of the *Wolf* should proceed to render any assistance he could, and on Governor Hayashi calling on him on a previously arranged official visit he informed the Governor of that decision, and the Governor at once expressed his sense of the German officials' kindness. It of course rested solely with the German authorities here whether Captain Credner went or not.

Having taken on board coal, provisions, a Turkish interpreter, a Japanese official in case of any difficulty arising in the matter of landing outside Treaty limits, the *Wolf* steamed out at four in the afternoon in order to reach Oshima by daylight next day. The services of a pilot were also requisitioned, as it was just possible survivors might have been washed up at other places than Oshima, and a search inshore in strange waters without a guide would have been hazardous.

The *Wolf* reached Oshima next morning about six o'clock, and the doctor and an officer were at once sent on shore. The survivors numbered sixty-seven, of whom only nine, we hear, were severely wounded, although all were suffering from slight contusions. There were already three Japanese doctors on the spot, but they were insufficiently provided with instruments. The presence of the *Wolf's* doctor was a godsend, therefore, and he promptly dressed the worst wounds. The men were being housed in a temple and tea-house, and said they had been very kindly treated by the Japanese, who had furnished them with food, clothes, and lodging. After the men had been looked to they were sent on board, and by eleven a.m. 65 had been embarked, two of the most physically fit being left to bury the bodies as they washed ashore. With the two survivors in Kobe, the two left at Oshima, and the 65 on board the *Wolf*, the total number saved is 69.

Some 65 bodies had already been buried by the Japanese, each body being placed in a wooden coffin, and there about 25 more awaiting burial. The bodies were washing ashore in great numbers, and generally in one spot near the Lighthouse. Many of the corpses are headless. Osman Pasha's uniform had been thrown up by the sea, but his body had not yet been seen, although an anxious look-out had been kept for it. Decomposition has already disfigured the countenances of the dead, but his body will be known by a special ring he wore.

It was the wish of Captain Credner, we hear, to accord naval honours to the dead, and he steamed round to that portion of the

the neighbourhood, as indeed shipwrecked sailors invariably are. Yesterday the *Haji* passed and was signalled from the shore by the men. Her Captain readily agreed to take two of the survivors on to Kobe and kindly provided the lieutenant and the band-master, who were the best physically fitted to make the journey, with the clothes of which they stood so badly in need. We do not know what has been done in order to bring the remainder of the survivors to Kobe, but as there is no Turkish Minister in Japan and the *Ertugroul* came to this country specially for the purpose of presenting the Emperor with an Order, we presume the Japanese authorities will make it their business to care for the men. The *Ertugroul*, we may mention, is a very old vessel, formerly used as a training ship. The engines in her were of English make and bore the date 1855. She was, however, considerably older than this, having previously been a sailing vessel. She was thoroughly overhauled before she started on the voyage to Japan, and it was originally intended that most of the journey should be made under sail. In consequence, however, of her getting ashore in the Suez Canal, necessitating her going into dock for repairs, which occupied about three months, the fixed plans were more or less upset. Osman Pasha, who has met his death in this disaster, was the bearer of the decoration to the Emperor. He was an *aide-de-camp* to the Sultan, and a Grandson of Japan Pasha, the renowned defender of Vienna during the Russo-Turkish War. He was a young and distinguished naval officer, having received an official intimation of his promotion to the rank of Admiral during his stay in Singapore. Several reasons have been suggested for the explosion, but the only plausible one is that more steam pressure was being used than the boilers could stand. It is said that the survivors in Yokohama warned the engineers against using Japanese coal, but we do not know what truth there is in it or how Japanese coal could possibly cause an explosion. One thing is certain—that the vessel was very much nearer the shore—which is a most fatal one—than is thought to have been, and that if the explosion had not occurred there would have been danger of her being wrecked. We hear, on other enquiry, that a secretary of the Oshima Local Government Office accompanied Osman Pasha to Kobe and that information of the disaster has been sent from the Hiogo Kencho to the various Departments of State. The *Hampden* News of the 20th inst. says:—“The loss of the Turkish corvette *Ertugroul*, capt. Ali Bey, with 557 hands, on the night of the 16th inst. off Kashiinosaki, Kishiu, while on a voyage from Yokohama to Kobe, takes rank as one of the greatest shipping disasters which have occurred in any part of the world. Japan, or its neighbourhood, nothing like it has ever taken place before; the loss of life is almost parallel. The nearest approach we have to it is the loss of another man-of-war, U.S. corvette *Thetis*, which was run into and sank in the Gulf of Yedo or Tokyo by the A. O. steamer *Bowley* on the night of the 14th January, 1870, but even on that occasion only some 170 men lost their lives. The number, appalling as it appeared to be at the time, sinks into insignificance by the loss of the *Ertugroul*'s 557. To find any parallel or such loss of life we must go back to the loss of the *Royal George* in 1787, 500 souls perished, to the loss of the Australian liner *Great Queensland* in 1870,

when 689 persons were drowned, and to the *Princess Alice* disaster in the Thames in 1878, when between 600 and 700 persons perished. Awful as was the fate of H.M.S. *Eurydice* in the same year, the loss of life on that occasion did not exceed 800 persons. In briefly recording the disaster yesterday we stated that it occurred on Thursday night; it should have been the night of the 16th inst., Tuesday, when more men than those on board the ill-fated *Ertugroul* found a watery grave. To return, however, to the loss of the man-of-war, it has been difficult to glean any very full or very detailed particulars. The two survivors who were brought in here on Thursday night by the *Boji-maru*, while willing to give every information, are unable to agree either as to the time when the wreck occurred or the day on which it occurred. One is the bandmaster and the other a lieutenant. The lieutenant has a slight knowledge of English, the bandmaster none at all. For the particulars we have been able to gather we are indebted to the kindness of Mrs. Levy of the International Hotel, where the men were put up, who acted as interpreter. They state they left Yokohama on Sunday—the Yokohama papers say it was on Monday—under steam, and that on Tuesday it came on to blow heavily from the north. They, however, managed to keep on until an explosion took place in the engine-room which rent the vessel to pieces, and she sank in five minutes. To use the survivor's own words, or the interpretation given us, every one “went crazy.” Captain Ali Bey rushed on to the bridge with a lantern and gave the order to clear away the boats. This was done, but no sooner were they in the water than they were washed astern. He then shouted “Each man for himself,” and jumped himself into the water. Osman Pasha followed his example, but a falling spar striking him on the head he sank and was drowned. Of the total complement of 680 officers and men, only 6 officers and 57 blue-jackets managed to reach the shore. The men brought on here give a pitiable account of the condition of the survivors. Many of them, they say, were lying on the beach with broken arms and legs, the result of being dashed upon the rocks, and were suffering much agony. Others had received great gashes, and many, it is thought, will succumb before assistance can arrive.—As soon as the *Boji-maru* arrived here on Thursday night, information was given to the Police and the Kencho, and a telegram was instantly sent to Tokyo asking for instructions in the matter. The men were very anxious that medical assistance and provisions should be at once sent their comrades, and that a cablegram announcing the disaster should be sent to Constantinople. Yesterday morning Governor Hayashi called upon Captain Credner of H.J.G.M.'s gunboat *Waji*, and the latter at once agreed to proceed to Kashiinosaki with provisions and the necessary medical appliances, and the vessel left early in the afternoon. Although the survivors state that their vessel struck on no rock, there is little doubt, we think, that she has found a grave very near to where the O.S.S. *Ulysses* was wrecked. The Captain of the *Boji-maru* states that the survivors are on the island of Oshima, and as far as we can make out the two places are almost identical. That they must have been very close inshore at the time of the accident is proved by the fact that so many were able to

the water before they touched bottom, but had the *Ertugroul* been on a proper course they would never probably have reached land at all, more especially when the fearful sea which was running is considered. It is probable the *Ertugroul* did strike a rock, and that the concussion or the rush of cold water caused her boilers to explode, and that so quickly after the first shock that to those on board the two shocks were apparently merged into one. What will be done with the 68 survivors it is impossible to say. Happily for them their vessel was the bearer of a Turkish order to the Emperor of Japan, and presumably for this reason they have been entertained while in Japan as the guests of the Government. There is not a single person in Japan in charge of Turkish interests; they have no Minister, and not even an honorary Consul. As to their vessel, she has been unlucky from the first. That she had no business to be sent all this way probably no one knew better than those on board. The blame rests with the Board of Admiralty at Constantinople. She was, if we recollect right, the best part of six months negotiating the distance between the Bosphorus and Japan. At Suez or Port Said she met with an accident to her engines which detained her fully a month, and at Colombo she came to another halt because, if report spoke correctly, she possessed not the wherewithal to exchange for coal. She had been in Japan nearly four months. She reached this from Nagasaki on May 30th, and left again on June 5th for Yokohama, where she spent a considerable portion of her time in quarantine owing to an outbreak of cholera on board soon after her arrival. A telegram from Tokyo to the Kencho here states that several officials left by yesterday evening's train for Kobe, whence they will proceed to the scene of the disaster by steamer. In the meantime the Kencho takes charge of the bandman, and an order for an outfit for him has already been placed with a Japanese tailor. The lieutenant returned in the *Waji* yesterday afternoon. A telegram from Kobe to the *Jiji Shimpo* states that the German Gunboat *Waji* had returned yesterday morning with 61 of the crew of the *Ertugroul* from Oshima-mura, Kishiu. They were received by officials of the Imperial Household Department, and those who were suffering from wounds were placed in the quarantine hospital at Wadanomatsuki. A later telegram to the same journal states that the men brought to Kobe by the *Waji* consisted of 4 officers and 55 men, and that they were received by officials and doctors of the Imperial Household, the Governor and Secretary of the Ken, and police officers. Four were seriously wounded and all the rest, excepting ten, were suffering from slight injuries. Medical treatment was given by the Imperial physicians and three doctors of the Red Cross Society of Japan. All are expected to recover. Up to yesterday about 100 bodies had been recovered at Kumono, but that of Osman Pasha was not among the number. Bodies continue to be washed ashore. Two of the rescued officers are remaining at Kumono. Osman Pasha's Court robe has been recovered; the left sleeve is damaged. The officials and the brokers of the Tokyo Stock Exchange have headed the *Jiji*'s relief fund with sums of \$50 and \$100 respectively. Count Goto has subscribed \$10. Several messages of condolence have been sent to the sufferers.

THE TURKISH FRIGATE "ERTOUROUL" BLOWN TO PIECES.

LOSS OF OVER 800 LIVES.

A special telegram, received by air to-day from Kobe, reports that the Turkish frigate *Ertouroul* has been blown to pieces by the explosion of a boiler and that, of its complement of nearly 800 men, only 65 were saved.

Admiral Osman Pasha was among those who lost their lives.

The telegram reads: "*Ertouroul* blown to pieces by boiler; 85 saved. Osman Pasha drowned.

In the report of an interview which one of our representatives had with the courteous and gentlemanly Rear-Admiral on July 18th, just after the presentation of the decorations of which he was the bearer to the Sultan of Turkey to the Emperor, the following particulars regarding the vessel appeared in the *Gazette* (July 20th). "*The Ertouroul* as a fighting ship is certainly behind the times in construction, but for the purposes of a training vessel she is splendidly adapted. She is an auxiliary sailing vessel with a tonnage of 1,800 tons and 600 horse-power, and can steam from 8 to 10 knots, and with sail about 12 knots. She was built in Constantinople 20 years ago, and was renovated there six years ago. Her armament consists of Armstrong, Krupp, and Hotchkiss guns, numbering about 22 in all, and six torpedoes, and she is also armed with Martini-Henri and Winchester repeating rifles. The vessel is fitted throughout with electric light. The vessel's complement comprises nearly 800 men all told, including 20 officers, 16 cadets and 12 engineers." We have it on another authority however that the vessel was built by the Russian Government at Sevastopol in the year 1850, and was sold to Turkey at the close of the Crimean War.

As our readers know, the vessel was quarantined for quite a considerable time at Sagaura, with the cholera on board, and was only quite recently released from the quarantine station.

THE FOUNDERING OF THE TURKISH MAN-OF-WAR "ERTOUROUL."

Yesterday's *Hyogo News* says:—"Just as we are going to press we hear that the Turkish man-of-war *Ertouroul*, from Yokohama to this, is a total loss. The *Boji-maru* brought into port this morning two men, who state they are the survivors of the vessel. On Thursday a terrible gale sprang up off Kishiu-no-saki, 250 miles from Yokohama, and the *Ertouroul* foundered. Out of a total complement of 800 officers and men on board, 6 officers and 57 of the crew are saved. Osman Pasha and Captain Ali Bey are among the drowned. The former was knocked on the head by a spar while swimming. The boilers burst at half-past nine in the evening. In five minutes the vessel had foundered. The survivors on shore are in terrible straits. Many have their arms and legs broken by being dashed on the rocks."

Soon after the sad news reached the Capital, Count Saigo, the Minister for the Home Department, informed E.I.M. the Emperor. His Majesty has ordered the despatch of officials to express his condolence to those who have been saved. Both Naval and Home Department officials left the Capital by the 4.45 p.m. train from Shimabashi.

The Minister of the Home Department has issued instructions to the Governors of Wakayama and Hyogo to order them to be very careful as to the disposal of the dead and the protection of those who were saved.

The Japanese man-of-war *Yamashi*, which was lying at this port, left for the scene of the calamity to the *Ertouroul* at Kii sea yesterday by order of the proper authority.

The *Nichi Nichi Shinbun* and the *Jiji Shimpo* have opened subscription lists for the relief of the survivors from the *Ertouroul*. The lists are to be closed on the 30th instant and the amount received distributed through the medium of the Government. We have pleasure in opening a similar list, heading it with the sum of \$10. Any amount we receive will be handed over to H. E. Asada Yasunori, Governor of Kanagawa-ken. We are sure that it is unnecessary to say anything in the way of appeal on behalf of the bruised and maimed who were dashed on the rocks after the collapse of the Turkish man-of-war.

THE FOUNDERING OF THE TURKISH MAN-OF-WAR "ERTOUROUL."

GRAPHIC DESCRIPTIONS BY SURVIVORS.

We take the following account of the sad disaster to the *Ertouroul*, from the *Kobe Herald* of the 18th inst. —Early this morning the startling intelligence reached Kobe that the Turkish man-of-war *Ertouroul*, which left Yokohama on Sunday for this port, had been blown to pieces, and that only about a tenth of its large crew had survived. This information was brought to Kobe by two of the men who were saved—or rather who saved themselves. One is the band-master, the other a lieutenant, and they arrived by the *Boji-maru*. Of course they are utterly destitute, but knowing the proprietor of the International Hotel, in Division Street, they went there and were taken in. A representative called upon them this morning and obtained the following particulars of the catastrophe. As the men can only muster about half a dozen words of English between them, conversation would have been somewhat difficult but for the kindness of the proprietor and another gentleman who acted as interpreters. The *Ertouroul* left Yokohama on Sunday, not on Monday as the Yokohama papers reported, at about eleven o'clock in the morning. All went well until one o'clock on Monday afternoon, when a strong wind commenced to blow, increasing in violence towards night. There was a heavy sea running at ten o'clock, they were off Oshima and the vessel was going at full steam. At that time a terrific noise was heard and all that followed was confusion. A terrible scene ensued. Men and officers were mostly below in their berths. Those who were not killed on the spot rushed up on what remained of the deck to find the vessel foundering. The band-master says that nothing was left of the vessel but little pieces, but that is probably a picturesque exaggeration. The Captain, Ali Bey, appeared on the bridge for a moment, with a pistol in his hand. He was heard to cry out several times "Save yourselves," then he disappeared and was seen no more. The survivors say that he made no efforts to save himself. The navigation officer, Nouri Bey, perished in the same way. The chief Engineer was almost the first to die. He perhaps suspected that something was wrong, for immediately before the explosion he went from his cabin to the engine-room and when the fatal moment arrived he was literally blown to atoms. A couple of minutes after all that remained of the *Ertouroul* as a vessel had sunk, and the sea was full of men fighting for life, and floating debris. Many, it is said, went mad, they threw up their hands and sank. Osman Pasha, the Admiral, was swimming towards the shore when he was struck on the head by a spar and sank immediately. These who were saved were the strongest swimmers, for the shore was quite a mile and a half distant and there was a heavy sea running. Only 6 officers and 57 of the crew reached the land and many of these are so fearfully injured that they are not expected to recover. It took the lieutenant and his comrade two hours to swim ashore, which they did without receiving any injury. Then they assisted some of those who were exhausted or injured to land. Out of the six officers who survive one has a broken leg and another a broken arm, while many of the men are maimed. We have not been able to ascertain for the

Monday 22nd Sept 1890

Friday 30th Sept 1890

The following particulars regarding the case of the *Ertogroul* are taken from the *Kobe Herald*:

The *Ertogroul* left Yokohama on Sunday, not on Monday as the Yokohama papers reported, at about seven o'clock in the morning. All went well until ten o'clock on Monday afternoon, when a strong wind commenced to blow, increasing in violence towards night. There was a heavy sea running at ten o'clock, they were off Oshima and the vessel was at full steam. At that time a terrific noise was heard and all that followed was confusion. A

terrible scene ensued. Men and officers were mostly blown in their berths. Those who were not killed in the spot rushed up on what remained of the deck to find the vessel foundering. The band-master says that nothing was left of the vessel but little pieces, but that is probably a picturesque exaggeration. The Captain, Ali Bey, appeared on the bridge for a moment, with a lamp in his hand. He was heard to cry out several times "Save yourselves,"

disappeared and was seen no more. The

reports say that he made no efforts to save him-

The navigation officer, Nonri Bey, perished in the same way. The Chief Engineer was almost the last to die. He perhaps suspected that something was wrong, for immediately before the explosion he went from his cabin to the engine-room and when the fatal moment arrived he was literally blown to atoms. A couple of minutes after, all that remained of the *Ertogroul* as a vessel had sunk, and the sea was full of men fighting for life and floating debris. Many, it is said, went mad, they threw up their hands and sunk. Camao Pasha, the Admiral, was swimming towards the shore when he was struck on the head by a spar and sank immediately. Those who were saved were the strongest swimmers, for the shore was quite a mile and a half distant and there was a heavy sea running. Only 6 officers and 57 of the crew reached the land, and many of those so fearfully injured that they are not expected to recover. It took the lieutenant and his comrade two hours to swim ashore, which they did without receiving any injury. Then they assisted some of those who were exhausted or injured to land. Out of the six officers who survive one has a broken leg and another a broken arm, while many of the men are badly hurt. We have not been able to ascertain exactly what steps were taken for the comfort of the men, but we understand that they were kindly treated by the Japanese in the neighbourhood, as indeed shipwrecked sailors invariably are. Yesterday the *Fuji-maru* passed and was signalled from the shore by the men. Her Captain readily agreed to take two of the survivors on to Kobe and kindly provided the lieutenant and the band master, who were the best physically fitted to make the journey, with the clothes of which they stood so badly in need.

Several reasons have been suggested for the explosion, but the only feasible one is that more steam pressure was being used than the boilers could stand. It is said that the surveyors in Yokohama warned the engineer against using Japanese coal, but we do not know what truth there is in it, or how Japanese coal could possibly cause an explosion. One thing is certain—that the vessel was very much nearer the shore—which is a most fatal one—than she ought to have been, and that if the explosion had not occurred there would have been a danger of her being wrecked.

M. Masuda, the well-known diver of Yokohama, has undertaken to go down to the *Ertogroul* and release any bodies which have caught in the rigging, or which are still imprisoned in the 'tween decks. He is already at Oshima, whither he went in the *Yaeyama-kan*, and he writes that the bottom of the sea there is very uneven, the depth of water varying greatly. The *Ertogroul* is lying in 40 fathoms of water, and, providing he is favoured by fine weather, he anticipates no difficulty in carrying out his self-appointed task. When he has finished with the *Ertogroul*, he will proceed to the spot where the *Musashi* foundered, and then to the place where the *Yorinobu* was wrecked.—*Biogo News*' translation.

THE JAPAN DAILY HERALD,

Friday 19th Sept 1890.

Saturday 20th September 1890.

DREADFUL SHIPWRECKS.

News of two distressing marine disasters has reached the Settlement to-day. The first is the loss of the Turkish frigate *Ertogroul*, which left Nagaura for Kobe on Monday last. No particulars have yet reached this, as our own telegram only says:—"Ertogroul lost. Admiral Osman Pasha, Captain DIMITRI BYT drowned. Sixty three only saved." This shows an appalling loss of life, as she had a crew of about 500 men. DIMITRI BYT was second captain, and from his name not being mentioned, it is presumed that ALI BYT has been saved. The *Ertogroul* was a comparatively old vessel for a man-of-war, as she was built in 1863, and being frigate built, with heavy masts and yards, she was very slow, and were it not for the deaths of so many men her wreck would have been no great loss to the Turkish navy. Particulars will, no doubt reach us as to the cause of her wreck. Presumably she must have gone ashore somewhere, but whether this happened from a wrong course being steered, or, which would not surprise us at all, whether she was driven ashore from not being able to steam against a gale is, for the present, unknown.

The second shipwreck, also attended with a serious loss of life, is that of the Nippon Yusen S. S. *Musashi Maru*. This morning a telegram was received from Tanabe by announcing that she had been lost with all hands, with the exception of one man who was taken into Tanabe presumably by some native vessel. The *Musashi*, under command of Captain FANM, was on a voyage up here with coal, and passed Shimonoosaki at 5 a.m. on Monday, the 15th. She is understood to have been lost the same day, about 7 p.m. somewhere off the south coast of Shikoku, in which case she must have gone out through the Iungo Channel, but no further particulars are known. The loss will be a severe one to the company, as the *Musashi* was a comparatively new vessel, having only been built last year by Messrs. Lobnitz & Co. of Renfrew. She was 2,300 tons gross, and 1,693 net. Her length was 300 ft. 5 in., breadth 40 ft. 1 in., depth 25 ft. 5 in. Much sympathy has been expressed at the fate of Capt. FANM, his officers and crew, who must have numbered one fifty or sixty men. Unfortunately the captain and several of his officers and men are widows to lament their loss.

We mentioned yesterday the sad news of the loss of the Turkish frigate *Ertogroul*, and from the native papers we get the following additional particulars. After leaving Kobe on Monday last all went well until 4 p.m. the next day, when her engines broke down. The ship was at this time off Kasbinoosaki light, Oshima, and she was carried ashore and dashed on that rocky coast, near the place where the *Normanton* was lost some years ago. The number of men said to be drowned is 587, including OSMAN PASHA. The telegram from the Governor of Hyogo Ken which was forwarded at 2 a.m. on the 19th, after narrating the loss of the ship as above, continues:—"Of those drowned, only four bodies have been picked up. Sixty three of the crew were saved by the villagers of Oshima, but the greater number of them are injured. Two officers who were saved have been brought to Kobe by the *Bocho Maru*, attended by the police and village officials, to report the affair, as they supposed that there was a consulate there. They were received by the prefectural officials, and proper care was taken of them. The remaining sixty-one are under treatment in the villages of Oshima, but they seem to be in great trouble from the insufficiency of interpreters and physicians." As soon as the report of the disaster reached Tokyo, the Minister of Foreign Affairs telegraphed the circumstances of the wreck to the Turkish Minister of Foreign Affairs, and also reported the occurrence to the Emperor. Mr. NAWA RINNOUKE, a Master of Ceremonies, and a physician were ordered by the Ministry of the Imperial Household to at once proceed to Hyogo and Wakayama Ken, and Mr. MATSUI KIKISHIRO, a diplomatic probationer, was despatched by the Foreign Office to the assistance of the survivors. As soon as the news was known the Naval Department was communicated with, and instructions were given to the *Yorjama Aka* at Yokosuka, to proceed to the scene of the disaster. Two hours after receipt of the instructions she was proceeding to her destination at a speed of 20 knots. The *Helf*, a German gunboat, also left Hyogo for Oshima at 4 p.m. yesterday, to bring over the survivors.

It will be seen that the Japanese authorities have, as is their custom on these occasions, taken every possible step to succor the survivors of this melancholy event.

The cause of the delay in the news reaching Tokyo is the great difficulty of communication, as there is a distance of thirty *ri* to Wakayama, from the nearest spot after crossing the Oshima channel. There is a steamer which runs between Oshima and Kobe by way of Eids, Suzami, &c., but there is a long interval between the voyages. The officers of the frigate therefore had to cross from Oshima to the mainland, and thence proceed to Tanabe, Kishiu, where they took a steamer for Kobe. All this occupied two days, and the news of the wreck only reached Tokyo yesterday. The *Jiji Shimpo* and *Nichi Nichi* have opened subscriptions for the sufferers.

The following is taken from the *Hyogo News*:—

Osman Pasha and Captain Ali Bey are among the drowned. The former was knocked on the head by a spar while swimming.

The boilers burst at half-past nine in the evening. In five minutes the vessel had foundered.

The survivors on shore are in terrible straits. Many have their arms and legs broken by being dashed on the rocks.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, FRIDAY, SEPTEMBER 26, 1890.

SUBSCRIPTIONS FOR THE SURVIVORS OF THE "ERTONGROUL."

PEOPLE in Tokyo are beginning to understand the objections lying in the way of subscribing money for the survivors of the *Ertongroul* disaster. If the ill-fated ship had not been a man-of-war, the occasion would certainly invite charitable effort, but the rules of every military or naval service make due provision to meet emergencies of this nature, and to offer money to the Turks rescued from the *Ertongroul* is likely to cause umbrage rather than evoke gratitude. This has been explained very fully to the *Hochi Shimbun* by a certain Viscount, whose opinions that journal publishes without comment. Considering that the catastrophe happened on the coast of Japan; that the officers and men of the frigate were virtually the guests of this nation, and that the ship came on a special mission to carry a Turkish decoration to the Emperor, philanthropic Japanese may perhaps find reasons for the kind-hearted course they are pursuing. Other nationalities, however, would not be justified in following their example, and we are strongly disposed to think that even in the case of the Japanese their money will be politely returned. After all, the test in this—would any one have dreamed of putting his hand in his pocket if the wrecked vessel had been a man-of-war flying the colours of any of the Great Western Powers.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, TUESDAY, SEPTEMBER 30, 1890.

THE RELIEF OF THE "ERTONGROUL'S" CREW. The *Choya Shimbun*, in an article dealing with the intention manifested in several quarters to subscribe money for the relief of those who have suffered by the loss of the Turkish man-of-war *Ertongroul*, says:—No individual should accept the smallest iota unless its acceptance were sanctioned by reason and common-sense, and the proposition has even greater force in the case of a nation. There is no question of the wealth or poverty of either the giver or the receiver. Since the loss of the *Ertongroul* several benevolent people have intimated their wish to subscribe towards a relief fund. The desire shows a most charitable motive which would almost seem to warrant the justice of the action. But international law and courtesy decree that a man-of-war may not be treated like a merchant vessel. The loss of the *Ertongroul* is the loss of the Ottoman empire, and our conduct in respect to the event must be governed by considerations of national etiquette, and not of individual desire. The money which it has been proposed to collect for the relief of those who suffered by the wreck of the *Ertongroul* might, in our opinion, be far more fittingly employed in succouring the families of the many Japanese who lost their lives in the gale that sent the *Ertongroul* to the bottom. There are no doubt many Japanese without pausing to weigh these considerations, allow themselves to be actuated simply by their benevolent instincts. In this category we must class Count Goto, Minister of State for Communications

and also one of the plenipotentiaries appointed to represent this country in the negotiations for revision of the treaties. We would ask Count Goto whether, if he were entrusted with the care of the foreign relations of the Ottoman Empire he would accept donations from the people of Japan for a purpose which is peculiarly within the official province of the Government of the Sultan.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, WEDNESDAY, OCTOBER 1, 1890.

The *Hiyi* and *Kengo Kan* will start for Turkey on or about the 7th instant, with the survivors of the *Ertongroul* catastrophe.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, SATURDAY, OCTOBER 4, 1890.

The subscriptions received by the *Yoji Shimpō* up to the 2nd instant for the relief of survivors from the *Ertongroul* catastrophe amounted to yen 3,597 586.

A farewell entertainment was given at the *Sanyuen*, Shiba, on the 2nd instant, by several high naval officers to about sixty officers of the *Hiyi* and *Kengo Kan*, which are to start for Turkey shortly.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, TUESDAY, OCTOBER 7, 1890.

COMMERCIAL RELATIONS BETWEEN JAPAN AND TURKEY.

THE *Yoji Shimpō* says the present is a fitting time for Japanese merchants to make an attempt to open trade relations with the Ottoman Empire. Turkey, with a population of over thirty millions, had in 1889 an export trade amounting in value to over sixty million yen, and imported goods valued at eighty-six millions. Trade with such a country might well be productive of profit to the Japanese, and the mission to Turkey of the *Kengo* and *Hiyi Kan* should be availed of to send commercial representatives from this country. The *Yoji* does not mention when an application is made to the authorities the necessary permission will be given, as representatives of Japanese firms will be needed passage in those vessels. Our contemporary regrets to observe that no one has as yet chosen to avail himself of the opportunity now offered.

A QUESTION OF JURISDICTION.

According to Tokyo papers some doubt appears to have arisen as to the office having jurisdiction in connection with the wreck of the *Ertongroul*. The Yokohama diver Masuda Mankichi, who started to begin operations for the recovery of bodies at the scene of the disaster, first applied to the Wakayama Prefectural Office, but was referred to the Hyogo Prefectural Office, which in turn sent him back to Wakayama. After various essays, applications to the Navy and Military Departments having likewise failed, Masuda learned that the Home Office had invested the Marine Bureau with powers in the matter, and on applying to the Bureau was told finally that the Wakayama Prefectural Office would deal with his application.

NOTES FROM JAPANESE PAPERS.

The subscriptions received by the *Yoji Shimpō* up to the 12th instant for the relief of the men saved from the wreck of the *Ertongroul* amounted to yen 3,916 136.

A religious ceremony on behalf of the spirits of those drowned on the *Ertongroul* of Oshima, Wakayama Prefecture, took place on the 2nd instant at Watanobisaki, Hyogo Prefecture, by Mr. Mori Kanou, Chief Priest of the Shintō Shrine at Himeji.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, THURSDAY, OCTOBER 9, 1890.

THE JAPANESE NAVAL MISSION TO TURKEY.

WRITING of the despatch to Turkey of the Japanese war vessels, *Kongo* and *Hiei Kan*, the *Nichi Nichi Shinbun* says if the question be properly looked at, many advantages to this country may be expected, as a set-off to the cost of the mission. One consideration is that an opportunity will be gained to show foreigners the progress Japan's navy has made in late years, and the stage of skill and discipline that her seamen have attained. Another advantage will consist in the important additions to the knowledge and experience of Japanese naval officials which such a cruise will afford; and, lastly, the act of thus sending home the survivors of the *Erlangkul* will be appreciated by Turkey as an indication of this country's kindly intentions towards her.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, FRIDAY, OCTOBER 10, 1890.

The *Hiei* and *Kongo Ken* will leave Kobe on the 11th instant for Turkey with the men saved from the wreck of the *Erlangkul*.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, SATURDAY, OCTOBER 11, 1890.

The subscriptions received by the *Jiji Shimpo* up to the 9th instant for the relief of the men saved from the *Erlangkul* catastrophe amounted to yen 4,248.90.—*Jiji Shimpo*.

The Japan Daily Mail.

YOKOHAMA, MONDAY, OCTOBER 13, 1890.

The *Hiei* and *Kongo Ken* were to leave Kobe on the 13th instant, at 11 p.m. for Turkey with the men saved from the wreck of the *Erlangkul*.—*Chiyoda Shinbun*.

LATEST TELEGRAMS.

"SPECIAL" TELEGRAM TO "JAPAN MAIL."

Hyogo, September 19th.

While the Turkish frigate *Ertogroul* was passing the coast of Kishu on her way to Kobe, an accident happened to her boiler, and she becoming unmanageable, drifted on the rocks, and sank off the Kashimosaki Light House about four o'clock in the afternoon of the 18th instant. Admiral Osman Pasha, and 587 officers and men went down with her. Sixty-six were rescued and brought ashore, most of them in a wounded condition. They are being tended by the inhabitants of Oshima. Several dead bodies are said to have been cast up. No officers of the ill-fated vessel have just arrived at this port under the escort of police and local officials of Oshima, for the purpose of conveying information of the catastrophe. The report that every assistance was given by the people as well as by the Local Authorities of Oshima.

CASUALTIES AT SEA.

The loss of the Turkish frigate *Ertogroul* with a complement of 587 officers and men, is an appalling catastrophe. The ship seems to have been pursued by an evil fate from the time she left the port. Her progress to Japan was so slow and her stoppages en route were so numerous and protracted, that all sorts of strange rumors were circulated about her, and people began to doubt whether she would ever reach her destination. Ultimately, however, it was ascertained that this leisurely method of proceeding had been prescribed for her, and that a voyage was intended to be a liberal course of instruction for her officers and crew in the geography and customs of foreign countries. On the 16th instant she reached Japan, and Admiral Osman Pasha, with several of his officers, became the guests of the Japanese Government, and spent some weeks at the Rokumei-kan in Tokyo. Highly educated and genial men, they were generally opinionated in the capital, and their manners were liked. But after a time cholera broke out in the ship, and her commander ordered her to proceed to the disinfecting station at Oshima, where she lay for several weeks, fresh cases of the epidemic occurring on board almost every day. Much surprise was expressed at this proceeding. It was thought that the better course would have been to proceed to sea, at least, and the strong probability is that had this course been adopted, the terrible catastrophe which we have now to record would have been avoided. On the 18th instant a typhoon swept across Japan, its full force apparently striking the sea between Kishu and Shikoku. The *Ertogroul* was an old and by no means strong vessel. Her machinery broke down when she encountered the fury of the gale, and she was cast on the rocks. More than this we do not know, except that of her crew of 587, only sixty-six escaped, and many of the survivors have received severe injuries. Admiral Osman Pasha, is among those who perished, and with him have probably died a number of youths of high Turkish families, who had joined the ill-fated frigate for a trip to the coast of Japan in modern times. Neither in the case of the U.S.S. *Onida*, nor in that of the *Uchiki Kan* were nearly so many lives lost. Vice-Commodore Matsuura has been dispatched by the Emperor to the aid of the

THE "ERTOUGROUL" BLOWN TO PIECES.

Early this morning (19th) the startling intelligence reached Kobe that the Turkish man-of-war *Ertogroul*, which left Yokohama on Sunday for this port, had been blown to pieces, and that only about a tenth of its large crew had survived. This information was brought to Kobe by two of the men who were saved—or rather who saved themselves. One is the band-master, the other a lieutenant, and they arrived by the *Boji Maru*. Of course they are utterly destitute, but knowing the proprietor of the International Hotel, in Division Street, they went there and were taken in. A representative called upon them this morning and obtained the following particulars of the catastrophe. As the men can only muster about half a dozen words of English he went them, conversation would have been somewhat difficult but for the kindness of the proprietor and another gentleman who acted as interpreters.

The *Ertogroul* left Yokohama on Sunday, not on Monday as the Yokohama papers reported, at about eleven o'clock in the morning. All went well until one o'clock on Monday afternoon, when a strong wind commenced to blow, increasing in violence towards night. There was a heavy sea running at ten o'clock; they were off Oshima and the vessel was going at full steam. At that time a terrific noise was heard and all that followed was confusion. A terrible scene ensued. Men and officers were mostly below in their berths. Those who were not killed on the spot rushed up on what remained of the deck to find the vessel foundering. The band-master says that nothing was left of the vessel but little pieces, but that is probably a picturesque exaggeration. The Captain, Ali Bey, appeared on the bridge for a moment, with a lamp in his hand. He was heard to cry out several times "Save yourselves," then he disappeared and was seen no more. The survivors say that he made an effort to save himself. The navigation officer, Nouri Bey, perished in the same way. The Chief Engineer was almost the first to die. He perceived as he stepped that something was wrong, but immediately before the explosion he went from his cabin to the engine room and when the fatal moment arrived he was literally blown to atoms. A couple of minutes after all that remained of the *Ertogroul* as a vessel had sunk, and the sea was full of men fighting for life, and floating debris. Many, it is said, went mad; they threw up their hands and sank. Osman Pasha, the Admiral, was swimming towards the shore when he was struck on the head by a spar and sank immediately. Those who were saved were the strongest swimmers, for the shore was quite a mile and a half distant and there was a heavy sea running. Only 66 officers and 57 of the crew reached the land and many of those are so fearfully injured that they are not expected to recover. It took the lieutenant and his comrade two hours to swim ashore, which they did without receiving any assistance. Then they assisted some of those who were distressed or injured to land. One of the officers who survive has a broken leg and another a broken arm, while many of the men are badly hurt. We have not been able to ascertain exactly what steps were taken for the comfort of the men, but we understand that they were kindly treated by the Japanese in the neighbourhood, as indeed shipwrecked sailors invariably are. Yesterday the *Boji Maru* passed and was signally agreed to take two of the survivors on to Kobe and kindly provided the lieutenant and the band-master, who were the best physically fitted to make the journey, with the clothes of which they stood so badly in need.

We do not know what has been done in order to bring the remainder of the survivors to Kobe, but as there is no Turkish Minister in Japan and the *Ertogroul* came to this country specially for the purpose of presenting the Emperor with an Order, we presume the Japanese authorities will make it their business to care for the men.

The *Ertogroul*, we may mention, is a very old vessel, formerly used as a training ship. The engines in her were of English make and bore the date 1855. She was, however, considerably older than this, having previously been a sailing vessel. She was thoroughly overhauled before she started on the voyage to Japan, and it was originally intended that most of the journey should be made under sail. In consequence, however, of her getting ashore in the Suez Canal, necessitating her going into dock for repairs, which occupied about three months, the fixed plans were more or less upset. Osman Pasha, who has met his death in this disaster, was the bearer of the decoration to the Emperor. He was an *aide de camp* to the Sultan, and a grand son of Osman Pasha, the renowned defender of Plevna during the Russo-Turkish War. He was a young and most distinguished naval officer, having received an official intimation of his promotion to the rank of Admiral during his stay in Singapore.

Several reasons have been suggested for the explosion, but the only feasible one is that more steam pressure was being used than the boiler could stand. It is said that the surveyors in Yokohama warned the engineers against using Japanese coal, but we do not know what that there is in it, or how Japanese coal could possibly cause an explosion. One thing is certain—the vessel was very much nearer the shore when the most fatal one—than she ought to have been, and that if the explosion had not occurred there would have been a danger of her being wrecked.

We hear, on further enquiry, that a secretary of the Oshima Local Government Office accompanied the men to Kobe, and that information of the disaster has been sent from the Hyogo Kencho to the various Departments of State.—*Kobe Herald*.

THE "ERTOUGROUL."

We learn from the *Jiji Shimpō* that a hundred and thirty bodies of the crew of the *Ertougroul*, drowned off Oshima, Wakayama Prefecture, had been found up to the 20th inst., and were buried at Shūnosaki. The body of Osman Fasha had not been found up to that date.

THE "ERTOUGROUL'S" SURVIVORS.

H. J. G. M.'s gunboat *Wolf* arrived here, says the *Jiji Shimpō* of the 22nd inst., yesterday morning at 6 o'clock from Oshima, bringing 65 survivors from the wreck of the *Ertougroul*. Her visit concerns the worst news. The estimate of the two previous first brought here of the number drowned is only too correct. It will be remembered, that when the bad news was officially communicated by the German Acting Consul to the Captain of the *Wolf* on Friday morning that the *Ertougroul* had been wrecked, it was at once decided by the commander of the *Wolf* to proceed to render any assistance he could, and on Governor Iwashiro calling on him on a previously arranged special visit he informed the Governor of that news, and the Governor at once expressed his sense of the German officials' kindness. It of course rested solely with the German authorities as to whether Captain Credner went or not. Having taken on board coal, provisions, a Turkish interpreter, and a Japanese official in case of any difficulty arising to the matter of landing outside treaty limits, the *Wolf* steamed out at four in the afternoon in order to reach Oshima by daylight next day. The services of a pilot were also requisitioned, as it was just possible survivors might have been washed up in other places than Oshima, and a search ashore in such a case would be quite a hazardous one. The *Wolf* reached Oshima next morning about six o'clock, and the doctor and an officer were at once sent on shore. The survivors numbered sixty-seven, of whom only nine, we hear, were severely wounded, although all were suffering from slight contusions. There were already three Japanese doctors on the spot, but they were insufficiently provided with instruments. The presence of the *Wolf* doctor was a godsend, therefore, and he promptly dressed the worst wounds. The men were well lodged in a temple and tea houses, and said they had been very kindly treated by the Japanese, who had furnished them with food, clothes, and bedding. After the men had been looked to they were sent on board, and by eleven a.m. 65 had been embarked, two of the most physically fit being left ashore to bury the bodies as they washed ashore. With the two survivors, Koba, the two left at Oshima, and the 65 on board the *Wolf*, the total number saved is 69. Some 68 bodies had already been buried by the Japanese, each body being placed in a wooden coffin, and there were about 25 more awaiting burial. The bodies were washed ashore in great numbers, and generally in one spot near the lighthouse. Many of the corpses are headless. Osman Fasha's uniform had been thrown up by the sea, but his body had not yet been seen, although an anxious look-out had been kept for it. Decomposition has already disfigured the countenances of the dead, but his will be known by a special ring he wore. It was the wish of Captain Credner, we hear, to accord naval honors to the dead, and he steamed round to that portion of the island where they lay, but it was too rough for him to land a firing party. The wish does the *Wolf's* commander infinite credit. The *Ertougroul* was crowding on all steam to clear Oshima light on the evening of Tuesday when she suddenly struck, at about half past nine, and the boilers at once exploded, blowing the vessel literally to pieces: the completeness of the destruction is borne out by the fact that nothing that can be called wreckage has come ashore. Her magazine probably caught fire at the same time, and thus added to the water destruction of the vessel and the awful loss of life. The *Wolf* left Oshima for Koba at 2 o'clock on Saturday afternoon and reached here yesterday morning at 6 o'clock. The whole of the Turks were removed by the Japanese, with the consent of the German

ENTERTAINMENTS IN AID OF THE SURVIVORS OF THE "ERTOUGROUL."

It has been decided to organize entertainments for the purpose of raising funds to assist the survivors of the *Ertougroul* catastrophe. One entertainment will take place on the evening of the 27th instant at the Minato Theatre in Yokohama, and will consist of a lecture by Mr. S. Tsuda and a magic lantern exhibition, the subject of the pictures being the recent naval manœuvres. This will be preceded by a similar performance to-morrow evening at the Ferris Seminary on the Bluff. Subscriptions for the same purpose have been invited by the *Jiji Shimpō* and the *Nichi Nichi Shimbun*, with the result that the former journal has received 2,343 yen up to date, and the latter, 147.45 yen. Suggestions have been made to us that a subscription list might be opened for foreign residents also, but the survivors of the *Ertougroul* being man-of-war's men, there appears to be no occasion for any exercise of private benevolence in their behalf. The case is different for the Japanese, since the ship came to this country on a special mission. Any foreigners who desire to assist in the work of charity can do so by attending one or other of the entertainments mentioned above.

THE LOSS OF THE "ERTOUGROUL."

The account which we gave on Friday last of the disaster which saw the *Ertougroul* and many of her crew to the bottom is confirmed in all its important particulars by the fuller information which the *Wolf* has brought from Oshima. We are glad to find, however, that the number of lives lost is not quite so large as was first reported. Owing to the outbreak of cholera, and to deaths from other causes, there were only 571 persons on board when the *Ertougroul* left Yokohama. Sixty-nine of these have been saved, so that the total loss of life amounts to 502. The narrative told by the survivors who first reached Koba differs somewhat from that of other survivors. The bursting of the boiler was not, it would seem, the primary cause of the destruction of the vessel. As we suspected, the *Ertougroul* was not near Oshima, and was crowding on all steam to clear it. Her engines apparently were not sufficient power to cope with the gale and the strong current which sets against her, and she struck one of the hidden rocks with which the coast is strewed. The men on board who have escaped, and whom we saw yesterday, say that she struck three separate times before the boiler exploded. The boiler engine was in the engine-room at the time and was blown to atoms. The Captain and the navigating officers threw themselves into the sea and perished. All those on board who were not killed or injured by the explosion clung to the three masts, which were still above water. Two of them appear to have succumbed to the weight, for first one and then the other disappeared into the waves and with them the men who had clung to them. The third mast proved the salvation of all those who survive that terrible night. Osman Fasha was on it, and was pulled out of the water three times by his secretary, who was extremely scared. The Purser, however, was rather injured, and the captain, who had fallen off the mast, was not seen. By the kindness of the Purser, a big *Crab* of the *Wolf* was used to pull the bodies up from the bottom of the sea, and a Japanese interpreter, a Japanese doctor, and a pilot, saw washed Oshima ashore, and were moving round at once made arrangements for burying the survivors. Their injuries, if that of several cases, some and legs were broken, were not so serious as was at first supposed, and they had been carefully tended by the Japanese doctors. The Japanese sailors were treated with the greatest kindness by the natives, who had a good number of boats and crews in the vicinity, and they were all well and comfortable when they were taken ashore. By the kindness of the Japanese authorities at Oshima, the bodies of the crew of the *Wolf* were buried in a cemetery at Koba, which has been reserved for the purpose. With the exception of the English and a few men who were taken ashore, all the crew were found the sea when they were rescued. Koba is the International Hotel, the rooms were reserved by the Governor's steam launch, the hospital at Wada Point. Two men were sent to Oshima to superintend the burial of the bodies as they were washed ashore. The Japanese authorities at Koba office with commendable humanity and provided coffins for the corpses. Sixty-five bodies had already been interred when the *Wolf* reached the spot, and it was very kindly washed ashore. Osman Fasha's uniform, a pair of covered boots in the possession of his secretary. It hardly looks as if it had been tossed about by the sea for twelve or thirteen days, but a large piece of cloth has been torn out of the seams. The Admiral's remains have not yet been recovered.—*Kobe Herald*.

LK-IV VESİFALAR

I. NOLU VESİKA

2 ŞUBAT 1304 tarihli ve ikiyüz yetmiş numaralı mel-fûf tezkere-î 'aliyye-i cenâb-ı Bahriye de ikmâl-i tahsil iden talebenin nazariyât müktesebelerini 'amaliyâtla tatbik itmeleri da'ire-i mâ-lûmâtlarının tevsi'ideceği bedihî ve neyâh terakkiyât-ı âyân hazret-i padişahî dahi şevket-i saltanat-ı seniyyenin bir rûkr-ü 'azimi olan kuvve-i bahriyenin derece-i matlûbeye isâli merkezinde olduğundan sûfûr-i harbiyeye kumanda idecek olan talebe-î mûmâ-ileyhin 'ilma ve 'amelen ikmâl-i ma'lûmât itmek üzere sûfûn-î hûmâyûnda bir münâsibin ta'lim gemisi ittihazıyla Hind ve Çin ve Japonya taraflarında gezdirilmesi telâkki olunan emr-ü ferman-ı hûmâyûn hazret-i hilâfet-penâhî muktazâ-i 'âlisinden olduğu ve işbu irâde-i mülhemiyet ifâde-î cenâb-ı pâdişâhı hem talebe-i mûmâ-ileyhin 'ameliyât görmeleri hem de seiyât-ı zafer-i âyet-İ Osmanî nin sevâhil-i ecnebiyye de temevvüc eylemesi gibi fevâid-i mûcib olacağı beyân-ı 'âlisiyle sûfûr-i mevcûdeden kangısının ta'lim gemisi attihazı kangı mevsimde yola çıkarılması münâsib olacağı hakkında olan mutâla'-ı 'aliyye-i cenab asîfânelirinin iş'ârı tahrir ve izbâr buyrulmuştur.

Nezd-i âli-i cenâb-ı nezâret-penâhîlerinde arz-ı beyana bâcet olmadığı vechle saye-i kudret-i tevliyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhîde mücerred hüsn-ü hem nân 'aliyye daver-i ekremiyyeleriyle mücedde sûret de ta'mir ve teşbizât-ı 'âzimesi ikmâl idilmiş olan ahşab Ertuğrul Fırkateyn-i hûmâyûnunun yelkenli seyr-ü hareket ve uzun seyâhat-İ deryaya elverişli bulunması cihetiyle fırkateyn-i hûmâyûn-u mezkûrun mahal-ı mezkûre gönderilmek üzere ta'lim gemisi ittihazı ve bunun martı nihâyetinde yola çıkarılması münâsib olacağı tezekkür kılınmış ve fırkateyn-i mezkûrun buradan kıyamiyle gideceği sevâhil ve limanlarda esna-i

seyr-ü seferi ne vechle hareket eylemesi lâzım geleceğine dâ'ir icâb eden ta'lîmâtı der-des-ti tanzim olub bunun dahi hitâmında makâm-ı 'aliyye-i cenâb-ı nezâret-penâhilerine 'arz' ve takdimî umûm-ı takiyeden bulunmuş olduğundan muvâffık emr-ü irâde-i 'aliyye-i hidîvâne buyurulur ise tezkere-i mezkûreye ol vechle cevap tastiri bâbında.

II. NOLU VESİKA

2 Şubat 1304 tarihli ve ikiyüzyetmiş numaralı tezkere-yi sâmiyenin suretidir.

Nezd-i devletlerinde ta'rifa bâcet olmadığı üzere meketeb-i FÜNÛN-ı bahriye'de ikmâl-i tahsil iden talebenin nazariyat-ı müknesebelirini âmelîyât tatbik itmeleri da'ire-yi ma'lûmâtlarına tevşil ideceği bedihi ve tiyân terkiyât ayan hazret-i Padişâhi dahi Şevket saltanat-ı seniyyenin bir diğeri âzimi olan kuvve-yi bahriyenin deeceyi mutlakiye'ye isâli merkezinde olduğundan sefer-i harbiyeye kumanda idecek olan talebe yi mumâileyh ilmen ve amelîk ikmal-i malûmât itmek üzere sefer-i hümâyudan bir münâsibinin ta'lim gemisi ittihâziyle Hind-i Çin ve Japonya taraflarında gezdinilmesi telakki olunan emr-i fermân-ı hümâyûn cenâb-ı hilâfet perâhi muhtezâ-yı âlisinden olduğundan işbu irâde-yi mülkimiye ifâde-yi cenâb-ı pâdişâhi hem talebe-yi mumâileyhin âmelîyât görmek ve hem de râyet tâfâyât Osmâniyenin sevâhiti ecnebiyede temevvüc eylemiş gibi feâ'idi müceb olacağına binaen sefen-i mevcûdeden kangısının ta'lim gemisi ittihâzı ve kangı mevşimde yola çıkarılması münasib olacağı hakkında olan mutâlâ-yı âliyelerinin işâr buyrulması siyâkında.

25 Cemâde'l-âhir 1306

III. NOLU VESİKA

Bâb-ı Aliye

Hâme pirâ-yi ta'zim olan işbi tezkereyi sâmi-yi cenâb-ı sedâret perâhileri mütâla'a-güzâr âcizi olan mekteb-î mezkûr da ikmâl-i tahsil iderek çıkar talebe için zâten Mehmed Selim Fırkateyni hümâyün ta'lim gemisi ittihâz-i olunmak ve el-yeum Bahr-i sefid de bulunmak ise de talebe-yi mümaileyhten bir takımının dahi Hind-i Çin ve Japonya taraflarında gezdirilmeleri her yüzden müceb-i fevaid ve menfe'at ve ol-babdaki emr-ü ferman- hümâyün hazret-î bilâfet perâbi mahz isâbet ve hikmet olduğundan ve o tarafların belâd-beldeler-i hârreden bulunması mülâbesesiyle zâbitanın sâye inâyet perâbi-yi cenâb-ı padişahiye sıkılmayub ta'lim ve hareket de müstercic bulunmaları hakkında ta'yin olunacak geminin geniş ve seyâhâtin izin olmasından dolayı dahi icâbe halinde yelkenle isti'mâline kâbil olması lâzimedden olarak ahşab Ertuğrul Fırkateyni hümâyünü ise bu işi her cihetle elverişli bulunduğu gibi ta'mirât ve techizâtı lâzimesi dahi icrâ ve ikmâl edilmek olduğundan ve mevsim bahsine gelince mart nihâyetinde yola çıkarılabileceği Erkan-ı Harbiye ve Şûrâyı Bahriye'den ifâde kılınan esnâ-yı rânde uğranılacak mahaller ile ol-Babda süvari veya kumandanına verilecek ta'limât ve husûsat sâire lebde bahs ve iş'âr olunmak üzere mezkûr fırkateynin ta'yini tensib buyrulduğu balde emir ve izbârına müsâ'ade-yi aliye-yi sedâret perâkileri şâyân bulmakbabında

25 Cumâde'l-âhir 1306

ve 13 şubat 1304

Üzere mart nihayetinde yola çıkarılması ve tarafı Padişahiden haşmetlü Japonya İmparatoru hazretlerine ihda buyrulan imtiyaz nişanının mezkûr Fırkateyn Suvarisine tevdiien irsali zımında lisañi aşinâ bir zatın süvariliğe tayin hakkında sadir olan irade üzerine mezkûr Suvariliğe yaverandan ve Bahriye Miralaylarından Osman Bey'in Memuriyeti ve Sefine Zabitanina 12000 kuruş tahsisi ve 20 neferden mürekkeb bir banda, muzika, dahi itası hakkında varit olan teskere-i devletleriyle sefine suvarisine ita olunmak üzere bittanzim irsal buyrulan ve bazı ahkâm derç ve ilâve kılınan talimatname, edel arz mücibince irade sudur etmiş ve mezkûr Fırkateynin muntazam ve mükemmel bir halde bulundurulması matlub ve mütelzem olduğundan Hudanekerde bir güne sakatlık vukua gelmemek için makine ve edavatı sairesince noksanı olup, olmadığı ve sitimbot vesaire gibi levazımatı mükemmel bulunup, bulunmadığı velhasıl ne misillü şeylere hacet olduğu erbabı fen ve malumattan mürekkeb bir heyeti mahsusa marifetile tetkiki ve geminin her cibetinin biletraf muayenesi ile balayına arz ve beyan kılınmak ve tarafı Padişahiden Japonya imparatoru hazretlerine bazı bedayâyı sâniye irsâl buyrulacağından fırkateyni mezkûr inşa Allahürahman idi. Saidi fitrin beşinci günü buradan hareket eylemek üzere yevmi hareketine kadar Berveçhi dilbab ikmalî nevakız insarı levazımına ihtiba olunması dahi cümle-i emrû fermandan bulunmuş ve mezkûr talimatın süreti leffen irsâl kılınmış olmakla fermantuku emruferman icabının himmet buyrulması sıyakında tezkere-i seneveri terkim kılındı efendim.

Sadırâzam

Kâmil

IV NOLU VESİKA

Talimat Sureti;

1-Mezkûr Firkateyn İstanbul'dan hareketle Marmarise uğrayarak oradan portsaide gidecek ve kanaldan bedelmürur icab ederse Bahri Ahmerde, cidde veya Kamaron limanlarına dahi uğrayarak Adene Muvasalatla oradan Bombay veya doğruca Serendip adasında Kolonyaya, Galeve, Tiringomoli limanlarına gidecektir. Mahalli meskure Hindistan'ın meşhur iskelelerinden olmak hasebiyle burada görülmeye şayan olan mevaki ve mümkün olduğu halde istikamet Şakir Dana gönderildikten ve icabı kadar aram edildikten sonra hareketle mevsim rüzgarları gözetilerek Hindistan'ın tarafı şarkısında bulunan Madras, Podişeri ve icabında kalküte limanlarına uğranılarak şayane temaşa olan mahaller şakirdane gezdirelerek ve lüzumu kadar aram olunarak buradan dahi kıyam olunduktan sonra Akbabnam limanı tevccü edilecek ve mahalli meskure müvezalatında dahi lüzum görüldüğü kadar oturulduktan sonra kıyam ile Malaka, Boğazını müteveccihen seyrubaharet ve meskur boğazda binan ve Malaka ve Simgapor gibi meşhur limanlar görüldükten sonra ciheti şimale tevccühle saygen limana dahi görölerek Çin'in meşhur iskelesi olan Hongkong limanına azimet olunacaktır. Burası Çin ikliminin en meşhur memleketi olmak hasebiyle mevki muğtena ve müstahkeme görölüp icabı kadar aram edildikten sonra kıyamla lüzum görüldüğü ve heyeti sefinece tensip kılındığı halde vatat amri ve sangay limanlarına uğranılarak Japonya'da vaki Navaşaki limanına tevccüh edilecek ve oradan da Japon devletinin Mavari hükümeti iskelesi olan Yokonama limanına azimet olunacak ve bimen hini teala şehri teşrin-i evvelde İstanbul'a avdet edilecektir. Meskur limanlardan başka isimleri tadat olunmayan sair bir mahalle gidilmek ve bu limanlarda Nemüddet durulmak veyahut hini hacette esbabı maniai Bahriye Haylületile sikrolunan mesraların bazısı terk olunmak veyahut haveların müddeti medide muhalif

gitmesi hasebiyle limanlardan mutaddad ziyade durmak gibi hususat kumandan olan zatın heyeti sefine ile biliştire vuku bulacak karar ve tetbiri makule menut olup ancak bu gibi halatın esbabı mucibesi sefine jurnaline dercutesbit edilerek İstanbul'a hini müvasalattan Bahriye nezaretine izahen arz ve beyan edilecektir. 2-Sefinede kumandan bulunacak zat tarafı Padişahiden Japon imparatoru hazretlerine irsal ve ihda buyrulacak nişan ve taktime memur bulunduğundan sefinenin oraya usulunde zabitanın intihap edeceği zevattan mürekkep bir heyetle huzuru imparatoriye çıkararak sultana laik tazimat ve ihtiramat usuli dairesinde takdim edecektir. 3-Meskur Firkateyn yol üzerinde vaki limanlara uğraması icabı halave ve mevsime göre hareket yanı esnayı azimetinde bu limanlardan bir takımlarını avdetinde uğramak üzere terkile bazılarını uğrayıp devama seyru sefere gayret etmesi kumandan bulunan zatın reyine mühavveldir. 4- Zabitan ve Şakirdanın esası seyahatleri, Mekteb-i Bahriyede tahsil etmiş oldukları ulum ve finunu Bahriyenin ameliyata tatbiki ile birakın Bahriye Zebitliğinin lâzım ve Müktezi malûmatın istisâline müpteni olduğundan bu babta talim için lâzım gelecek her esliha ve efradı rasadiye firkateyni mesurda mevcut bulundurulacağı gibi Şakirdanın mumaileyhni- nin her türlü talim ve terbiyesine ve adab ve terbiyesi askeriye ile mükellefiyetine ehemmiyet verilecek ve vizaifi mühemmeyi saireye dair kumandanı sefini yedine i'ta olunacak Kavanini Bahriye ve Dairesi Erkanı Harbiyeden tanzim olunacak program abkamanı ifasına dikkat ve itina edimeyecektir.

5 - Mezkur Firkateynin bu suretle seyahate tahsisi mücerret şakirden ve zasıtanın Fününü Bahriyeye ilmen ve Amelen malûmatı tamme iktisab etmek ve hidematı Bahriyede her vecile ihtisali maye-i liyakat ve iktidar eylemek maksadına müpteni bulunmasına göre sefine-i meskûre daima yelken ile seyru hareket edecek ve hatta bazı açık

limanlara dahi yelken ile girip, çıkılacaktır. Yalnız dar bağozlardan esnai mürürda ve bir limandan hareket eylemekte yahut açıkdenizde semti mahsuda doğru ilerlemeye mani olacak derecede rüzgar tûlî müddet muhalif bulunluğu ve yahut esmekten mümkiati olduğu halde vesair ahvali fevkaledi zuhurundan devri çarkla seyir ve azimet mecaz olup, bu iki balden madasında makine ile seyretmeğe mezun değildir.

6 - Her hal ve mahalde fereizi diniyenin hüsnü ifasına dikkat ve riayet etmek lazimiye islameye ve insaniye olduğundan umum mürettabatı sefinenin efkati bemsede seelavatı mefruzaye cemaatle eda ve daavatı mefruzayi eylemleri de dikkat olunacaktır.

7- Azimet olunan limanların, haritaların bir icab ahzi halinde ameliyatı ceriyesinin fúnunu mesekiyeye tatbikine ve resmedilecek haritaların sıhhat ve intizamına itina ve fırkateyni'de mükemmel sıhhat ve intizamına itina ve fırkateyni'de mükemmel bir fotoğraf makinesi ile edavat ve eczayı lazimesi bulundurulacağından şayanı dikkat ve ehemmiyet olan meyvakiin mükemmel resimlerini elde etmeğe sanayü ikdam olunacaktır. Karada alınacak resimler için adedi beldenin tabkiki ile bil- icab hükümeti mahalliyeden evvelce ihtisali mezuniyet edilecek ve zaten başkaları tarafından fotoğrafla resimleri alınmış olan Mevakiyi mühümmenin mevcut resimlerinde lüzümü kadar iştira kılınacaktır.

8 - Mezkur Fırkateynin uğrayacağı mahallerde ve bu husus memalike ecnebiyye sularına vusulde mamurunden ve zevatı mühemmeden zefineye vizitaya gelecek olanların keyfiyeti kabulü Bahriye Kanunnamesinde dahi masarrah olduğundan onun muntazası ile harekete dikkat olunmakla beraber böyle mahallere vusulde sefinenin durumu her vakitten ziyade muntazam ve nazif bir halde bulundurulması ve seyrü

temaşasının arzu edenlerin ihtiramatı münasebe ile gezdirilmesi lazım gelecektir ve Tahsil Sefinesi olmak hesabıyla memurunu ecnebiyyenin tetkiki keyfiyata dahi girişmeleri me huz olacağından bu halde irad olunacak vesileye süvari münasebete isyanı ecvibe ile bu babda cezayan edecek mahatabanın şayanı dikkat olanların fibristi vukuat ve meşhudat mesabesinde bir mecellei mahsusa iktihasına kumandan ve süvari bizzat kayıd ve tahrir ve bundan mada kendisince esnai seyir ve seyhate meşhud ve müstahsel olacak keyfiyet ve malumatı mühimmeyi de Bahriye Nezaretine arz ve takdim edilecektir.

9- Fırkateyni mezkûrûn esnayı seyir ve hareketine ve boğazlarda limanlarda ve sair sığ ve bataklık mahaller civarında mürur veubûrunda pek ziyade dikkat olunarak icap eden mamûrur ve uburunda pek dikkat olunarak icap eden mahallerde yerliden kılavuzlar edilerek her türlü mehalik ve muhataratı deryadan masun ve mahfuz olmasına ve seyrü hareket noktalarının fen ve kaidesi sefrü sefaine tamamıyla mutabık bulunarak her zevalde mevki hakiki sefine harita üzerine sahiben işaret olunmak için seyrusefain ve nûbetçi zabıtlarıyla sayir zabitan taraflarından rasat vasıtasıyla arz ve tül hesap olunmak husususuna ve muvasalat edilecekleri mahallerde merasimi Bahriyeye tamamıyla riayet ve nemuri beynin icrası mutat olan vizitaların hüsnü ifasına dikkatla her harûkarda zabitan ve şakirdan ve asikirin gerek dahili sefinede ve gerek harice çıktıklarında mükteseb oldukları hüsnü terbiye, alel husus şanı celili askeriyeye laik surette etvarı menduba ve efali nazbute ibraz eylemlerine, zabitan ve efradı Bahriyenin her halûkarda vazifesi mahsusa ve muayyenelerinin Bahriye kanunnamesi mucibince tamamı icrasına, mevasalat ve mufarekat edecekleri mahallerde Bahriye nezaretine betelgraf arzı malûmat edilmesine ve ihtihsal olunacak malûmat ve istitlaati

mühimme hakkında posta vapurları vasıtasıyla ba tahrirat nezarete tafsilatı mükemmel itaasına ve işbu memuruyeti hüsni ifasına kumandan bulunan zatın fevkülede sarfınakti-nei himmet ve gayret eylemesi mahallerde firkateyne gelecek memurun ve misafirin haklarında mevaddı sabıkada beyan olduğu üzere icrai hürmet ve riayetle sancağın şanına muvafık surette ibrazı lazimei misafir perverinin ifası kumandan bulunan zatın lazimei memuriyeti iktizasıdır.

10- Sefinede mevcut zabitan için taamiye namile verilecek mahiye on iki bin kuruşun, iki bini kumandana, bin kuruşun süvari ve muavini için tefrik vebaki dokuzbin kuruşu zabitanı saireye tahsis olanacak ve esnaiye seferde gerek zabitan ve gerek efradı Bahriyenin maaşları mahbemat ita edilecek ve bunların matlub veçile tertip ve itmamı kumandanın tahtı nezaretinde bulundurulacaktır.

11- Mezkur sefinenin uğrayacağı memaliki ecnebiye limanlarında merasimi ihtiramiyei Bahriyenin kanunname ahkâmına muvafık surette ifasına itina olunacağı gibi devair veya mevaki ecnebiyeden ita olunacak ziyafetlere mukabele veyahut kumandan tarafından icabına göre keşidesi iktiza edecek ziyafetin mesarifi nihayet yüz lirayı tecavüz etmeyecek ve kanun nizamatı meriyei Bahriye fevkında icrası zaruri olacak hususatin ifası kumandan bulunacak zatın uhdei reviyetine mukavvel ve muameleyhin böyle bir memuriyettir intihap ve tayini müsellemler olan fettaneti, fünün ve kavaidi Bahriyece derkar olan mümarese ve mühareti olduğundan her hususta iktizasına ve mevkiine göre ibrazı asarı diravet eylemesi kendisinden muntazar ve binaneleyh ahkam ve talimatın kanunnamei Bahriye ve kavanin ve nizamattı cariyeinin tamaii icrasiyle beraber zabitan ve şakirdan ile asakirin hüsni ahval ve bareketince muameleti muhteziyenin ihtibaz ve icrası dahi kendisinin mehammi iştigaline levci olunur.

V.NOLU VESİKA

Bâb-Ali'ye

Mekteb-i Fünûn-ı bahriye-i şâhaneden mabreç talebinin ikmal-i ma'lumat eylemeleri için Ertuğrul Fırkateyni Hûmayununun ittihazıyla Hind ve Çin ve Japonya tarafında gezdirilmesi ve Mart nihayetinde yola çıkarılması ceryan eden muhabere üzerine bi'l-istizan şifâben şerefsâdır olan irade-i seniyye-i cenab-ı padişahi iktizay-i âlîsinden bulacağı beyan samisiyle icra-yı icab ve birde taraf-ı eşref-i hazret-i padişâhiden Japonya hükümdarına ihdâ buyurulacak olan nişân-ı ali imtiyazın mezkur fırkateyn-i humayun süvarisine tevdi'en irsâl olunacağından lisan aşına bir zatın süvariliğe ta'yini şeref-vürüd iden 20 Mart 1305 tarihi ve 9 numaralı tezkere-i samiye-i cenab-ı saret perahilerinde emr ve iş'ar buyurulmuş ve fırkateyni humayun-ı mezkur komandanlığı vazifesini ifa eylemek ve nişân-ı âliye takdim etmek üzere birkaç lisana ve dirayet ve rûyeti ve fünûn-ı Bahriyece mahareti buvayda olan yaveren-ı hazret-i şehriyariden ve bahriye Miralaylarından Osman Bey'in tay'ini ve çünkü mezkur sefinenin gideceği mahallerin ba'id-i mesafesine oniki bin kuruş tahsisi ve bir de şân ve şevket-i saltanat-ı seniyyeyi i'la için yirmi neferden mürekkep bir bando- musika i'tası şûra-yı bahriyece teneis ve ifade olmuş ve gerçi sefen-i humayunda bulunan zabitan ve efradın hareketi bahriye kanunname-i humayununda musarrab ise de anın şumûl ve ihatası haricinde olan muamelât için komandan hazır ve hareketini ve fırkateyni mezkûrun uğrayacağı mahalleri ve sa'ir icab eden husûsatı hâvi kaleme alınan ta'limat lef'en arz ve takdim kılınmış olacağı gibi mühendislerin suret-i talimleri da'ir tanzim olunan program dahi komandan-ı sefineye itâ kılınacağı ve zikr-olunan onikibin gurusu ise istiksar olunur derecede bulunmadığına nazaran bu bâbda istihsâl irâde-i seniyye müsa'ade-i aliyye-i cenâb-ı saderet penahileri şâyan buyrulmak bâbında ve her halde.

Oraların es'arca olan galîsina veta'yin olunan zabitanın familyalarının tegayyüşünü te'min için maaşlarından miktar-ı kâfi mebalîğ terk etmek derkar olan mecburiyetine ve kusûru işe hasbell- mevki kendülerine keyfiyet idemiyecğini bedihi bulacağına mebni şân ve namûs-ı saltanat-ı seniyyeyi vikâye bunların zarûret ve sefâletlerine mahal kalmamak üzere te'flik olarak fevkâlede sûretle kumandana şimdi ikibin ve süvari ve muavin ve süvari-i sâniye kamara masrafı nâmıyle zâbitan-ı sa'ireye dokuz bin iki cem'ân

5 Şaban 1306

25 Mart 1305

VI NOLU VESİKA

Mekteb-i Fünûn-ı Bahriye-i sâhânedan mahreç talebenin ikmâl-i ma'lûmat eylemeleri için Ertuğrul Fırkateyni Humâyûnunun ta'lim gemisi ittihazıyla Hind ve Çin ve Japonya taraflarında gezdilişesi ve Mart nihayetinde yola çıkarılması cervanseden muhabere üzerine istizan şifâhen şeref-sâdır olan irâde-î seniyye-i cenâb-ı padişahi iktizâ-yı âlîsinin bulunduğu beyân samisiyle icrâsı irtibatı ve birde taraf-ı eşref-ı hazret-i hilafet-penahinden Japonya hükümdarına ihdâ buyurulacak olan nişân-ı âli imtiyazın mezkûr fırkateyni humayûn süvarisine tevdiân irsâli olunacağına lisan-ı aşına bir zatın süvariliğe ta'yini 20 Mart 1305 tarihli ve dokuz numaralı melfûf tezkere-î samiye-i cenab-ı sâdaret-penahîde emr ve iş'ar buyrulmuş ve fırkateyni hûmayunu mezkûr kumandanlığı vazifesini ifâ etmek üzere bir kaç lisâna aşına ve dirâyet ve rûyeti ve fünûn-ı bahriyece mahareti huveyda olan yevarân-ı hazret-i şehriyariden bahriye Miralaylarından Osman Bey'in ta'yini ve çünkü mezkûr sefinenin gideceği mahallerin ba'id mesafesine ve oraların es'larca olan galîsina ve a'yin olan zâbitanın telayyüşünü te'min için maaşlarından miktar-ı kâfi meblâğ terk etmek derkâr olan mecburiyetlerine ve kusûru ise hasbell-mevki kendilerine kifâyet edemeyeceği bedihi bulunduğuna mebni şân ve namûs-ı saltanat-ı seniyyeyi

vilayeten bunların zarûred ve sefâletlerine mahal kalmamak üzere kumandana şehri ikibin ve süvari ve muavin ve süvari-i sâniye kamara masrafı namıyla bin ve zâbitan-ı sa'ireye dokuzbin cem'an oniki bin gümüş tahsisi ve birde şan ve şevketi saltanat-ı seniyyeyi i'lâ için yirmi neferden mürekkeb bando musika i'tâsı tezekkür ve tensib olunmuş ve gerçi sefa'in-i humâyûnda bulunan zabitan ve efrâdın tavr-ı herekâtı bahriye kanunname-î hûmayununda musarrah ise de anın şûmûl ve ihâtası haricinde olan muamelat için kumandanının hatt-ı hareketini ve Fırkateyni-i mezkûrûn uğrayacağı mahelleri ve sa'ir icâb eden husûsatı hâvi kaleme alınan ta'limat dahi lef'en arz ve takdim kılınmış olmağla muvaffak emrû ve irâde-i aliyye-i asaf-ı ekremileri buyurulur ise istibsâl irâde seniyyesi zımında tezkere-i sa'miye-i mezkûreye cevabı âlî ve oraya tastir-i ali bâbında

5 Nisan 1306

25 Mart 1305

VII. NOLU VESİKA

Bâb-ı 'âliyyeye

Flind ve Çin ve Japonya taraflarına gönderilecek olan Ertuğrul Fırkateyn-i hûmayûnun İnşallâh-ı ta'ala iydi sa'id-i fitrin beşinci günü buradan hareket eylemek üzere makine ve edevat-ı sa'iresince noksanı olup olmadığının ve levazımâtı mükemmel bulunub bulunmadığının erbâb-ı fen ve ma'lumattan mürekkeb bir hey'et-i mahsusa marifetiyle tedkik ve geminin her cihetinin bîlâ tarat muayenesi ile yeum-i hareketine kadar ikmal-i nevakısına ve ihzar-ı levazımına i'tina olunması hakkında şeref-sâdr olan irâde-i seniyye-i hazret-i hilâfet penâhi üzerine enâmîl zîb-i ta'zim olan 30 Mart 1305 tarihli tezkere-i samiyeye-i sadaret penâhileri mütala'a-ı gûzar âcizi olmuş ve me'murin-i â'ide ve inâlat ve fabrikalar komisyonları gibi devair'i müte'allikasından

verilen raporlar ve ceryan eden mu'avene ve tedkik üzerine tanzim ve i'ta kılınan mazbata melfûfatiyle beraber takdim kılınmıştır. Müta'alasından ma'lûme âli-i cenab-ı sedâmetpenâhileri buyurulacağı üzere mezkûr firkateyni hûmayûnun gerek tekne ve gerek makinesinin risânet ve metâneti ve mesâfe-i ba'ideye azimet ve avdete kabiliyeti ve top ve torpedo gibi edevât-ı harbiyesinin mükemmeliyen varmasında nevâkısdan sâlimiyyeti me'murları cânibinden beyân ve tertibât ve tezyinât-ı umumiye ve hûsusiyle sefine derûnun elektrik ile teviri ve içinde bulunacak zabitan ve Şakirdanın istirahat ve tahsil ve ikâmetleri için esbâb ve vesa'it muktezası hakkında bahş olunarak buraları mazbata-ı merkûmede dahi tasdik ve etyân kılınmış ve işin takdirat-ı fen ve sanaiyye â'id derecatı bundan ibâret olub andan sonra sen şamdaniyye tevdi umur-ı buzur yollamış olmağla ta'yin buyurulan yevm-i hareket mütekarrib bulunmağla icray-ı icabına ve kanal masrafıyla süst-ü ta'yinatı vesâ'ire için geminin içinde bulundurulması muktezi olan onbin liranın dahi tahsisatı bahriyeye mahsûben tesviye ve ifâ ettirilmesine müsa'ade-i umûmiye-i cenâb-ı sedâretpenâhileri şâyan-ı buyurulmak bâbında

28 Ramazan 1306

MKT-2/34

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Urdu, covering the upper portion of the page. The text is dense and difficult to decipher due to the high contrast and graininess of the scan.

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Urdu, covering the middle portion of the page. The text is dense and difficult to decipher due to the high contrast and graininess of the scan.

نوشتہ
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

Handwritten text in Persian script, likely a historical document or manuscript. The text is arranged in approximately 12 horizontal lines, though the lines are somewhat irregular and overlapping. The script is dense and appears to be a cursive style. The document is heavily degraded with significant noise and artifacts, making the text difficult to read. The text is written in black ink on a light-colored background.

از طرز قوی است

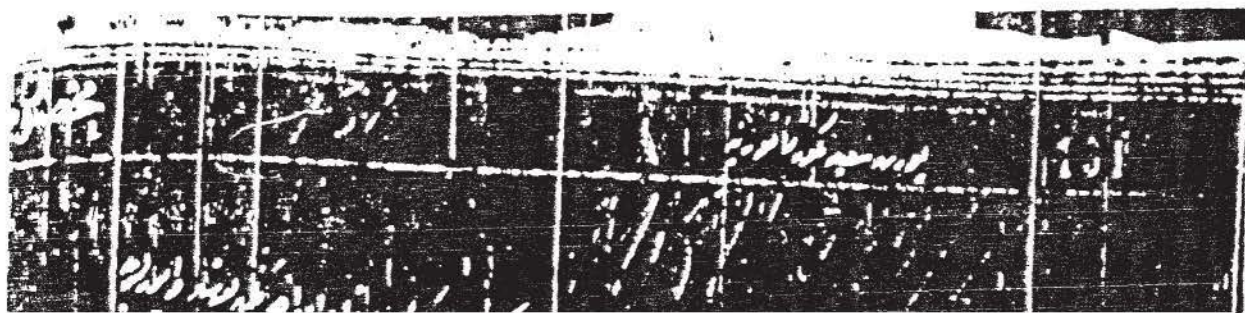
114 / 114

و لای

بقا طریقی است و سازه بوده که در پیشه دیده بین را احوال و حاله نشانی با نازده در بر دارد
 از این جهت است که در این مبحث و مبحث دیگر همه را در این مبحث
 و در این مبحث نیز گفته اند که در این مبحث و مبحث دیگر همه را در این مبحث
 و در این مبحث نیز گفته اند که در این مبحث و مبحث دیگر همه را در این مبحث
 و در این مبحث نیز گفته اند که در این مبحث و مبحث دیگر همه را در این مبحث

و لای
 و لای
 و لای

تجدید و اصلاح در امور ممالک و اقطاع

۱۳۳۳

سقاوردی و اصلاح امور ممالک و اقطاع
در امور ممالک و اقطاع
در امور ممالک و اقطاع

استاد شریف

تجدید و اصلاح

<p>سقا بود ام المذی زعفران</p>	<p>...</p>	<p>...</p>
<p>تغذیه و خونی برزق است که در مفاصل</p>	<p>بسیار نفوذ می کند و در رگها</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>
<p>مغز و چشم و گوش و زبان و لسان</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>
<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>
<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>	<p>و در رگها نفوذ می کند و در رگها</p>

شماره اول

۸۹ / ۱۱

پیوسته است

الکثره اعداد و غیره

در این ترتیب که توری و آن باید بود

بسیار است و اینها را در هر دو طرف

امروزه در هر دو طرف و در هر دو طرف

بسیار است و اینها را در هر دو طرف

و اینها را در هر دو طرف و در هر دو طرف

This document contains handwritten text in Arabic script, likely a historical record or administrative document. The text is heavily obscured by a large, semi-transparent red watermark that reads "مجلس شورای اسلامی" (Islamic Consultative Assembly). The visible text includes:

- Top header: *گزارش هیات مدیره...*
 - Middle section: *اداره...*
 - Bottom section: *مجلس شورای اسلامی* (repeated multiple times in a list-like format)
 - Bottom right: *مجلس شورای اسلامی* (signature area)

Handwritten text in a cursive script, likely Persian or Urdu, covering the majority of the page. The text is arranged in several horizontal lines, with some lines appearing to be part of a larger paragraph or section. The script is dense and somewhat difficult to decipher due to the high contrast and graininess of the image. There are some faint markings and what appears to be a signature or mark in the middle-right section of the page.

Handwritten text in Arabic script, appearing to be a letter or document. The text is dense and covers most of the page. A large, faint watermark is visible in the center of the page, featuring a stylized emblem or logo.

MKT-63/28

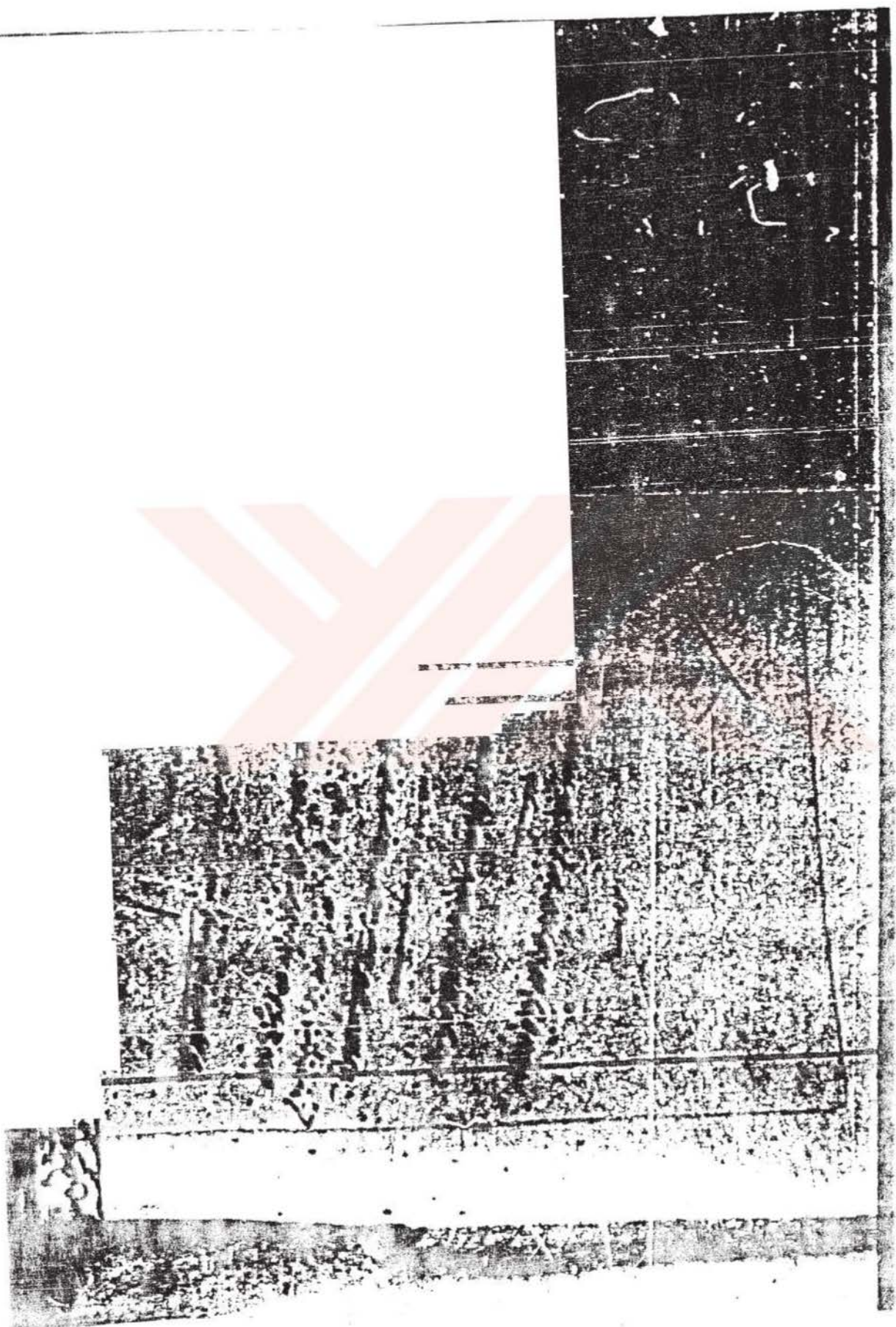

[The main body of the page is obscured by a large, dark, textured redaction block. Faint, illegible text is visible through the redaction, appearing as light-colored speckles and lines against the dark background.]

مجلس شورای اسلامی
جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه و مرکز اسناد

لينة

511

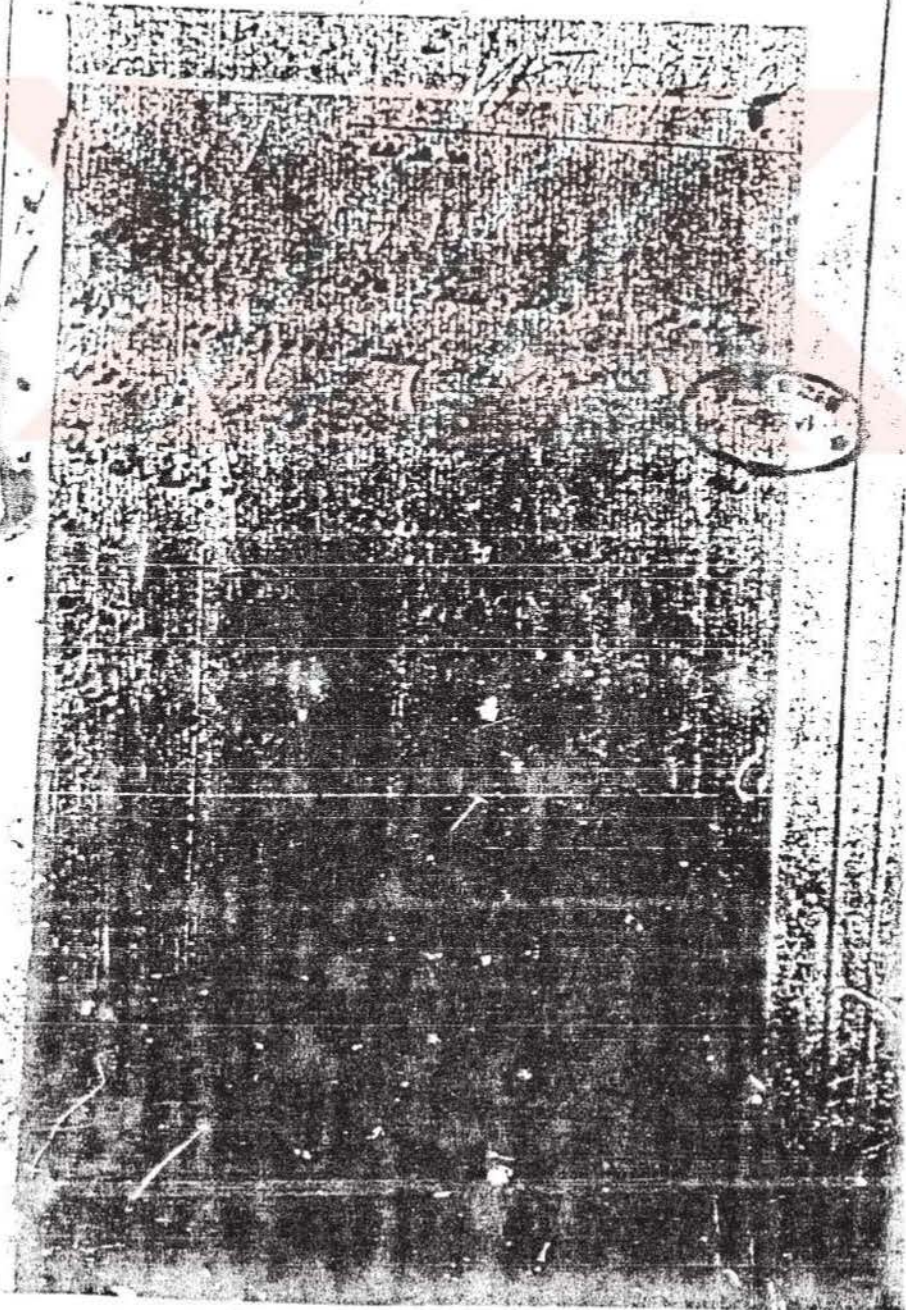
MKT - 545 - 59

Handwritten notes in Arabic script, including a large red 'X' watermark. The text appears to be a list or series of entries, possibly related to a medical or scientific study. The handwriting is dense and fills most of the page's content area.

2-577-577-2

ارغفند قلمبه کرمین فقا در سارنه اخذ اینک بینو نایه فرزند و کلام و غیره نوزاد شریک فرزند و بر سر
سره و سایدنا نفیم و کتیبو ایچره لازم کلام صدقاته نقد و جید فرزند اشغافه فرزند شاد طبریه ما پیدنل و کتیبو ایچره
ایچری به کرم عن اصغارون شیده جید بینو

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript page. The text is arranged in several lines, with some characters appearing to be in a different script or dialect. The page is heavily obscured by a large, dark, irregular redaction mark on the left side, which also contains a white chevron symbol. The text is mostly illegible due to the high contrast and noise of the scan.

S Ö Z L Ü K

- Arma** : Geminin güvertesinden yukarı bulunan direkler ile serenlere ve bunlar üzerindeki halat donanımlardır.
- Armuz** : Güverte döşeme tahtalarının ve ahşap teknelerde borda kaplama tahtalarının uzunlamasına birleştiği yer (çizgi).
- Armuz Açmak** : Ahşap teknelerin kalafat edilmeleri için armuzlarda eski kalafat malzemelerinin çıkarılması suretiyle armuzları açmak.
- Bodoslama** : Tekne omurgalarının kıç taraflarında yukarıya doğru uzanan çelik dövme demir veya ağaçtan yapılmış kısımlardır.
- Dümen Bodoslaması** : Dümenin rapt edildiği demir aksana verilen ad.
- Firkateyn** : Genellikle top ve torpido silahları ile donatılmış küçük tonajda eski tip savaş gemisidir.
- Grandi Direği** : Gemilerin baştan ikinci direğine verilen isimdir.
- İstim (Stim)** : Buhar
- Kadem** : Bahriye inşaatlarında kullanılan uzunluk ölçüsü birimidir. (Yaklaşık: 30,5 cm.'dir.)
- Ka'in-Makam** : Binbaşılıkla Albaylık rütbesi arasında bulunan Yarbay rütbesine verilen isimdir.

- Kasara** : Gemilerin ara güvertelerinin üst kısımlarında bulunan güvertedir.
- Kalafat** : Su geçirmezliğini kaybeden güverte döşeme tahtalarıyla borda kaplama tahtalarının armuz ve sugralarına üstü-bü sıkıştırılarak üzerlerine katran dökülmesine denir.
- Kemere** : Geminin kaburgasını meydana getiren pastalların karşılıklı olanlarının üst tarafını birleştiren ve üzerinde güverte kaplama veya saclarının döşendiği acaç demir kütükler.
- Matafora** : Gemi araçlarının gemiye alınmaları veya denize indirilmeleri için kullanılan demirden yapılmış, baş tarafları dairevi şeklindeki kaldırma aracı.
- Libre** : Ağırlık ölçüsüdür. (Yaklaşık 453 Gramdır.)
- Miralay** : Yarbaylıktan bir derece yukarı askeri bir rütbedir.
- Mirliva** : Albaydan bir derece yukarı rütbedir. Bu rütbedeki Deniz Subayları Liva Amiral Unvanı ile anılırlar.
- Mülazim** : Halen Asteğmenlik ve Üsteğmenlik arasındaki bir rütbedir.